

2024

Vuosikertomus EU:n yhteisyrityksistä varainhoitovuodelta 2024



EUROOPAN
TILINTARKASTUS-
TUOMIOISTUIN

EUROOPAN TILINTARKASTUSTUOMIOISTUIN
12, rue Alcide De Gasperi
1615 Luxemburg
LUXEMBURG

Puh. +352 4398-1
Tiedustelut: eca.europa.eu/fi/contact
Verkkosivut: eca.europa.eu
Sosiaalinen media: @EUauditors

Suuri määrä muuta tietoa Euroopan unionista on käytettävissä internetissä Europa-palvelimen kautta (<http://europa.eu>).

Luxemburg: Euroopan unionin julkaisutoimisto, 2025

Sisällys

1. luku EU:n yhteisyritykset ja Euroopan tilintarkastustuomioistuimen tarkastus	5
Johdanto	6
EU:n yhteisyritykset	8
Yhteisyritykset ovat julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuuksia, jotka on perustettu edistämään markkinakelpoista innovointia	8
Tutkimus- ja innovointialojen yhteisyritysten määrä on kasvanut kolmen viimeisimmän monivuotisen rahoituskehityksen aikana	9
Tutkimus- ja innovointialojen yhteisyritysten toimintaa rahoittavat yhdessä EU ja muut osakkaat	10
F4E hallinnoi EU:n rahoitusosuuksia ITER-hankkeessa	14
Vuonna 2024 yhteisyritysten talousarviossa ja henkilöstössä tapahtui merkittäviä muutoksia	15
Euroopan parlamentilla ja neuvostolla on ratkaiseva rooli yhteisyritysten talousarvio- ja vastuuvapausjärjestelyissä	16
Tilintarkastustuomioistuimen tekemä tarkastus	18
Tarkastuslausuma jokaisesta yhteisyrityksestä	18
Keskeiset riskit	18
Tarkastustapa ja muiden riippumattomien tarkastajien työn hyödyntäminen	20
2. luku Yhteenveto tarkastuksen tuloksista	30
Johdanto	31
Tarkastuslausunnot	32
Lausunnot tilien luotettavuudesta	32
Lausunnot tilien perustana olevien tulojen laillisuudesta ja asianmukaisuudesta (sääntöjenmukaisuudesta)	33
Lausunnot tilien perustana olevien maksujen laillisuudesta ja asianmukaisuudesta (sääntöjenmukaisuudesta)	34

Muut huomautukset	36
Yhteisyritysten vuoden 2024 talousarviohallintoon liittyvät kysymykset	36
Henkilöstöhallintoon liittyvät kysymykset	39
Muiden osakkaiden rahoitusosuuksiin yhteisyritysten tutkimus- ja innovointiohjelmissa liittyvät kysymykset	39
Puutteita hallinto- ja valvontajärjestelmissä	44
Aiempina vuosina esitettyjen huomautusten ja suositusten seuranta	47
Yhteisyritykset ovat käsitelleet alle puolta tilintarkastustuomioistuimen edellisvuosien havainnoista	47
Yhteisyritykset ovat panneet täytäntöön suurimman osan tilintarkastustuomioistuimen suosituksista	47
Muut viimeaikaiset yhteisyrityksiä käsittelevät erityiskertomukset	56
3. luku EU:n yhteisyrityksiä koskevat tarkastuslausumat	59
3.1. Tarkastuslausumien perustana olevat tiedot	60
EU:n tutkimuksen ja innovoinnin puiteohjelmia toteuttavat yhteisyritykset	64
3.2. Yhtenäisen eurooppalaisen ilmatilan ilmaliikenteen hallinnan tutkimushanke (SESAR 3)	65
3.3. Puhtaan ilmailun yhteisyritys (CA-yhteisyritys)	74
3.4. Innovatiivisen terveydenhuollon aloitteen yhteisyritys (IHI)	85
3.5. Puhtaan vedyn yhteisyritys (Clean H2)	95
3.6. Siruyhteisyritys	105
3.7. Euroopan kiertotaloutta ja biopohjaisia ratkaisuja edistävä yhteisyritys (CBE)	114
3.8. Euroopan rautatiet -yhteisyritys (EU-Rail -yhteisyritys)	123
3.9. Euroopan suurteholaskennan yhteisyritys (EuroHPC)	132
3.10. Älykkäät verkot ja palvelut -yhteisyritys (SNS-yhteisyritys)	146
3.11. Globaalin terveyden EDCTP3 -yhteisyritys	153

3.12. Euroopan kyberturvallisuuden teollisuus-, teknologia- ja tutkimusosaamiskeskus (ECCC)	161
Euratomin alaisuudessa toimiva yhteisyritys	167
3.13. Eurooppalainen ITER-yhteisyritys – Fusion for Energy (F4E)	168
Lyhenteet	181



EUROOPAN
TILINTARKASTUS-
TUOMIOISTUIN

1. luku

EU:n yhteisyritykset ja Euroopan tilintarkastustuomioistuimen tarkastus

Johdanto

1.1. Euroopan tilintarkastustuomioistuin on EU:n varainhoidon ulkoinen tarkastaja¹. Se toimii tässä ominaisuudessaan unionin kansalaisten taloudellisten etujen riippumattomana valvojana ja auttaa kehittämään EU:n varainhoitoa. Lisätietoja tilintarkastustuomioistuimen työstä esitetään toimintakertomuksissa, vuosikertomuksissa EU:n talousarvion toteuttamisesta, erityiskertomuksissa ja katsauksissa. Lisäksi tilintarkastustuomioistuin antaa lausuntoja sellaisista uusista tai päivitetystä EU-laeista tai muista päätöksistä, joilla on vaikutusta varainhoitoon.

1.2. Tilintarkastustuomioistuimen tehtävänä on tarkastaa EU:n tutkimus- ja innovointialan yhteisyritysten, ITERistä ja fuusioenergian kehittämisestä vastaavan eurooppalaisen yhteisyrityksen (F4E) ja Euroopan kyberturvallisuuden teollisuus-, teknologia- ja tutkimusosaamiskeskuksen (ECCC) tilinpäätökset ja niiden perustana olevat toimet (jäljempänä näihin viitataan yhteisnimellä 'yhteisyritykset'). Kaksitoista yhteisyritystä on perustettu [Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen \(SEUT\) 187 ja 188 artiklan](#) nojalla. Fusion for Energy -yhteisyritys on perustettu [Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimuksen](#) 45–51 artiklan nojalla. ECCC perustettiin [SEUT-sopimuksen 173 ja 188 artiklan nojalla](#) pääasiassa edistämään innovointia yhdessä jäsenvaltioiden kanssa.

1.3. Tässä kertomuksessa tilintarkastustuomioistuin esittää yhteisyrityksiä koskevan tarkastuksensa tulokset varainhoitovuodelta 2024. Kertomuksen rakenne on seuraava:

- Ensimmäisessä luvussa kuvataan yhteisyritykset ja tilintarkastustuomioistuimen tarkastustapa.
- Toisessa luvussa esitetään yhteenveto tuloksista, jotka tilintarkastustuomioistuin sai varainhoitovuotta 2024 koskevassa yhteisyritysten vuotuisessa tarkastuksessa. Lisäksi esitetään tuloksia muusta yhteisyrityksiin yleisemmin liittyvästä tarkastustyöstä, jonka tilintarkastustuomioistuin oli tehnyt kyseiseltä vuodelta. Näiden tarkastustulosten perusteella tilintarkastustuomioistuin antaa suosituksia ja asettaa määräajat niiden toteuttamiselle.
- Kolmas luku sisältää kunkin 12 yhteisyrityksen osalta tarkastuslausuman, joka koskee niiden tilien luotettavuutta sekä tulojen ja maksujen laillisuutta ja asianmukaisuutta (sääntöjenmukaisuutta). Tilintarkastustuomioistuin tuo myös lukijan tietoon tärkeitä seikkoja ja esittää huomautuksia nimenomaisista osa-alueista, joilla on parantamisen varaa.

¹ [Euroopan unionin toiminnasta tehty sopimus \(SEUT\), 285–287 artikla.](#)

1.4. Tilintarkastustuomioistuimen tarkastuksessa, joka koski 12 yhteisyrityksen 31. joulukuuta 2024 päättynyttä varainhoitovuotta, saatiin yleisesti ottaen vahvistus samankaltaisille tuloksille kuin ne, joista on raportoitu aiempina vuosina. Tilintarkastustuomioistuin tarkastuslausumassa annettiin

- o vakio­muotoinen tarkastuslausunto kaikkien yhteisyritysten tilien luotettavuudesta
- o vakio­muotoinen tarkastuslausunto tilien perustana olevien toimien laillisuudesta ja asianmukaisuudesta (sääntöjenmukaisuudesta) kaikkien yhteisyritysten osalta.

EU:n yhteisyritykset

Yhteisyritykset ovat julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuuksia, jotka on perustettu edistämään markkinakelpoista innovointia

1.5. Yhteisyritykset (ECCC:tä lukuun ottamatta) ovat EU:ta edustavan komission ja teollisuutta ja tutkimusta edustavien yksityisten osakkaiden välisiä kumppanuuksia. Mikä tahansa yksityinen tai julkinen organisaatio, joka haluaa tukea yhteisyrityksen tavoitteita, voi hakea liitännäisosakkaaksi tai rahoituskumppaniksi ilman täysosakkaan asemaa. Joissakin tapauksissa osakkaita ovat hallitustenväliset järjestöt ja osallistujavaltiot. Yhteisyritykset perustetaan EU:n elimiksi, joilla on erilliset oikeushenkilöllisyydet EU:n monivuotisen rahoituskehyn ohjelmissa.

1.6. Yhteisyritysten ensisijaisena tehtävänä on edistää tieteellisen tiedon muuntamista markkinakelpoisiksi läpimurtoinnovaatioiksi kumppaneiden yhteisen strategisen vision mukaisesti. Niiden olisi myös vastattava sellaisiin yhteiskunnallisiin haasteisiin, joihin elinkeinoelämä ei tällä hetkellä pysty riittävästi vastaamaan.

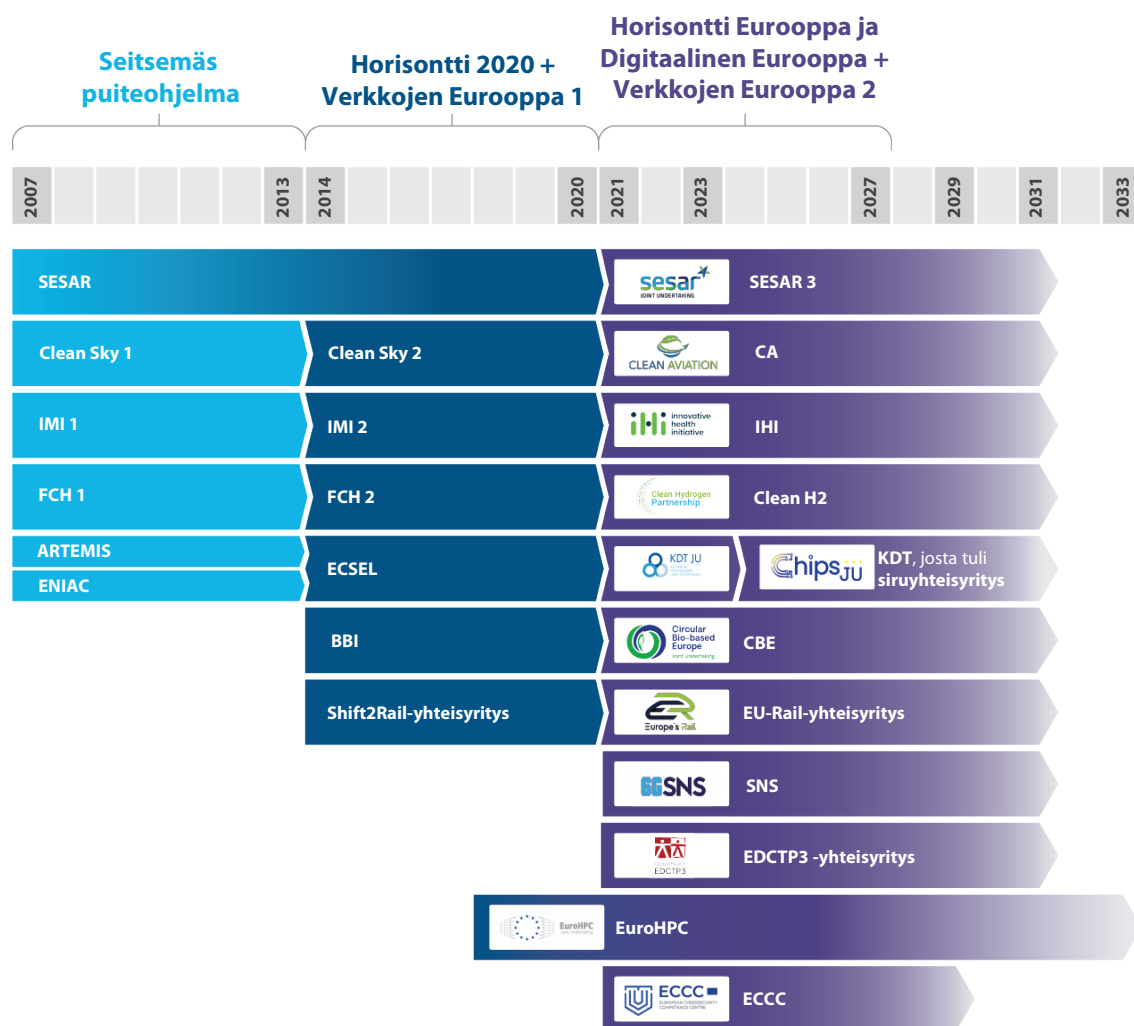
1.7. Tätä toteuttaessaan yhteisyritykset edistävät EU:n, teollisuuden ja tutkimusorganisaatioiden ja/tai osallistujavaltioiden välistä yhteistyötä korkealaatuisten tutkimuksen ja innovoinnin luomiseksi sekä innovatiivisten digitaalisten, vihreiden ja yhteiskunnallisten ratkaisujen käyttöönoton nopeuttamiseksi strategiaan aloihin kuuluvilla markkinoilla. Kukin yhteisyritys hyväksyy oman tutkimus- ja innovointiohjelmansa strategisella alalla – kuten liikenteen, energian, terveyden, kiertotalouteen perustuvien biopohjaisten ekosysteemien, puolijohteiden, supertietokoneiden, verkkojärjestelmien tai kyberturvallisuuden alalla – ja panee sen täytäntöön ehdotuspyyntöjen tai hankintojen avulla.

1.8. ECCC perustettiin pikemminkin edistämään EU:n ja jäsenvaltioiden välistä yhteistyötä sen sijaan, että se olisi julkisen ja yksityisen sektorin välinen kumppanuus, johon osallistuu teollisuutta ja tutkimusta edustavia valtiosta riippumattomia jäseniä. Näin ollen ECCC:llä on sekä yhteisyrityksen että erillisviraston ominaispiirteitä. Tämä näkyy myös sen hallinto- ja talousarviorakenteessa sekä toimintamallissa.

Tutkimus- ja innovointialojen yhteisyritysten määrä on kasvanut kolmen viimeisimmän monivuotisen rahoituskehyksen aikana

1.9. Kaaviossa 1.1 esitetään tutkimus- ja innovointialojen yhteisyritysten kehitys kolmessa viimeisimmässä monivuotisessa tutkimuksen puiteohjelmassa. Ensimmäiset kuusi yhteisyritystä perustettiin toteuttamaan tutkimuksen ja teknologian kehittämisen seitsemättä puiteohjelmaa kaudella 2007–2013. Määrä kasvoi seitsemään Horisontti 2020 -puiteohjelman ja Verkkojen Eurooppa -välineen myötä kaudella 2014–2020. Nykyisessä vuosien 2021–2027 monivuotisessa rahoituskehyksessä on 11 tutkimus- ja innovointialan yhteisyritystä, jotka toteuttavat Horisontti Eurooppa -ohjelmaa, Digitaalinen Eurooppa -ohjelmaa ja Verkkojen Eurooppa -välinettä.

Kaavio 1.1 – Kolmen viimeisimmän puiteohjelman piiriin kuuluvat tutkimus- ja innovointialan yhteisyritykset



Lähde: Euroopan tilintarkastustuomioistuin niiden neuvoston asetusten pohjalta, joilla yhteisyritykset on perustettu.

1.10. Tämän luvun lopussa olevassa [taulukossa 1.1](#) annetaan yksityiskohtaisempia tietoja kunkin kauden 2021–2027 monivuotisen rahoituskehysten yhteydessä toimivan 11:n tutkimus- ja innovointialojen yhteisyrityksen säädösperustasta, kestosta, erityistavoitteista ja tehtävistä.

Tutkimus- ja innovointialojen yhteisyritysten toimintaa rahoittavat yhdessä EU ja muut osakkaat

Osakkaiden rahoitusosuudet tutkimus- ja innovointialojen yhteisyrityksissä

1.11. Kaikki yhteisyrityksen osakkaat osallistuvat sen tutkimus- ja innovointitoimien rahoittamiseen. Komissio myöntää kussakin tapauksessa EU:n tutkimus- ja innovointiohjelmista käteissuorituksia yhteisrahoittaakseen yhteisyrityksen tutkimus- ja innovointiohjelmia. Lisäksi teollisuutta ja kansallisia tutkimusorganisaatioita edustavien yksityisten osakkaiden on suoritettava tietty vähimmäismäärä ”luontoissuorituksia yhteisyrityksen operatiivisiin toimiin” (IKOP) sekä ”luontoissuorituksia täydentäviin toimiin” (IKAA). Yhteisyritys vastaa itse perustamisasetuksessaan asetettujen vähimmäisrahoitusosuutta koskevien tavoitteiden saavuttamisesta. IKAA-luontoissuoritukset eivät kuulu yhteisyrityksen talousarvioon tai ehdotuspyyntömenettelyihin, mutta ne edistävät yhteisyrityksen hanke- tai ohjelmakohtaisten tavoitteiden saavuttamista. Tarkempia tietoja esitetään [laatikossa 1.1](#).

Laatikko 1.1

Yksityisten osakkaiden luontoissuoritukset yhteisyritysten operatiivisiin toimiin (IKOP)

Kuten yhteisyritysten perustamisasetuksissa säädetään, kaikkien yksityisten osakkaiden on rahoitettava tietty vähimmäismäärä yhteisyritysten tutkimus- ja innovointihankkeiden kustannuksista. Horisontti 2020 -puiteohjelmassa yksityisten osakkaiden IKOP-luontoissuoritukset koostuvat kaikista niistä kuluista, joita yksityisille osakkaille on aiheutunut yhteisyrityksen tutkimus- ja innovointitoimien toteuttamisesta. Määrästä vähennetään yhteisyrityksen muiden osakkaiden rahoitusosuudet (EU:n yhteisrahoitus sekä osallistujavaltioiden ja hallitustenvälisten järjestöjen rahoitusosuudet) sekä kaikki muut EU:n rahoitusosuudet, jotka koskevat kyseisiä kuluja. Horisontti Eurooppa -puiteohjelmassa ja Digitaalinen Eurooppa -ohjelmassa IKOP koostuu tukikelpoisista kuluista, jotka ovat aiheutuneet yksityisille osakkaille yhteisyrityksen toimien toteuttamisesta. Määrästä vähennetään rahoitusosuudet, jotka ovat yhteisyrityksen tai osallistujavaltioiden maksamia, sekä kaikki muut EU:n rahoitusosuudet, jotka koskevat kyseisiä kuluja. Yhteisyrityksen tilinpäätökseen kirjataan todennettujen ja validoitujen IKOP-luontoissuoritusten kokonaismäärä.

Yksityisten osakkaiden luontoissuoritukset yhteisyritysten täydentäviin toimiin (IKAA)

Horisontti 2020 -puiteohjelmassa yksityisten osakkaiden on eräissä yhteisyrityksissä (CA, Clean H2, CBE, EU-Rail-yhteisyritys) lisäksi osallistuttava vähimmäismäärällä luontoissuorituksia kuluihin, jotka liittyvät ns. täydentäviin toimiin. Kyseiset toimet eivät sisälly yhteisyrityksen työohjelmaan eivätkä sen talousarvioon, mutta ne ovat yhteisyrityksen yleisten tavoitteiden mukaisia. Horisontti Eurooppa -puiteohjelmassa yhteisyritysten yksityiset osakkaat voivat suorittaa IKAA-luontoissuorituksia pieniä yrityksiä koskevan säädöksen mukaisesti. Tällöin IKAA sisältää tukeen oikeuttamattomia kuluja, jotka liittyvät kyseisten yhteisyritysten suoraan rahoittamiin toimintoihin. Määrästä vähennetään kaikki muut EU:n rahoitusosuudet, jotka koskevat kyseisiä kuluja. Yhteisyritysten yksityisten osakkaiden on IKOP-luontoissuoritusten lisäksi tehtävä IKAA-luontoissuorituksia, jotta niiden osoittama määrä vastaa EU:n rahoitusosuutta. IKAA-määrät vahvistetaan yhteisyrityksen vuotuisessa, täydentäviä toimia koskevassa suunnitelmassa. IKAA-luontoissuoritusten todennetut ja validoidut kokonaismäärät ilmoitetaan yhteisyrityksen tilinpäätöksen liitetiedoissa. Tästä syystä tilintarkastustuomioistuimen tarkastus ei kata IKAA-määriä. IKOP-luontoissuorituksista ja hankkeisiin liittyvistä IKAA-luontoissuorituksista poiketen ohjelmiin liittyviin IKAA-luontoissuorituksiin ei sovelleta samoja kilpailun perustuvaa arviointia koskevia sääntöjä kuin ehdotuspyyntöjen kautta kanavoituihin luontoissuorituksiin. Näin ollen ne voivat olla tehottomampia yhteisyrityksen ohjelman tavoitteiden saavuttamisessa.

1.12. Neljässä yhteisyrityksessä myös osallistujavaltiot (siruyhteisyrityksen, EuroHPC:n ja ECCC:n tapauksessa) tai hallitustenväliset järjestöt (SESAR 3:n tapauksessa) myöntävät rahoitusta tai luontoissuorituksia yhteisyrityksen toimiin. Globaalin terveyden EDCTP3 -yhteisyrityksessä on EU:n lisäksi ainoana osakkaana Euroopan ja Afrikan valtioiden yksityinen yhdistys eli EDCTP-yhteenliittymä, joka osallistuu rahoitukseen ja luontoissuorituksiin. ECCC:n osalta jäsenvaltiot rahoittavat sen yhteisiä toimia vapaaehtoisuuspohjalta.

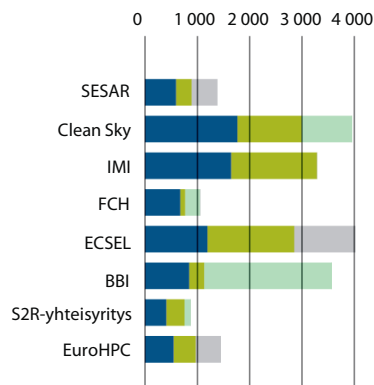
1.13. EU huolehtii myös kahden yhteisyrityksen (EuroHPC ja EDCTP3-yhteisyritys) kaikista hallinnollisista kustannuksista. Kaikissa muissa yhteisyrityksissä sekä EU että muut osakkaat osallistuvat hallinnollisten kustannusten rahoittamiseen.

1.14. *Kaaviossa 1.2* esitetään osakkaiden yhteisyrityksiin maksamia rahoitusosuuksia koskevat tavoitteet vuosien 2014–2020 ja 2021–2027 monivuotisen rahoituskehyn aikana – sellaisina kuin ne on määritelty yhteisyritysten perustamisasetuksissa. Vuosien 2021–2027 monivuotisen rahoituskehyn merkittävimmät määrärahalisäykset koskivat EuroHPC:tä ja KDT:tä (joista tuli vuonna 2024 siruyhteisyrittys).

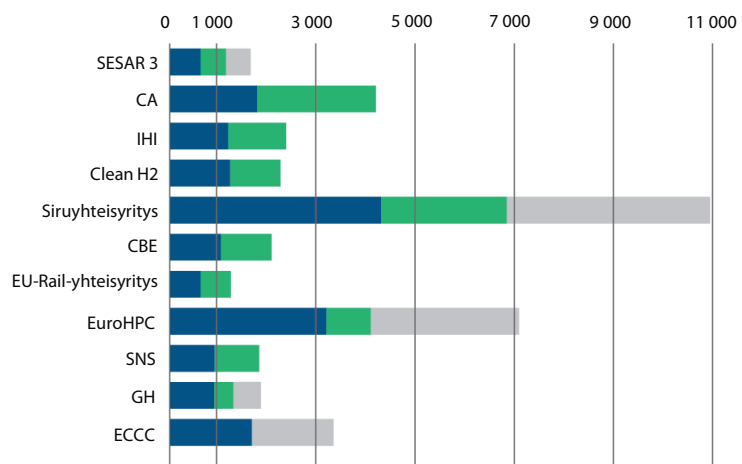
Kaavio 1.2 – Osakkaiden tutkimus- ja innovointialan yhteisyrityksiin maksamia rahoitusosuuksia koskevat tavoitteet (miljoonaa euroa)

■ EU:n enimmäisrahoitusosuus H2020 + HE + DIGITAALINEN + CEF
■ Yksityisten osakkaiden vähimmäisrahoitusosuudet yhteisyritysten operatiivisiin toimiin (IKOP)
■ Yksityisten osakkaiden vähimmäisrahoitusosuudet yhteisyritysten täydentäviin toimiin (IKAA)
■ Yksityisten osakkaiden vähimmäisrahoitusosuudet yhteisyritysten operatiivisiin toimiin (IKOP ja IKAA)
■ Muiden osakkaiden rahoitusosuudet

Yhteisyritysten osakkaiden rahoitusosuudet monivuotisen rahoituskehyn 2014–2020 aikana



Yhteisyritysten osakkaiden rahoitusosuudet monivuotisen rahoituskehyn 2021–2027 aikana



Lähde: Euroopan tilintarkastustuomioistuin niiden neuvoston asetusten pohjalta, joilla yhteisyritykset on perustettu.

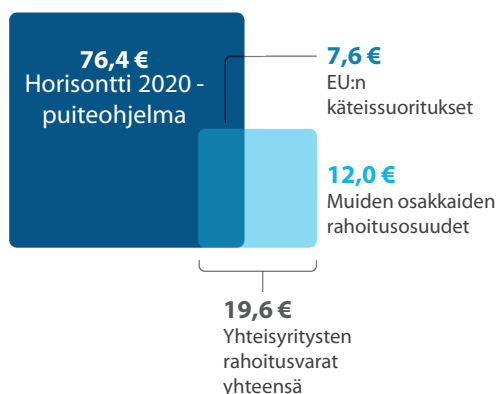
1.15. Kuten *kaaviosta 1.3* käy ilmi, yhteisyritysten määrärahat niiden tutkimus- ja innovointitoimien yhteisrahoitukseen ovat noin 17,2 miljardia euroa vuosien 2021–2027 monivuotisessa rahoituskehyksessä. Tämä on yli kaksi kertaa enemmän kuin edellisen monivuotisen rahoituskehyn mukaiset EU:n rahoitusosuudet (7,6 miljardia euroa). Yhteisyritykset voivat nimenomaisesti käyttää enimmillään 11,6 miljardia euroa (eli noin 12 prosenttia) Horisontti Eurooppa -puiteohjelman 93,5 miljardin euron kokonaistalousarviosta. Lisäksi EuroHPC, siruyhteisyrittys ja ECCC saavat Digitaalinen Eurooppa -ohjelmasta yhteensä 5,1 miljardia euroa (noin 63 prosenttia 8,1 miljardin euron kokonaistalousarviosta) [Euroopan digitaalisten sisämarkkinoiden strategiaan](#) ja [sirusäädökseen](#) liittyvien suurten valmiuksien kehittämis-, käyttöönotto- ja investointihankkeiden toteuttamiseen.

1.16. Monivuotisen rahoituskehiksen kaudella 2021–2024 yhdellätoista tutkimus- ja innovointialan yhteisyrityksellä on käytettävissään yhteensä noin 38,5 miljardin euron rahoitusvarat (ks. [kaavio 1.3](#)). Tässä määrässä otetaan huomioon 0,4 miljardin euron rahoitusvaikutus, joka aiheutuu useille yhteisyrityksille Yhdistyneen kuningaskunnan suorittamista rahoitusosuuksista ja Horisontti Eurooppa -puiteohjelman väliarviointia koskevista vähennyksistä. Määrä on lähes kaksinkertainen edellisen monivuotisen rahoituskehiksen määrään verrattuna (noin 19,6 miljardia euroa). Tämä on kuitenkin johdonmukaista siihen nähden, että yhteisyritysten määrä on kasvanut kahdeksasta yhteentoista ja että useiden yhteisyritysten (erityisesti EuroHPC- ja siruyhteisyrityksen) toimeksiantoja laajennettiin merkittävästi kauden 2014–2020 monivuotiseen rahoituskehykseen verrattuna.

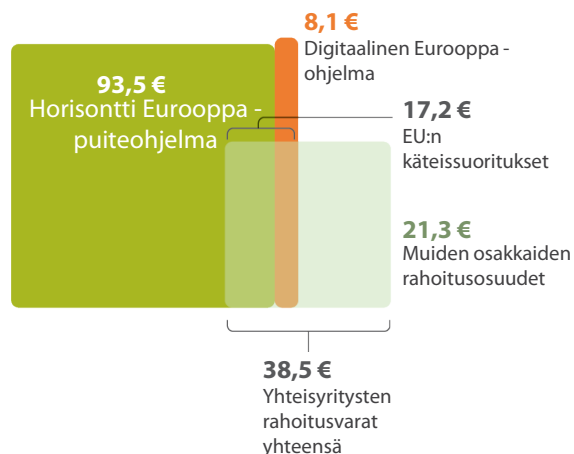
Kaavio 1.3 – Yhteisyrityksiin suunnatut EU:n rahoitusosuudet ja EU:n ulkopuoliset rahoitusosuudet

(miljardia euroa)

MRK 2014–2020



MRK 2021–2027



Lähde: Euroopan tilintarkastustuomioistuin niiden neuvoston asetusten pohjalta, joilla yhteisyritykset on perustettu.

1.17. Yhteisyritysten toimiin suunnitellut EU:n ulkopuoliset rahoitusosuudet ovat kuitenkin pienentyneet edelliseen monivuotiseen rahoituskehykseen verrattuna. Vuosina 2014–2020 tavoitteena oli, että EU:n 7,6 miljardin euron rahoituksen avulla saadaan 12,0 miljardin euron (158 prosenttia) lisärahoitus yksityisiltä osakkailta, osallistujavaltioilta ja kansainvälisiltä järjestöiltä, jolloin rahoitus olisi yhteensä noin 19,6 miljardia euroa (ks. [taulukko 2.2](#)). Vuosien 2021–2027 suunnitelmana on, että EU:n 17,2 miljardin euron rahoituksella saadaan 21,3 miljardia euroa (123 prosenttia) lisää muina rahoitusosuuksina (ks. [kaavio 1.3](#)).

Tutkimus- ja innovointialojen yhteisyritysten hallintomallit

1.18. Yhteisyritysten hallintorakenne koostuu useimmiten hallintoneuvostosta, tieteellisestä neuvoa-antavasta elimestä, valtioiden edustajien ryhmästä sekä yhteisyrityksen tutkimus- ja innovaatioalalla toimivista sidosryhmien yhteenliittymistä. Useimmat yhteisyritykset noudattavat kahdenvälistä mallia, jossa komissio sekä yksityiset osakkaat (myös liitännäisosakkaat) teollisuudesta ja tutkimusalalta ovat edustettuina hallintoneuvostossa (CA, IHI, CleanH2, CBE, EU-Rail-yhteisyritys ja SNS). Globaalin terveyden EDCTP3 -yhteisyrityksessä on EU:n lisäksi ainoana osakkaana osallistujavaltioiden muodostama yhteenliittymä (EDCTP), joka edustaa yhteisyrityksen ohjelmaan osallistuvia Euroopan ja Afrikan valtioita. Osa yhteisyrityksistä noudattaa kolmenvälistä mallia, jossa myös joko osallistujavaltiot (siruyhteisyrityksen ja EuroHPC:n tapauksessa) tai johtavat hallitustenväliset järjestöt (SESAR 3:n tapauksessa) ovat edustettuina hallintoneuvostossa.

F4E hallinnoi EU:n rahoitusosuuksia ITER-hankkeessa

1.19. Kansainvälistä lämpöydinkooreaktoria koskeva sopimus eli ITER-sopimus tuli voimaan 24. lokakuuta 2007, josta lähtien fuusioenergia-alan kansainvälinen ITER-organisaatio, jäljempänä 'ITER-IO' on ollut oikeudellisesti olemassa. ITER-organisaatio valvoo ITER-hankkeen toteuttamista. Hankkeessa keskitytään fuusiolaitteiden rakentamiseen Ranskassa sijaitsevaan Cadaracheen.

1.20. ITER-hankkeessa on mukana seitsemän kumppania eri puolilta maailmaa: EU:n jäsenvaltioiden puolesta EU (jota edustaa Euroopan atomienergiayhteisö Euratom) sekä Yhdysvallat, Venäjä, Japani, Kiina, Etelä-Korea ja Intia. EU:n osuus rakennuskustannuksista on noin 45 prosenttia, ja ITER-hankkeen muut jäsenet maksavat kukin noin yhdeksän prosenttia. Kustannusten väliset suhteet muuttuvat operatiivisessa fuusion testausvaiheessa, jolloin Euratomin osuus on 34 prosenttia operatiivisista kustannuksista.

1.21. ITER-organisaation jäsenet osallistuvat hankkeeseen pääasiassa luontoissuorituksina toimittamalla hallinnointivirastojensa kautta komponentteja, laitteita, materiaaleja, rakennuksia ja palveluja suoraan organisaatiolle. Ne maksavat myös käteisrahoitusosuuksia ITER-organisaation talousarvioon. ITER-hankkeen osakkaat vastaavat yhdessä reaktorin keskeisten komponenttien valmistuksesta – valmistustehtävien jako perustuu kunkin osakkaan etuihin sekä tekniseen ja teolliseen kapasiteettiin².

² ITER.org.

1.22. ITERin ja fuusioenergian kehittämisestä vastaava eurooppalainen yhteisyritys (F4E-yhteisyritys) – EU:n ITER-hallinnointivirasto – perustettiin 35 vuodeksi huhtikuussa 2007. Yksi yhteisyrityksen tärkeimmistä tehtävistä on huolehtia EU:n osallistumisesta ITER-hankkeeseen. Se koordinoi toimia ja huolehtii sellaisista tarvittavista hankinnoista, jotka liittyvät koefuusioreaktorin ja sen laitosten rakentamiseen. F4E-yhteisyritystä rahoittavat pääasiassa Euratom (noin 80 prosenttia) ja ITER-hankkeen isäntävaltio Ranska (noin 20 prosenttia).

1.23. Komissio arvioi vuonna 2017, että EU:n kokonaiskustannukset ITER-sopimuksen mukaisista velvoitteista ja siihen liittyvistä toimista vuoteen 2035 asti (toimintavaiheen alkaminen) olisivat 18,2 miljardia euroa (vuoden 2017 hintoina). Tämä oli määrä rahoittaa Euratomin 15 miljardin euron kokonaistalousarviosta, ja Ranska ja muut Euratomin jäsenvaltiot myönsivät 3,2 miljardia euroa lisää (kaikki vuoden 2017 hintoina). Arviot esitetään yksityiskohtaisesti [komission tiedonannossa COM\(2017\) 319](#) sekä siihen liittyvässä [komission yksiköiden valmisteluasiakirjassa SWD\(2017\) 232, taulukko 4](#).

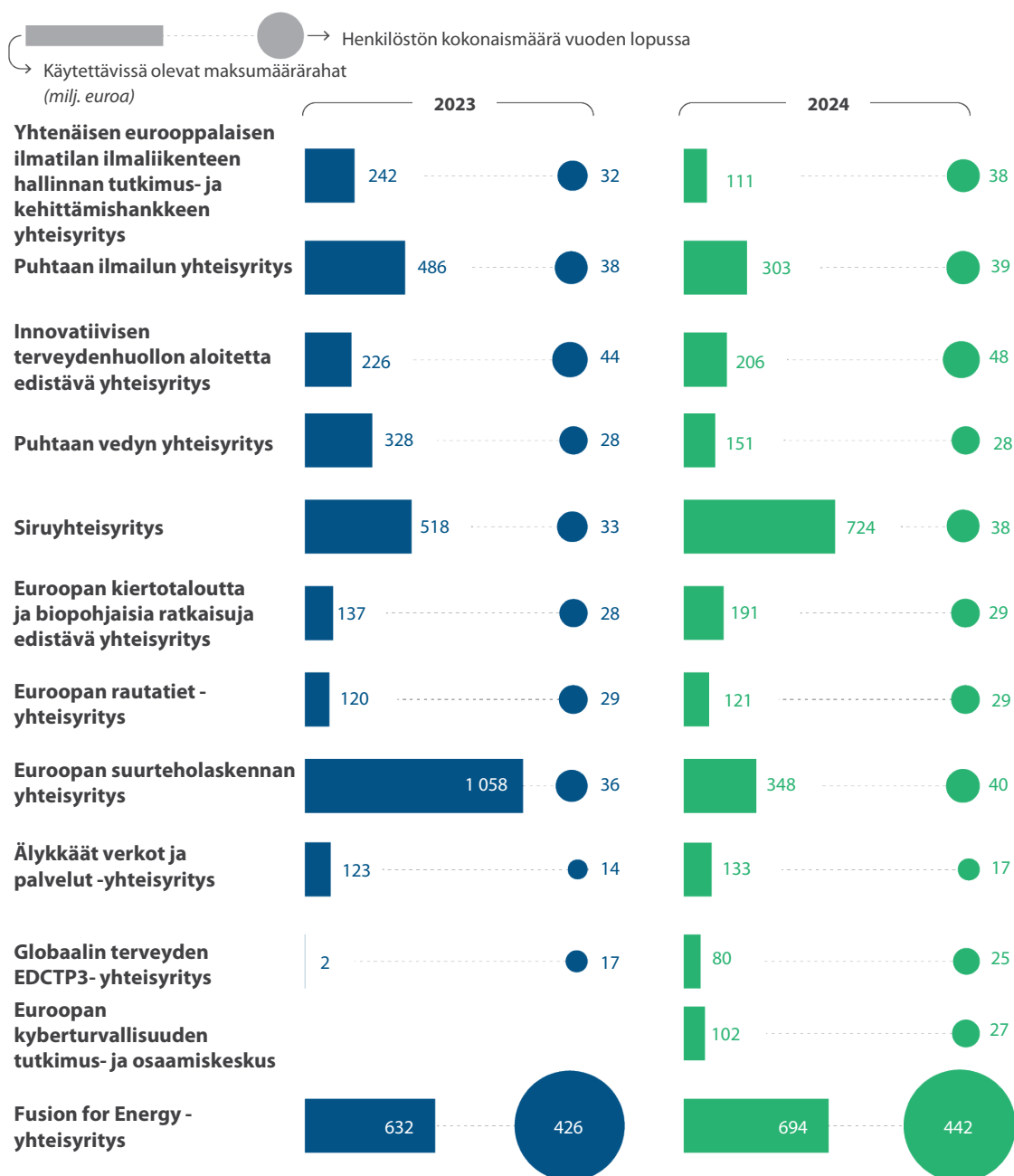
1.24. Yhdistynyt kuningaskunta on osallistunut Euratomiin liitännäisvaltiona syyskuusta 2023 lähtien, vaikka se onkin jäänyt Euratomin fuusio-ohjelman ulkopuolelle.

Vuonna 2024 yhteisyritysten talousarviossa ja henkilöstössä tapahtui merkittäviä muutoksia

1.25. [Kaaviossa 1.4](#) esitetään yhteenveto yhteisyritysten maksumäärärahoista ja henkilöresursseista varainhoitovuosilta 2024 ja 2023. Vuonna 2024 tutkimus- ja innovointialan yhteisyritykset toteuttivat maksumäärärahoja 2,5 miljardia euroa (2023: 3,3 miljardia euroa). Vuonna 2024 tapahtunut lasku selittyy sillä, että useimmat yhteisyritykset suorittivat vuonna 2023 suuria ennakkomaksuja avustussopimuksia varten ensimmäisten Horisontti Eurooppa -puiteohjelman ja Digitaalinen Eurooppa -ohjelman ehdotuspyyntöjen yhteydessä. Sen sijaan F4E-yhteisyrityksen maksumäärärahat vuodelle 2024 kasvoivat kokonaisuudessaan hieman 0,7 miljardiin euroon (2023: 0,6 miljardia euroa).

1.26. Vuoden 2024 loppuun mennessä tutkimus- ja innovointialan yhteisyritysten henkilöstömäärä oli kasvanut 20 prosenttia 358:aan. Suurin osa tästä lisäyksestä liittyi nykyisen monivuotisen rahoituskehityksen aikana perustettujen yhteisyritysten (SNS, globaalien terveyden EDCTP3, ECCC) uuden henkilöstön rekrytointiin sekä siihen, että SESAR 3-, EuroHPC- ja IHI-yhteisyritykset jatkoivat henkilöstötaulukkoissaan jäljellä olevien avoimien virkojen täyttämistä. Vuonna 2024 F4E-yhteisyrityksessä 442 työntekijää (2023: 426). Tämä lisäys johtuu pääasiassa ITER-hankkeen tarkistettujen perustasojen uusien vaatimusten täyttämiseksi tehdystä yhteisyrityksen organisaatiouudistuksesta. Näihin lukuihin sisältyvät virkamiehet, väliaikaiset toimihenkilöt, sopimussuhteiset toimihenkilöt ja kansalliset asiantuntijat (ks. [kaavio 1.4](#)).

Kaavio 1.4 – Yhteisyrityksen maksumäärärahat ja henkilöresurssit (vuosina 2023 ja 2024)



Lähde: Euroopan tilintarkastustuomioistuin yhteisyritysten tietojen perusteella.

Euroopan parlamentilla ja neuvostolla on ratkaiseva rooli yhteisyritysten talousarvio- ja vastuuvapausjärjestelyissä

1.27. Euroopan parlamentti ja neuvosto vastaavat yhteisyritysten vuotuisista talousarvio- ja vastuuvapausmenettelyistä. [Kaaviossa 1.5](#) esitetään vastuuvapausmenettelyn aikataulu.

Kaavio 1.5 – Vuotuinen vastuuvapausmenettely



Lähde: Euroopan tilintarkastustuomioistuin yhteisyrityksen perustamis- ja varainhoitoasetusten perusteella.

Tilintarkastustuomioistuimen tekemä tarkastus

Tarkastuslausuma jokaisesta yhteisyrityksestä

1.28. SEUT-sopimuksen 287 artiklan mukaisesti tilintarkastustuomioistuin on tarkastanut

- a) kaikkien kahdentoista yhteisyrityksen tilinpäätökset 31. joulukuuta 2024 päättyneeltä varainhoitovuodelta ja
- b) tilien perustana olevien toimien (tulot ja maksut) laillisuuden ja asianmukaisuuden (sääntöjenmukaisuuden).

1.29. Tilintarkastustuomioistuin antaa tarkastustulostensa perusteella Euroopan parlamentille ja neuvostolle yhteisyrityskohtaiset tarkastuslausumat yhteisyritysten tilien luotettavuudesta sekä tilien perustana olevien toimien laillisuudesta ja asianmukaisuudesta (sääntöjenmukaisuudesta). Tarvittaessa tilintarkastustuomioistuin täydentää tarkastuslausumia muilla huomautuksilla (ks. [kolmas luku](#)). Nämä huomautukset eivät aseta tilintarkastustuomioistuimen tarkastuslausuntoja kyseenalaiseksi.

1.30. Tämä on ensimmäinen vuosi, jolloin tilintarkastustuomioistuin on tarkastanut Euroopan kyberturvallisuuden teollisuus-, teknologia- ja tutkimusosaamiskeskuksen (ECCC), joka saavutti taloudellisen riippumattomuuden 24. syyskuuta 2024.

Keskeiset riskit

1.31. Tilintarkastustuomioistuimen toimittama tarkastus, joka koski yhteisyritysten tilinpäätöksiä sekä tilien perustana olevia toimia, suunniteltiin kattamaan keskeiset riskit, jotka tilintarkastustuomioistuin yksilöi vuoden 2024 riskinarviointinsa yhteydessä. Riskinarvioinnista esitetään yhteenveto [kaaviossa 1.6](#).

Kaavio 1.6 – Keskeisten riskien arviointi

	SUURI riski KESKISUURI riski VÄHÄINEN riski
	Tilien luotettavuus Kaikki yhteisyritykset käyttivät ulkopuolista tilintarkastusyhteisöä tilinpäätöksen luotettavuuden tarkastamiseen. Niiden työn laatu on vahvistettu ulkopuolisten tilintarkastusyhteisöjen tarkastuksessa, jonka tilintarkastustuomioistuin myöhemmin arvioi. Tilintarkastustuomioistuin katsoikin, että tilien luotettavuuteen kohdistuva riski on kaikkien yhteisyritysten osalta vähäinen.
	Tulojen laillisuus ja asianmukaisuus (sääntöjenmukaisuus) Yhteisyritysten tulot vuonna 2024 koostuivat pääasiassa rahoitusosuuksista, jotka olivat peräisin komission tutkimusmäärärahoista (Horisontti Eurooppa -puiteohjelma ja Horisontti 2020 -puiteohjelma) ja Euratomin talousarvioista. Näin ollen tilintarkastustuomioistuin katsoi, että tulojen laillisuuteen ja asianmukaisuuteen kohdistuva riski oli yleisesti ottaen vähäinen.
	Hallintomenojen laillisuus ja asianmukaisuus (sääntöjenmukaisuus) Hallintomenot koostuvat pääasiassa palkoista ja rutiininomaisista maksuista. - Palkkoja hallinnoi komission henkilökohtaisten etuuksien hallinto- ja maksutoimisto, jonka tilintarkastustuomioistuin tarkastaa hallintomenoja koskevaa vuosikertomusta käsittelevän erityisarvion yhteydessä. - Muiden hallinnollisten palvelujen hankintamenettelyjen ja niihin liittyvien sopimusmaksujen osalta aiemmat tarkastukset ovat osoittaneet, että kokonaisriski on vähäinen, koska yhteisyritykset käyttävät suurelta osin olemassa olevia komission puitesopimuksia.
	Toimintamenojen laillisuus ja asianmukaisuus (sääntöjenmukaisuus) Avustusmaksut Tilintarkastustuomioistuin arvioi yhteisyritysten avustusten väli- ja loppumaksuihin ja selvityksiin kohdistuvan riskin olevan yleisesti ottaen suuri, koska edunsaajien kustannusilmoitukset ovat yleensä monimutkaisia kaikissa tutkimus- ja innovointiohjelmissa. Tilintarkastustuomioistuimen aiemmissa tarkastuksissa on myös tullut esiin puutteita sekä ennakotarkastuksena käytettävässä tilinpäätösten varmentamisessa että yhteisen tarkastusyksikön suorittamissa jälkitarkastuksissa.
	Sopimusmaksut Tilintarkastustuomioistuin pitää toimintasopimuksen menoihin kohdistuvaa riskiä vähäisenä. Vuonna 2024 tämä vaikutti pääasiassa F4E- ja EuroHPC-yhteisyrityksiin. Vaikka niiden hankintamenettelyt ovat monimutkaisia, tilintarkastustuomioistuin ei havainnut olennaisia virheitä niiden toimintasopimusten maksuissa ja niihin liittyvissä hankintamenettelyissä vuoden 2018 jälkeen.
	Talousarvion hallinta ja ohjelmien toteuttaminen Tilintarkastustuomioistuin arvioi talousarvion hallintaan ja sen seurauksena ohjelmien täytäntöönpanoon kohdistuvan riskin vähäiseksi kaikkien yhteisyritysten osalta kahta yhteisyritystä lukuun ottamatta: - EuroHPC: korotettu keskitasolle, koska yksityiset osakkaat eivät välttämättä saavuta uuden perustamisasetuksen mukaista merkittävästi nostettua rahoitustavoitetta. - F4E: korotettu keskitasolle, koska suunnitellusta uudesta perustasosta johtuvat viivästykset ja kustannusten nousut sekä muut yhteisyrityksen määräysvallan ulkopuolelle jäävät tärkeät tekijät voivat johtaa alhaisempaan talousarvion toteutumistasasteeseen.

Lähde: Euroopan tilintarkastustuomioistuin.

Tarkastustapa ja muiden riippumattomien tarkastajien työn hyödyntäminen

1.32. Edellä kuvatut riskit huomioon ottaen tilintarkastustuomioistuin teki asianmukaisen aineistotarkastuksen, hyödynsi muiden riippumattomien tarkastajien tarkastustyötä ja arvioi valvontajärjestelmien toimivuutta.

1.33. EU:n varainhoitoasetuksen 70 artiklan 6 kohdan mukaan riippumaton ulkopuolinen tarkastaja tarkastaa yhteisyritysten tilit. Kaikki yhteisyritykset ulkoistivat tilien luotettavuuden tarkastamisen yksityisille yrityksille. Kaikki riippumattomien ulkoisten tarkastusten osatekijät ovat tästä huolimatta edelleen täysin tilintarkastustuomioistuimen vastuulla. Tämä koskee myös erityisvuosikertomusten laatimista (mukaan lukien tarkastuslausuma kunkin yhteisyrityksen osalta). Tilintarkastustuomioistuin on arvioinut näiden ulkopuolisten tilintarkastusyritysten suorittaman työn laadun kansainvälisten tarkastusstandardien mukaisesti ja saanut sen perusteella riittävän varmuuden siitä, että se voi hyödyntää tilintarkastusyritysten tekemää työtä laatiessaan omia tarkastuslausuntoja yhteisyritysten tilien luotettavuudesta vuodelta 2024.

1.34. Tilintarkastustuomioistuin tarkasti tutkimus- ja innovointialan yhteisyritysten avustuksiin perustuvia toimintamenoja koskevien lausuntojensa osalta otoksen, joka sisälsi 33 satunnaisotannalla valittua tapahtumaa (väli-/loppumaksuja ja ennakkomaksujen selvityksiä) vuodelta 2024 lopullisten edunsaajien tasolla. Tilintarkastustuomioistuimen lausunto F4E-yhteisyrityksestä perustui 30:n satunnaisesti valitun tapahtuman otokseen (ennakkomaksujen selvityksiä sekä hallinto- ja toimintamenoihin liittyviä väli-/loppumaksuja) vuodelta 2024.

1.35. Avustusten loppumaksujen suorittamisen edellytyksenä on, että edunsaajat hankkivat tilinpäätöksilleen varmennuksen. Varmennus annetaan raportissa, jonka riippumaton tilintarkastaja tai virkamies laatii tosiseikkojen perusteella. Komissio tai avustuksia myöntävä EU:n elin voi todistuksen avulla tarkistaa, ovatko lopullisessa tilinpäätöksessä ilmoitetut kulut tukikelpoisia. Lisäksi komission tutkimuksen ja innovoinnin pääosaston yhteinen tarkastusyksikkö tekee jälkitarkastuksia, jotka kohdistuvat yhteisyritysten suorittamista tutkimus- ja innovointitoimiin liittyvien avustusten väli- ja loppumaksuista poimittuihin satunnais- ja riskiperusteisiin otoksiin. Aiemmin tätä tehtiin Horisontti 2020 -puiteohjelman osalta ja nyt Horisontti Eurooppa -puiteohjelman yhteydessä.

1.36. Kun perustana olevien maksujen laillisuudesta ja asianmukaisuudesta laaditaan lausuntoja, otetaan huomioon yhteisen tarkastusyksikön tulokset.

- a) Yhteisyritysten Horisontti 2020 -puiteohjelman avustusmenojen osalta komission jälkitarkastusstrategiassa edellytettiin, että yhteinen tarkastusyksikkö laatii kustakin yhteisyrityksestä erillisen edustavan (satunnaisen) otoksen. Niiden avulla laskettiin yhteisyrityskohtaiset edustavat tasot ja jäännösvirhetasot. Jäännösvirhetaso tarkoittaa tasoa, jolta on puhdistettu kaikki edunsaajan jälkikäteen tarkastetuissa avustuksissa

havaitut virheet sekä järjestelmälliset virheet, jotka myös vaikuttivat niiden avustuskuluihin, joita ei tarkastettu. [Komission Horisontti 2020 -asetusehdotuksen](#) mukaan tavoitteena oli, että jäännösvirhetaso on alle kaksi prosenttia kokonaismenoista ohjelman elinkaaren aikana.

- b) Horisontti Eurooppa -puiteohjelman avustusmenojen osalta sisäinen tarkastusyksikkö on edelleen vastuussa jälkitarkastuksista, mutta tarkastustapa on muutettu riskiperusteiseksi. Digitaalinen Eurooppa -ohjelman osalta Euroopan terveys- ja digitaaliasioiden toimeenpanovirasto (HADEA) soveltaa samanlaista jälkitarkastukseen perustuvaa toimintatapaa. Vaihto riskiperusteiseen toimintatapaan toimintamenojen tässä osassa tarkoittaa sitä, että yhteisyrityskohtaisia edustavia tasoja ja jäännösvirhetasoa ei enää ole saatavilla.

1.37. Lopuksi tilintarkastustuomioistuimen tarkastuksessa tutkittiin rekrytointi-, hankinta- ja avustuspyyntömenettelyjen otos sekä arvioitiin hallinto- ja valvontajärjestelmien keskeisiä osatekijöitä. Tilintarkastustuomioistuin tutki myös, mitä säännöllisiin riskinarviointeihin perustuvissa komission sisäisen tarkastusyksikön viimeisimmissä kertomuksissa on todettu yhteisyritysten sisäisen valvonnan vaikuttavuudesta keskeisissä hallinnollisissa menettelyissä.

Tilintarkastustuomioistuin raportoi petosepäilyistä relevanteille EU:n elimille

1.38. Tilintarkastustuomioistuin tekee yhteistyötä Euroopan petostentorjuntaviraston (OLAF) kanssa asioissa, jotka liittyvät epäilyihin petoksista tai muista EU:n taloudellisia etuja vahingoittavista laittomista toimista. Lisäksi tilintarkastustuomioistuin tekee yhteistyötä Euroopan syyttäjänviraston (EPPO) kanssa asioissa, jotka liittyvät epäilyihin EU:n taloudellisia etuja vahingoittavista rikoksista. Tilintarkastustuomioistuin ilmoittaa OLAFille tai EPPOLle kaikista tarkastustyönsä aikana havaitsemistaan epäilyistä, vaikka tilintarkastustuomioistuimen tarkastuksia ei olekaan suunniteltu erityisesti petosten havaitsemiseen. Yksikään tilintarkastustuomioistuimen varainhoitovuoden 2024 havainnoista ei edellyttänyt ilmoitusta OLAFille tai EPPOLle.

Taulukko 1.1 – Tutkimus- ja innovointialan yhteisyritysten säädösperusta, kesto, erityistavoitteet ja tehtävät

Yhteisyrityksen nimi monivuotisessa rahoituskehyksessä 2021–2027	Lyhyt muoto	Säädösperusta	Kesto	Tutkimus- ja innovointiohjelmat	Erityiset tutkimus- ja innovointitavoitteet ja -tehtävät
Yhtenäisen eurooppalaisen ilmatilan ilmaliikenteen hallinnan kolmannen tutkimushankkeen yhteisyritys	SESAR 3	Neuvoston asetus (EU) 2021/2085 Horisontti Eurooppa -ohjelman yhteisyritysten perustamisesta (perussäädös)	Kymmenen vuotta 31 päivään joulukuuta 2031	Horisontti 2020, Horisontti Eurooppa	— Edistetään Euroopan ilmaliikenteen hallinnan tutkimus- ja innovointivalmiuksia ja lisätään sen kestävyyttä ja skaalautuvuutta. — Nopeutetaan innovatiivisten ratkaisujen käyttöönottoa markkinoilla, jotta yhtenäisestä digitaalisesta eurooppalaisesta ilmatilasta saadaan maailman tehokkain ilmatila. — Vahvistetaan eurooppalaisen lentoliikenteen kilpailukykyä ja kestävyyttä.
Puhtaan ilmailun yhteisyritys	CA	Neuvoston asetus (EU) 2021/2085 Horisontti Eurooppa -ohjelman yhteisyritysten perustamisesta (perussäädös)	Kymmenen vuotta 31 päivään joulukuuta 2031	Horisontti 2020, Horisontti Eurooppa	— Edistetään Euroopan ilmailuteollisuuden tutkimus- ja innovointivalmiuksia ilmastoneutraalien ilmailuteknologioiden alalla ilmailun hiilijalanjäljen pienentämiseksi.

Yhteisyrityksen nimi monivuotisessa rahoituskehyksessä 2021–2027	Lyhyt muoto	Säädösperusta	Kesto	Tutkimus- ja innovointiohjelmat	Erityiset tutkimus- ja innovointitavoitteet ja -tehtävät
					— Vahvistetaan Euroopan ilmailuteollisuuden kilpailukykyä ilmailualan innovoinnin avulla, mukaan lukien sekä perinteiset että kehittyvät ilmailualat.
Innovatiivisen terveydenhuollon aloitteen yhteisyritys	IHI	Neuvoston asetus (EU) 2021/2085 Horisontti Eurooppa -ohjelman yhteisyritysten perustamisesta (perussäädös)	Kymmenen vuotta 31 päivään joulukuuta 2031	Horisontti 2020, Horisontti Eurooppa	— Edistetään eurooppalaista terveystutkimusta ja -innovointia ja muunnetaan tieteellistä terveystietoa turvalliseksi ja kustannustehokkaiksi innovaatioiksi Euroopassa. — Kehitetään Eurooppaa varten innovaatiovetoinen teollisuus- ja lääkestrategia, jolla vastataan kriittisiin mutta täyttämättä jääneisiin kansanterveystarpeisiin. — Vahvistetaan Euroopan terveysalan kilpailukykyä.

Yhteisyrityksen nimi monivuotisessa rahoituskehyksessä 2021–2027	Lyhyt muoto	Säädösperusta	Kesto	Tutkimus- ja innovointiohjelmat	Erityiset tutkimus- ja innovointitavoitteet ja -tehtävät
Puhtaan vedyn yhteisyritys	Clean H2	Neuvoston asetus (EU) 2021/2085 Horisontti Eurooppa -ohjelman yhteisyritysten perustamisesta (perussäädös)	Kymmenen vuotta 31 päivään joulukuuta 2031	Horisontti 2020, Horisontti Eurooppa	— Edistetään Euroopan tutkimus- ja innovointivalmiuksia kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseksi ilmastoneutraalia Eurooppaa koskevan vuoden 2020 vetystrategian avulla. — Nopeutetaan vetyyn perustuvien teknologioiden käyttöönottoa markkinoilla puhtaan vedyn arvoketjun luomiseksi vähähiiliselle energiajärjestelmälle. — Vahvistetaan Euroopan puhtaan vedyn teollisuuden kilpailukykyä.
Siruyhteisyritys	KDT/siruyhteisyritys	Neuvoston asetus (EU) 2021/2085 Horisontti Eurooppa -ohjelman yhteisyritysten perustamisesta (perussäädös), sellaisena kuin se on muutettuna neuvoston asetuksella (EU) 2023/1782, jolla KDT-yhteisyritys nimetään	Kymmenen vuotta 31 päivään joulukuuta 2031	Horisontti 2020, Horisontti Eurooppa, Digitaalinen Eurooppa	— Edistetään Euroopan tutkimus- ja innovointivalmiuksia seuraavan sukupolven huippuluokan puolijohdeteknologioiden suunnittelussa ja kehittämisessä.

Yhteisyrityksen nimi monivuotisessa rahoituskehyksessä 2021–2027	Lyhyt muoto	Säädösperusta	Kesto	Tutkimus- ja innovointiohjelmat	Erityiset tutkimus- ja innovointitavoitteet ja -tehtävät
		uudelleen siruyhteisyritykseksi			— Luodaan teknisiä valmiuksia huippuluokan kvanttisiruille ja niihin liittyville puolijohdeteknologioille kaikkialla Euroopassa. — Helpotetaan velkarahoituksen ja oman pääoman saantia InvestEU-rahastosta ja Euroopan innovaationeuvostosta erityisesti puolijohteiden arvoketjun startup-yritysten osalta.

Yhteisyrityksen nimi monivuotisessa rahoituskehyksessä 2021–2027	Lyhyt muoto	Säädösperusta	Kesto	Tutkimus- ja innovointiohjelmat	Erityiset tutkimus- ja innovointitavoitteet ja -tehtävät
Euroopan kiertotaloutta ja biopohjaisia ratkaisuja edistävä yhteisyritys	CBE	Neuvoston asetus (EU) 2021/2085 Horisontti Eurooppa -ohjelman yhteisyritysten perustamisesta (perussäädös)	Kymmenen vuotta 31 päivään joulukuuta 2031	Horisontti 2020, Horisontti Eurooppa	— Edistetään Euroopan biopohjaisten ratkaisujen tutkimus- ja innovointivalmiuksia ja nopeutetaan niiden käyttöönottoa markkinoilla, jotta voidaan vähentää riippuvuutta fossiilisista materiaaleista Euroopassa. — Vahvistetaan kiertotalouteen perustuvan biopohjaisen teollisuuden kestävyyttä ja resurssitehokkuutta Euroopassa.
Euroopan rautatiet -yhteisyritys	EU-Rail-yhteisyritys	Neuvoston asetus (EU) 2021/2085 Horisontti Eurooppa -ohjelman yhteisyritysten perustamisesta (perussäädös)	Kymmenen vuotta 31 päivään joulukuuta 2031	Horisontti 2020, Horisontti Eurooppa	— Edistetään Euroopan tutkimus- ja innovointivalmiuksia yhtenäisen eurooppalaisen rautatiealueen aikaan saamiseksi. — Nopeutetaan yhdenmätyn, kestävän, multimodaalisen ja suuren kapasiteetin eurooppalaisen rautatiejärjestelmän innovatiivisten teknologioiden käyttöönottoa markkinoilla.

Yhteisyrityksen nimi monivuotisessa rahoituskehyksessä 2021–2027	Lyhyt muoto	Säädösperusta	Kesto	Tutkimus- ja innovointiohjelmat	Erityiset tutkimus- ja innovointitavoitteet ja -tehtävät
					— Vahvistetaan Euroopan rautatiealan kilpailukykyä.
Älykkäät verkot ja palvelut -yhteisyritys	SNS	Neuvoston asetus (EU) 2021/2085 Horisontti Eurooppa -ohjelman yhteisyritysten perustamisesta (perussäädös)	Kymmenen vuotta 31 päivään joulukuuta 2031	Horisontti Eurooppa	— Edistetään eurooppalaista tutkimusta ja innovointia 6G-järjestelmiä, edistynyttä digitaalista infrastruktuuria ja älykkäitä verkkoratkaisuja koskevan tieteellisen johtajuuden saavuttamiseksi Euroopassa. — Nopeutetaan huippuluokan yhteysratkaisujen käyttöönottoa Euroopan digitaalisen ja vihreän siirtymän tukemiseksi.
Globaalin terveyden EDCTP3 -yhteisyritys	EDCTP3 -yhteisyritys	Neuvoston asetus (EU) 2021/2085 Horisontti Eurooppa -ohjelman yhteisyritysten perustamisesta (perussäädös)	Kymmenen vuotta 31 päivään joulukuuta 2031	Horisontti Eurooppa	— Edistetään innovatiivisia ja helposti saatavilla olevia terveysteknologioita tartuntatautien ehkäisemiseksi ja hoitamiseksi, jotta voidaan keventää tartuntatautien sosioekonomista taakkaa Saharan eteläpuolisessa Afrikassa. — Vahvistetaan valmiutta ja reagointia tartuntatauteihin

Yhteisyrityksen nimi monivuotisessa rahoituskehityksessä 2021–2027	Lyhyt muoto	Säädösperusta	Kesto	Tutkimus- ja innovointiohjelmat	Erityiset tutkimus- ja innovointitavoitteet ja -tehtävät
					Euroopassa ja maailmanlaajuisesti.
Euroopan suurteholaskennan yhteisyritys (EuroHPC)	EuroHPC	Neuvoston asetus (EU) 2021/1173 Euroopan suurteholaskennan yhteisyrityksen perustamisesta ja asetuksen (EU) 2018/1488 kumoamisesta, sellaisena kuin se on muutettuna neuvoston asetuksella (EU) 2024/1732, jotta siihen voidaan sisällyttää niin sanottu tekoälypilari	12 vuotta 31 päivään joulukuuta 2031	Horisontti Eurooppa, Digitaalinen Eurooppa, Verkkojen Eurooppa -väline	— Kehitetään maailman johtavia suojattuja ja hyperyhteenliitettuja supertietokoneita, kvanttilaskentaa ja huippuluokan tekoälyratkaisuja tekoälytehtaiden ja datainfrastruktuurin eurooppalaisen järjestelmän avulla. — Vahvistetaan Euroopan supertietokone- ja tekoälyalan kilpailukykyä ja osaamista. — Nopeutetaan kehittyneiden ja kilpailukykyisten supertietokone- ja kvanttilaskentajärjestelmien sekä tekoälyratkaisujen käyttöönottoa markkinoilla Euroopassa. — Avataan supertietokoneinfrastruktuuri useille julkisille ja yksityisille käyttäjille digitaalisten taitojen kehittämiseksi eurooppalaista tiedettä ja teollisuutta varten.

Yhteisyrityksen nimi monivuotisessa rahoituskehyksessä 2021–2027	Lyhyt muoto	Säädösperusta	Kesto	Tutkimus- ja innovointiohjelmat	Erityiset tutkimus- ja innovointitavoitteet ja -tehtävät
Euroopan kyberturvallisuuden tutkimus- ja osaamiskeskus	ECCC	Asetus (EU) 2021/887 Euroopan kyberturvallisuuden teollisuus-, teknologia- ja tutkimusosaamiskeskuksen ja kansallisten koordinointikeskusten verkoston perustamisesta	kahdeksan vuotta 31 päivään joulukuuta 2029	Digitaalinen Eurooppa, Horisontti Eurooppa	— Edistetään Euroopan tutkimus- ja innovointivalmiuksia ja -osaamista digitaalisten sisämarkkinoiden infrastruktuurin häiriönsietokyvyn ja turvallisuuden parantamiseksi huippuluokan kyberturvallisuusteknologioiden avulla. — Kehitetään vahva kyberturvallisuusyhteisö Euroopassa yhteistyön, tietämyksen jakamisen ja tiukkojen turvallisuusstandardien edistämiseksi kaikkialla Euroopassa. — Tehdään kyberturvallisuudesta kilpailuetu Euroopan teollisuudelle.



EUROOPAN
TILINTARKASTUS-
TUOMIOISTUIN

2. luku

Yhteenveto tarkastuksen tuloksista

Johdanto

2.1. Tässä luvussa esitetään yhteenveto tuloksista, jotka tilintarkastustuomioistuin sai varainhoitovuotta 2024 koskevassa yhteisyritysten vuotuisessa tarkastuksessa. Luvussa käsitellään myös tilintarkastustuomioistuimen arviota, jonka se teki yhteisyritysten avustusten myöntämiseen soveltamasta riskiperusteisesta valvontajärjestelmästä, sekä tuloksia muusta yhteisyrityksiin yleisemmin liittyvästä tarkastustyöstä, jonka tilintarkastustuomioistuin oli tehnyt kyseiseltä vuodelta. Näiden tarkastustulosten perusteella tilintarkastustuomioistuin antaa suosituksia ja asettaa määräajat niiden toteuttamiselle.

Tarkastuslausunnot

Lausunnot tilien luotettavuudesta

Vakiomuotoinen lausunto kaikkien yhteisyritysten tilien luotettavuudesta

2.2. Tilintarkastustuomioistuin antaa vakiomuotoisen tarkastuslausunnon 12 yhteisyrityksen tilinpäätösten luotettavuudesta. Tilintarkastustuomioistuin katsoo, että niiden tilinpäätökset 31. joulukuuta 2024 päättyneeltä varainhoitovuodelta antavat kaikilta olennaisilta osiltaan oikeat ja riittävät tiedot niiden taloudellisesta asemasta sekä toimien tuloksista, rahavirroista ja nettovarallisuuden muutoksista mainittuna päivänä päättyneeltä varainhoitovuodelta niiden varainhoitoasetuksen ja komission tilinpitäjän vahvistamien kirjanpitosääntöjen mukaisesti. Kirjanpitosäännöt perustuvat kansainvälisesti hyväksyttyihin julkisen sektorin tilinpäätösstandardeihin.

F4E:n tilinpäätöstä koskeva tiettyjä seikkoja painottava kappale

2.3. Tilintarkastustuomioistuin kiinnittää huomiota kahteen ongelmaan F4E-yhteisyrityksen vuoden 2024 tilinpäätöksessä:

- F4E arvioi ITER-hankkeeseen liittyvien toimitusvelvoitteiden täyttämisen kokonaiskustannuksiksi (lopullinen kuluarvio) 25,8 miljardia euroa (vuoden 2024 hintoina). Arvio perustuu kustannusten nousuun, joka johtuu tarkistetuista ITER-hankkeen perustasoista, joita ITER-organisaatio ehdotti heinäkuussa 2024 mutta joita ITER-neuvosto ei ole vielä virallisesti hyväksynyt.
- F4E arvioi, että koronakriisistä ja Venäjän Ukrainaan tekemästä hyökkäyksestä johtuva inflaatiovaikutus sen toimitusketjun toiminnan ongelmiin ja hinnankorotuksiin on 246 miljoonaa euroa (vuoden 2008 hintoina).

EuroHPC-yhteisyrityksen tilinpäätöstä koskeva tiettyä seikkaa painottava kappale

2.4. Tilintarkastustuomioistuin kiinnittää huomiota EuroHPC-yhteisyrityksen arvioon riskeistä, jotka liittyvät taloudellisissa vaikeuksissa oleville merkittävälle toimittajille maksettuihin ennakkomaksuihin, joiden mahdollisten taloudellisten vaikutusten yhteisyritykselle arvioidaan olevan jopa 88,4 miljoonaa euroa.

ECCC:n tilinpäätöstä koskeva tiettyjä seikkoja painottava kappale

2.5. Tilintarkastustuomioistuin kiinnittää huomiota siihen, että ECCC saavutti taloudellisen riippumattomuuden vasta syyskuussa 2024. Ennen kyseistä päivämäärää komissio oli vastuussa ECCC:n perustamisesta ja alkuvaiheen toiminnasta. Komissio hyväksyi näin ollen yhteensä 276,2 miljoonan euron ennakkomaksuista operatiivisiin toimiin noin 195,6 miljoonaa euroa ennen kuin ECCC saavutti taloudellisen riippumattomuuden.

2.6. Tilintarkastustuomioistuin kiinnittää huomiota myös siihen, että jäsenvaltiot eivät olleet 31. joulukuuta 2024 mennessä maksaneet vapaaehtoisia rahoitusosuuksia ECCC:n yhteisiin toimiin ja hallinnolliseen talousarvioon.

CA-yhteisyrityksen tilinpäätöstä koskeva tiettyä seikkaa painottava kappale

2.7. Tilintarkastustuomioistuin kiinnittää huomiota siihen, että puhtaan ilmailun yhteisyritys on siirtymässä uuteen budjetointi-, kirjanpito- ja varainhoitojärjestelmään, SUMMAan. Kyse on komission koehankkeesta, jossa järjestelmää kehitetään ja testataan Euroopan komissiota varten. Jotkin SUMMAN toiminnot ovat vielä kehitteillä ja edellyttävät manuaalista käsittelyä ja luotettavuustarkistuksia tietojen oikeellisuuden varmistamiseksi.

EDCTP3-yhteisyrityksen tilinpäätöstä koskeva muut seikat

2.8. Tilintarkastustuomioistuin kiinnittää huomiota raportointikauden jälkeen tapahtuneisiin merkittäviin tapahtumiin, joilla voi olla huomattava vaikutus yhteisyrityksen toimintaan. Tässä viitataan erityisesti Kongon demokraattisen tasavallan itäosan konfliktin nopeaan kärjistymiseen, joka saattaa uhata useita yhteisyrityksen alueella rahoittamia hankkeita, kuten kahdennentoista EDCTP-foorumien järjestämistä Ruandassa. Lisäksi viitataan Yhdysvaltojen kansainvälisen kehitysviraston (USAID) rahoittamien ohjelmien peruuttamiseen, mikä voisi vaikuttaa haitallisesti joihinkin yhteisyrityksen edunsaajiin, jotka ovat erittäin riippuvaisia tästä rahoituksesta.

Lausunnot tilien perustana olevien tulojen laillisuudesta ja asianmukaisuudesta (sääntöjenmukaisuudesta)

2.9. Tilintarkastustuomioistuin antaa vakiomuotoisen tarkastuslausunnon kaikkien yhteisyritysten osalta niiden 31. joulukuuta 2024 päättyneen tilinpäätöksen perustana olevien tulojen laillisuudesta ja asianmukaisuudesta (sääntöjenmukaisuudesta). Tilintarkastustuomioistuin katsoo, että tulotapahtumat olivat kaikilta olennaisilta osiltaan lailliset ja asianmukaiset.

Lausunnot tilien perustana olevien maksujen laillisuudesta ja asianmukaisuudesta (sääntöjenmukaisuudesta)

2.10. Tänä vuonna tilintarkastustuomioistuimen tarkastusotos sisälsi 33 loppu- ja välimaksua sekä ennakkomaksujen selvitystä Horisontti 2020 -puiteohjelmaa, Horisontti Eurooppa -puiteohjelmaa ja Digitaalinen Eurooppa -ohjelmaa toteuttavilta tutkimus- ja innovointialan yhteisyrityksiltä (ks. katsaus maksujen perusjoukkoon [taulukosta 2.1](#)).

Taulukko 2.1 – Loppu-/välimaksut sekä ennakkomaksujen selvitykset vuonna 2024 (miljoonaa euroa)

Yhteisyritys	Horisontti 2020 (a)	% (a)/(e)	Horisontti Eurooppa ja Digitaalinen Eurooppa (b)	% (b)/(e)	Toiminta yhteensä (c) = (a)+(b)	% (c)/(e)	Hallinto (d)	% (d)/(e)	Yhteensä (e) = (c)+(d)
SESAR	5	21 %	9	40 %	13	61 %	9	39 %	22
CA	164	59 %	103	37 %	267	97 %	10	3 %	276
IHI	173	90 %	10	5 %	183	95 %	9	5 %	192
CH 2	48	53 %	36	40 %	83	93 %	6	7 %	89
Siruyhteisyritys	75	48 %	75	48 %	151	96 %	7	4 %	158
CBE	84	94 %	0	0 %	84	94 %	6	6 %	90
EU-Rail-yhteisyritys	96	92 %	4	3 %	100	95 %	5	5 %	105
EuroHPC	151	80 %	31	17 %	183	96 %	7	4 %	190
SNS	–	–	83	97 %	83	97 %	3	3 %	85
Globaalin terveyden EDCTP3 -yhteisyritys	–	–	1	21 %	1	21 %	4	79 %	5
ECCC	–	–	1	55 %	1	55 %	1	45 %	2
Tutkimus- ja innovointialan yhteisyritykset yhteensä	796	66 %	353	29 %	66	5 %	66	5 %	1 215
F4E	–	–	–	–	566	88 %	76	12 %	642
Yhteensä	796		353		632	34 %	142	8 %	1 858

Lähde: Euroopan tilintarkastustuomioistuin yhteisyritysten tietojen perusteella.

2.11. Tilintarkastustuomioistuin havaitsi aiempien vuosien tapaan virheitä, jotka osoittivat puutteita yhteisyritysten hallinto- ja valvontajärjestelmissä toimintamenojen laillisuuden ja sääntöjenmukaisuuden osalta. Nämä virheet liittyivät pääasiassa yhteisyritysten edunsaajien virheellisiin ilmoituksiin henkilöstökustannuksia koskevien avustusten maksutapahtumissa:

- o tunti- tai päivätaksat oli laskettu virheellisesti
- o välillisiä kustannuksia oli sisällytetty yksikkökustannuksiin perustuvien tunti-/päivätaksojen laskentaan
- o yhteisyritykseen lähetettyjen pk-yritysten tai ulkopuolisen henkilöstön henkilöstökustannuksista oli raportoitu virheellisesti
- o alihankintakulut oli ilmoitettu henkilöstökuluina
- o laitekustannukset olivat tukeen oikeuttamattomia.

2.12. Horisontti 2020 -avustuskasujen osalta komission yhteisen tarkastusyksikön yhteisyrityskohtaisten jälkitarkastusten tulosten perusteella laskemat jäännösvirhetasot olivat alle olennaisuusrajan. Ainoat tähän mennessä saatavilla olevat jälkitarkastuksen tulokset Horisontti Eurooppa -puiteohjelman ja Digitaalinen Eurooppa -ohjelman maksuista koskevat puhtaan ilmailun yhteisyritystä.

2.13. Tilintarkastustuomioistuin tarkasti myös otoksen, joka sisälsi 30 F4E-yhteisyrityksen hyväksymää toimintamenoihin liittyvää tapahtumaa, ja havaitsi yhden virheen, jolla oli taloudellista vaikutusta. Se johtui kahteen kiinteistösopimukseen tehdystä merkittävästä muutoksesta, jota ei käsitelty uudessa hankintamenettelyssä.

2.14. Tilintarkastustuomioistuin antaa tarkastuksensa tulosten perusteella vakimuotoisen tarkastuslausunnon kaikkien yhteisyritysten osalta niiden 31. joulukuuta 2024 päättyneen tilinpäätöksen perustana olevien tulojen laillisuudesta ja asianmukaisuudesta (sääntöjenmukaisuudesta). Tilintarkastustuomioistuin katsoo, että tulotapahtumat olivat kaikilta olennaisilta osiltaan lailliset ja asianmukaiset.

Muut huomautukset

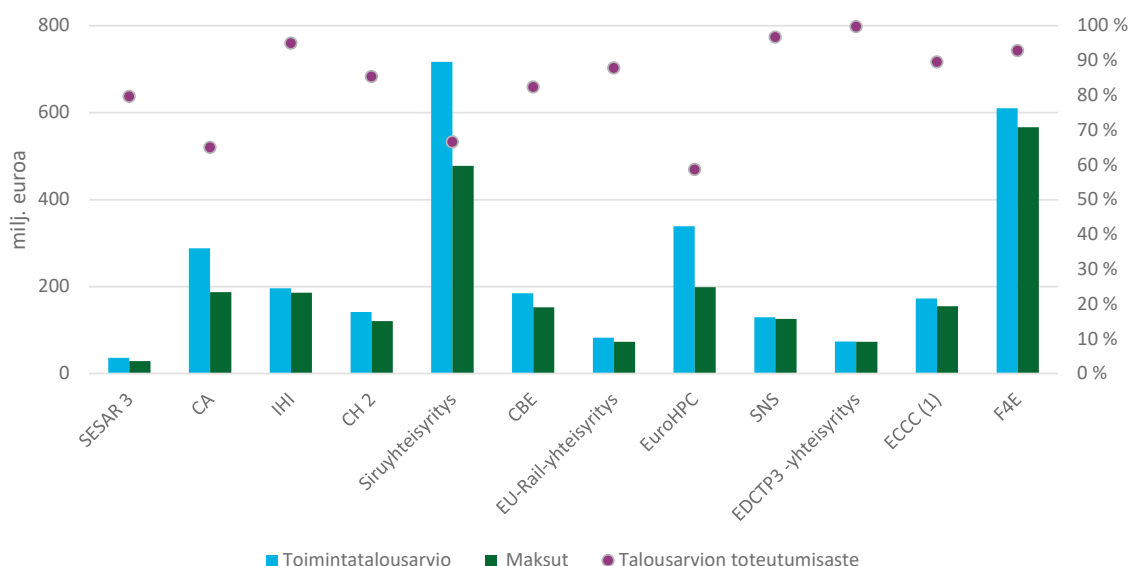
2.15. Asettamatta lausuntojaan kyseenalaiseksi tilintarkastustuomioistuin esitti huomautuksia, joissa tuotiin esiin aloja, joilla on parantamisen varaa ohjelmien ja talousarvion täytäntöönpanossa, maksuja koskevien tarkastusten hallinnassa, suurissa riskeissä ja henkilöresursseissa. Seuraavassa esitetään yhteenveto näistä huomautuksista. Yksityiskohtaisesti niitä käsitellään [kolmannessa luvussa](#).

Yhteisyritysten vuoden 2024 talousarviohallintoon liittyvät kysymykset

Joillakin yhteisyrityksillä oli vaikeuksia toteuttaa toimintatalousarvioitaan vuonna 2024

2.16. [Kaaviossa 2.1](#) esitetään kunkin yhteisyrityksen toimintamenojen maksumäärärahat (miljoonina euroina) ja niihin liittyvät toteutumisasasteet.

Kaavio 2.1 – Vuoden 2024 toimintaa koskevien maksumäärärahojen toteutumisasasteet



Huom. (1) Sisältää toimintatalousarvion ja komission menot ennen ECDC:n taloudellista riippumattomuutta syyskuussa 2024.

Lähde: Euroopan tilintarkastustuomioistuin yhteisyritysten tietojen perusteella.

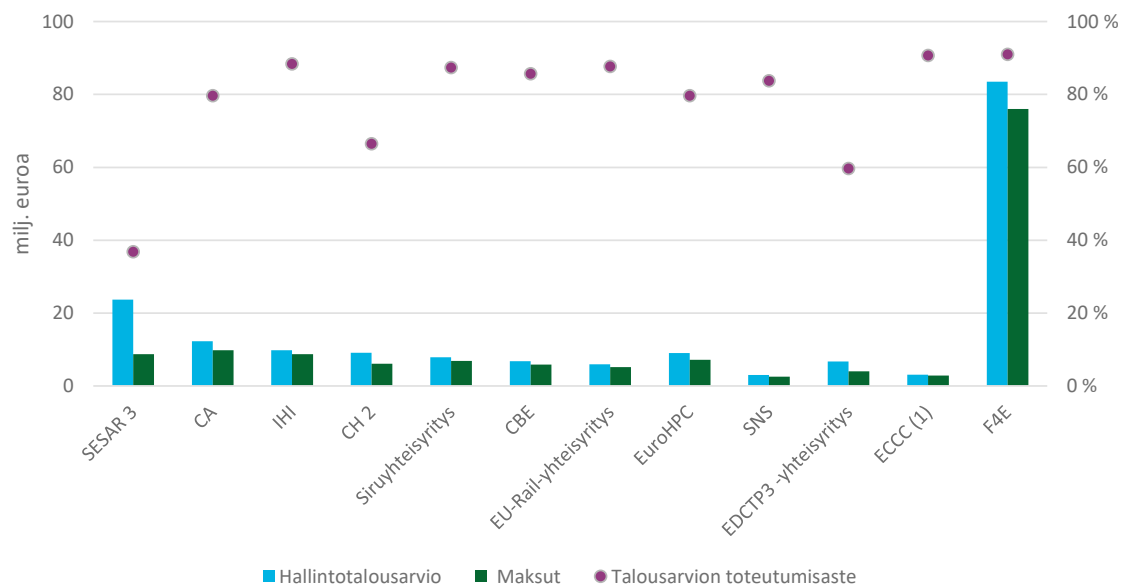
2.17. Tilintarkastustuomioistuin panee merkille, että kolmella yhteisyrityksellä oli erityisiä vaikeuksia toteuttaa vuosien 2021–2027 ohjelmiin liittyviä toimintaa koskevia maksumäärärahojaan.

- o Siruyhteisyrityksessä tämä johtui Digitaalinen Eurooppa -ohjelman talousarvion alhaisesta toteutumisasteesta (noin kuusi prosenttia). Se puolestaan johtui viivästyksistä isännöintiä ja yhteishankintaa koskevien sopimusten allekirjoittamisessa, minkä vuoksi omaisuuserien hankintasopimusten tekemistä lykättiin vuoteen 2025.
- o EuroHPC-yhteisyrityksessä tämä johtui Digitaalinen Eurooppa -ohjelman talousarvion alhaisesta toteuttamisasteesta (noin 19 prosenttia). Alhainen toteuttamisaste puolestaan johtui käytettävissä olevien varojen uudelleenkohdentamisesta keskeiseen uuteen tekoälypilariin vuonna 2024. Tämä tarkoitti, että yhteisyrityksen oli joko peruutettava useita muita suunniteltuja investointitoimia (pääasiassa Digitaalinen Eurooppa -ohjelmaan kuuluvia) tai lykättävä niitä kaudelle 2025–2027. Tämän tilanteen takia viivästy myös edunsaajien vuonna 2024 toimittamien teknisten ja taloudellisten raporttien ennakkotarkastusten käsittely yhteisyrityksessä. Siinä on kyse yhteisyrityksen yhteisrahoituksesta meneillään oleville Horisontti 2020 -puiteohjelman toimille.
- o Puhtaan ilmailun yhteisyrityksessä tämä johtui Horisontti Eurooppa -puiteohjelman talousarvion alhaisesta toteutumisasteesta (noin 52 prosenttia), joka puolestaan johtui vuoden 2023 ehdotuspyynnön hankkeiden hitaasta täytäntöönpanosta (ks. [EU:n yhteisyrityksiä koskeva vuoden 2023 vuosikertomus](#), kohta 3.3.4).

Useilla yhteisyrityksillä oli puutteita hallintomenojen suunnittelussa ja toteutuksessa

2.18. *Kaaviossa 2.2* esitetään kunkin yhteisyrityksen hallintomenojen maksumäärärahat (miljoonina euroina) ja niihin liittyvät toteutumisasteet. Vuonna 2024 tutkimus- ja innovointialan yhteisyritysten hallinnolliset kustannukset olivat keskimäärin vain neljä prosenttia niiden vuoden 2024 maksumäärärahoista.

Kaavio 2.2 – Vuoden 2024 toimintaa koskevien maksumäärärahojen toteutumisasteet



Huom. (1) Komissio vastasi hallinnollisista kustannuksista ennen ECCC:n taloudellista riippumattomuutta syyskuussa 2024.

Lähde: Euroopan tilintarkastustuomioistuin yhteisyritysten tietojen perusteella.

2.19. Tilintarkastustuomioistuin havaitsi, että kolmella yhteisyrityksellä (SESAR, CleanH2, EDCTP3) oli erityisiä vaikeuksia hallinnollisten talousarvioidensa toteuttamisessa, koska ne pystyivät vuonna 2024 käyttämään vain alle 70 prosenttia käytettävissä olevista määrärahoista (ks. [kaavio 2.2](#)). Näiden yhteisyritysten toteutumisaste oli erityisen alhainen infrastruktuuri- ja toimintamenojen määrärahoissa (osasto 2).

2.20. Yhteisyritykset katsoivat tämän johtuvan rekrytointimenettelyjen viivästymisestä (CleanH2, EDCTP3), kunnostussopimusten viivästyneestä täytäntöönpanosta ja/tai vuoden 2024 menojen suunnitteluun sisältyvien laskujen myöhästymisestä (SESAR 3, CleanH2, EDCTP3).

2.21. Tämä selittää kuitenkin vain osittain näitä yhteisyrityksiä koskevan täytäntöönpanovajeen vuonna 2024. Lisäksi viime vuosina toistuvasti alhaiset toteutumisasteet ovat johtaneet käyttämättömien hallinnollisten maksumäärärahojen merkittävään kertymiseen, mikä voi viitata rakenteellisiin ongelmiin kolmen yhteisyrityksen talousarvion suunnittelussa ja/tai täytäntöönpanossa.

Suositus 1

Suunnitellessaan hallintomenoihin liittyviä määrärahoja vuodelle 2027 SESAR 3-yhteisyrityksen, puhtaan vedyn yhteisyrityksen ja globaalin terveyden EDCTP3-yhteisyrityksen olisi otettava ennakoivasti huomioon käyttämättä jääneet hallintomäärärahat, joita niille oli jo kertynyt vuoden 2024 loppuun mennessä.

Täytäntöönpanon määräaika: vuoden 2026 loppu (varainhoitovuoden 2027 talousarvioesitykset).

Henkilöstöhallintoon liittyvät kysymykset

EuroHPC-yhteisyritys ei ollut saavuttanut rekrytointitavoitteitaan vuoden 2024 loppuun mennessä

2.22. Komissio myönsi vuonna 2021 EuroHPC-yhteisyritykselle 39 lisätoimea, jotta sen henkilöstöä voitaisiin täydentää 54 jäsenen³. Uusista toimista 30 oli tarkoitus täyttää vuoden 2022 loppuun mennessä, loput yhdeksän vuoden 2023 loppuun mennessä. Vuoden 2024 lopussa 39 toimesta oli vielä 14 täyttämättä. Tämä voi estää EuroHPC-yhteisyritystä toteuttamasta toimiaan suunnitellusti.

Muiden osakkaiden rahoitusosuuksiin yhteisyritysten tutkimus- ja innovointiohjelmassa liittyvät kysymykset

Jotkin yhteisyritykset eivät saavuta rahoitusosuustavoitettaan Horisontti 2020 -puiteohjelman toteutusjakson aikana

2.23. Yhteisyritysten perustamisasetuksissa määritetään osakastyypeittäin (EU, yksityiset osakkaat, osallistujavaltiot, kansainväliset järjestöt) rahoitusosuustavoite, joka on saavutettava kunkin yhteisyrityksen Horisontti 2020 -ohjelman tutkimus- ja innovointitoimissa vuosien 2014–2020 monivuotisen rahoituskehyksen osalta. Nämä tavoitteet ja niiden saavutusasteet vuoden 2024 loppuun mennessä esitetään [taulukossa 2.2](#). EU:n rahoitusosuudet ovat peräisin Horisontti 2020 -puiteohjelmasta lukuun ottamatta sadan miljoonan euron Verkkojen Eurooppa -välineen rahoitusta EuroHPC-yhteisyritykselle.

³ Komission ehdotus uudeksi EuroHPC-perustamisasetukseksi, [COM\(2020\) 569](#).

Taulukko 2.2 – Osakkaiden rahoitusosuudet yhteisyritykseen Horisontti 2020 -puiteohjelmassa ja Verkkojen Eurooppa -välineessä (miljoonaa euroa)

Osakkaiden rahoitusosuustavoitteet (perustamisasetuksen ja oikeudellisten päätösten mukaan)				Horisontti 2020 - puiteohjelmaa toteuttavat yhteisyritykset	Osakkaiden rahoitusosuudet (tilanne 31.12.2023)					
EU:n käteissuoritukset (a)	Muiden osakkaiden IKOP ja käteissuoritukset (1) (b)	Muiden osakkaiden IKAA (2) (c)	Yhteensä (d) = (a)+(b)+(c)		EU:n käteissuoritukset (e)	Muiden osakkaiden validoitu IKOP ja käteissuoritukset (1) (f)	Muiden osakkaiden raportoitu mutta ei validoitu IKOP (1) (g)	IKAA (h)	Yhteensä (i) = (e)+(f)+(g)+(h)	Rahoitusosuuksien toteutumisaste (j) = (i) / (d)
585,0	790,5	–	1 375,5	SESAR	566,0	647,7	0,0	–	1 213,7	88 %
1 755,0	1 228,6	965,3	3 948,9	CS2 – CA	1 748,1	1 097,8	0,0	1 344,6	4 190,5	106 %
1 638,0	1 638,0	–	3 276,0	IMI2 – IHI	1 211,7	1 282,6	145,5	–	2 639,8	81 %
665,0	95,0	285,0	1 045,0	FCH2 – CH2	654,9	97,9	48,5	1 039,1	1 840,4	176 %
1 185,0	2 827,5	–	4 012,5	ECSEL – Siruyhteisyritys	1 173,0	1 487,0	1 145,0	–	3 805,0	95 %
835,0	285,5	2 444,5	3 565,0	BB1 – CBE (4)	783,5	126,2	44,2	2 353,6	3 307,5	93 %
398,0	350,0	120,0	868,0	S2R – EU-Rail- yhteisyritys	398,0	375,6	0,0	267,6	1 041,2	120 %
536,0	896,0	–	1 432,0	EuroHPC ⁽³⁾	477,4	179,6	71,9	–	728,9	51 %
7 597,0	8 111,1	3 814,8	19 522,8	Yhteensä	7 012,6	5 294,4	1 455,1	5 004,9	18 767,0	96 %

(1) Määrään sisältyvät IKOP sekä käteissuoritukset osallistujavaltioilta (siruyhteisyritys, EuroHPC) ja kansainvälisiltä organisaatioilta (SESAR).

(2) Luontoissuoritukset täydentäviin toimiin, jotka eivät sisälly yhteisyrityksen työsuunnitelmaan.

(3) EuroHPC:n osalta EU:n rahoitusosuus sisältää 100 miljoonaa euroa Verkkojen Eurooppa -ohjelmasta.

(4) CBE:n osalta EU:n ja yksityisten osakkaiden käteissuorituksia koskevat tavoitteet vähennettyinä 140 miljoonalla eurolla. Yksityisten osakkaiden luontoissuorituksia koskevat tavoitteet yhteisyrityksen vuotuisten työohjelmien mukaisesti.

Lähde: Euroopan tilintarkastustuomioistuin yhteisyritysten tietojen perusteella.

2.24. Kaiken kaikkiaan vuoden 2024 loppuun eli Horisontti 2020 -ohjelman ja Verkkojen Eurooppa -välinen viimeisen vaiheen loppuun mennessä yhteisyritysten osakkaat olivat saavuttaneet keskimäärin 96 prosenttia niiden perustamisasetuksissa asetetuista rahoitustavoitteista. Saavutusasteet kuitenkin vaihtelivat huomattavasti. Tilintarkastustuomioistuin havaitsi saavutusvajeen, joka koski erityisesti SESAR 3-, IHI- ja EuroHPC-yhteisyritysten rahoitusosuuksia.

- SESAR 3-yhteisyrityksessä Euroopan lennonvarmistusjärjestö Eurocontrol oli toimittanut vain 70 prosenttia odotetuista rahoitusosuuksistaan. Yhteisyritys sai vuonna 2024 päätökseen Horisontti 2020 -puiteohjelman täytäntöönpanon.
- IHI-yhteisyrityksen tapauksessa tutkimushankkeiden onnistunut toteutus edellyttää tutkimusalan luonteen mukaisesti, että hanke on pitkäkestoinen ja että hankkeita toteuttavia maailmanlaajuisia konsortiota on suuri määrä.
- EuroHPC-yhteisyrityksessä suurimpana ongelmana on ollut yksityisten osakkaiden rahoitusosuuksien alhainen taso (noin 19,8 miljoonaa euroa) verrattuna 420 miljoonan euron vähimmäistavoitteeseen. Kuten tilintarkastustuomioistuin on huomauttanut edellisissä kertomuksissaan⁴, yksityiset osakkaat voivat tehdä luontoissuorituksia vain innovaatioavustuksiin (joiden osuus yhteisyrityksen kokonaisavustustoiminnasta on noin 30 prosenttia). Toinen ongelma on ollut osallistujavaltioiden alhaisempi rahoitusosuus, joka johtuu siitä, että ne hyväksyvät kustannuksensa ja ilmoittavat niistä yhteisyritykselle

⁴ Vuosikertomus EU:n yhteisyrityksistä varainhoitovuodelta 2023, kohta 3.9.16.

vasta, kun vastaavat Horisontti 2020 -puiteohjelman ja Verkkojen Eurooppa -välineen hankkeet on saatu päätökseen.

Jotkin yhteisyritykset ylittivät Horisontti 2020 -puiteohjelman tavoitteet yksityisten osakkaidensa täydentävien toimien vuoksi

2.25. Horisontti 2020 -puiteohjelman perustamisasetusten mukaan vain puhtaan ilmailun yhteisyrityksen, puhtaan vedyn yhteisyrityksen, CBE-yhteisyrityksen ja EU-Rail-yhteisyrityksen yksityiset osakkaat voivat ilmoittaa luontoissuorituksista yhteisyritysten täydentäviin toimiin, jotka eivät liity suoraan yhteisyrityksen rahoittamiin hankkeisiin (ks. kohta [1.11](#)).

Taulukosta 2.2 käy ilmi, että kolmessa näistä neljästä yhteisyrityksestä (CA, CleanH2 ja EU-Rail-yhteisyritys) yksityisten osakkaiden rahoitusosuudet ylittivät tavoitteet täydentäviin toimiin tehtyjen luontoissuoritusten vuoksi.

Joissakin yhteisyrityksissä vuosien 2021–2027 ohjelmien hidas käynnistyminen viivästytti yksityisten osakkaiden rahoitustavoitteiden saavuttamista

2.26. Vuosien 2021–2027 ohjelmissa yhteisyritysten perustamisasetukset sallivat sen, että yksityisten osakkaiden rahoitusosuustavoite voidaan saavuttaa operatiivisiin toimiin tai täydentäviin toimiin tehtävien luontoissuoritusten avulla. ECCC:n tapauksessa jäsenvaltiot rahoittavat sen yhteisiä toimia vapaaehtois pohjalta. **Taulukosta 2.3** käy ilmi, että vuoden 2024 loppuun mennessä yhteisyritykset olivat uusissa tutkimus- ja innovointiohjelmissa saavuttaneet keskimäärin 26 prosenttia osakkaidensa rahoitusosuustavoitteista.

Taulukko 2.3 – Osakkaiden rahoitusosuudet yhteisyrityksessä Horisontti Eurooppa -puiteohjelman, Digitaalinen Eurooppa -ohjelman ja Verkkojen Eurooppa -välineen yhteydessä (miljoonaa euroa)

Osakkaiden rahoitusosuudet (perustamisasetuksen ja oikeudellisten päätösten mukaan)					Osakkaiden rahoitusosuudet (tilanne 31.12.2024)							
EU:n käteissuoritukset	Yksityisten osakkaiden rahoitusosuudet (1)	Muiden osakkaiden rahoitusosuudet (2)	Yhteensä	Horisontti Eurooppa - puiteohjelmaan ja Digitaalinen Eurooppa - ohjelmaan liittyvät yhteisyritykset	Validoidut EU:n käteissuoritukset	Validoimattomat EU:n käteissuoritukset	Validoidut yksityisten osakkaiden rahoitusosuudet	Raportoidut validoimattomat yksityisten osakkaiden rahoitusosuudet	Validoidut muiden osakkaiden rahoitusosuudet	Raportoidut validoimattomat muiden osakkaiden rahoitusosuudet	Yhteensä	Saavuttamisaaste
615,0	529,0	500,0	1 644,0	SESAR 3	183,4	59,0	90,8	98,4	51,5	27,1	510,2	31 %
1 755,0	2 400,0	–	4 155,0	CA	482,2	94,7	273,5	302,6	–	–	1 153,0	28 %
1 200,0	1 200,0	–	2 400,0	IHI	155,6	11,4	11,1	51,9	–	–	230,0	10 %
1 215,0	1 015,0	–	2 230,0	CH 2	369,1	60,5	1 438,0	719,9	–	–	2 587,5	116 %
4 255,0	2 537,4	4 101,2	10 893,6	Siruyhteisyritys	729,3	325,4	3,6	312,0	104,4	684,5	2 159,2	20 %
1 026,0	1 026,0	–	2 052,0	CBE	214,8	31,9	3,4	120,7	–	–	370,8	18 %
615,0	615,0	–	1 230,0	EU-Rail- yhteisyritys	215,7	45,2	171,5	95,3	–	–	527,7	43 %
3 151,3	900,0	2 989,3	7 040,6	EuroHPC 2	190,3	724,9	0,0	2,8	36,6	103,2	1 057,8	15 %
900,0	900,0	–	1 800,0	SNS	416,8	19,1	339,0	24,7	–	–	799,6	44 %
890,1	400,0	550,0	1 840,1	Global Health EDCTP3 ⁽¹⁾	120,9	4,0	0,0	15,6	5,3	394,5	540,3	29 %
1 649,6	–	1 649,6	3 299,2	ECCC ⁽²⁾	0,0	0,0	–	–	0,0	0,0	0,0	0 %
17 272,0	11 522,4	9 750,1	38 544,5	Yhteensä	3 078,1	1 376,1	2 330,9	1 743,8	197,8	1 209,3	9 936,0	26 %

(1) Määrään sisältyvät yksityisten osakkaiden IKOP, IKA ja käteissuoritukset.

(2) Määrään sisältyvät käteissuoritukset osallistujavaltioilta (Siruyhteisyritys, EuroHPC2) ja kansainvälisiltä organisaatioilta (SESAR 3).

(3) Määrään sisältyvät yksityisten rahoituskumppanien käteissuoritukset.

(4) Jäsenvaltioiden rahoitusosuudet liittyvät vapaaehtoiseen osallistumiseen ECCC:n yhteisiin toimiin niin, että arvo on enintään 1 649,6 miljoonaa euroa Digitaalinen Eurooppa -ohjelmassa. Horisontti Eurooppa -puiteohjelmalle ei ole asetettu tavoitteita.

Lähde: Euroopan tilintarkastustuomioistuin yhteisyritysten tietojen perusteella.

EuroHPC-yhteisyrityksen yksityisten osakkaiden rahoitusosuustavoitteita ei välttämättä saavuteta Horisontti Eurooppa -puiteohjelmassa ja Digitaalinen Eurooppa -ohjelmassa

2.27. Vuoden 2024 lopussa EuroHPC-yhteisyrityksen yksityisten osakkaiden rahoitusosuudet olivat vain 0,3 prosenttia vuosien 2021–2027 tavoitteesta, joka on 900 miljoonaa euroa. Kuten tilintarkastustuomioistuin totesi jo vuosina 2022 ja 2023⁵, EuroHPC-yhteisyritys ei saavuta monivuotisen rahoituskehysten 2021–2027 mukaista tavoitetta yksityisten osakkaiden huomattavasti korkeammasta rahoitusosuudesta, jos sen yksityisiä osakkaita koskevat rahoitusjärjestelyt ja/tai rahoitustavoitteet pysyvät entisellään. Tästä syystä on vaarana, ettei yhteisyritys saavuta yksityisten kumppanien kanssa tehtävää tiivistä yhteistyötä koskevia yleisiä ohjelmatavoitteita. Tilintarkastustuomioistuimen vuonna 2023 antaman suosituksen seuranta on esitetty [taulukossa 2.4](#) (1/2023).

⁵ Vuosikertomus EU:n yhteisyrityksistä varainhoitovuodelta 2022, kohta 3.9.17. ja vuosikertomus EU:n yhteisyrityksistä varainhoitovuodelta 2023, kohta 3.9.19.

Eurocontrolin rahoitusosuudet SESAR 3 -yhteisyrityksessä olivat myös alle Horisontti Eurooppa -puiteohjelman tavoitteen vuoden 2024 lopussa

2.28. Vuoden 2024 lopussa Eurocontrolin rahoitusosuudet SESAR 3 -yhteisyrityksestä olivat vain 16 prosenttia Horisontti Eurooppa -puiteohjelman 500 miljoonan euron tavoitteesta. Tilintarkastustuomioistuin raportoi samanlaisesta tilanteesta edellisen monivuotisen rahoituskehityksen aikana.

Suositus 2

SESAR 3-yhteisyrityksen olisi tehtävä yhteistyötä Eurocontrolin kanssa, jotta Eurocontrolin rahoitusosuudet kasvavat. Lisäksi SESAR 3-yhteisyrityksen on seurattava edistymistä vuosittain, jotta voidaan varmistaa, että Eurocontrol pystyy saavuttamaan monivuotisen rahoituskehityksen kaudelle 2021–2027 asetetut tavoitteet.

Täytäntöönpanon määräaika: vuoden 2026 puoliväli.

Globaalin terveyden EDCTP3-yhteisyritys on edelleen merkittävästi jäljessä tavoitteesta saada rahoituskumppaneita mukaan

2.29. Ohjelman kolmantena täytäntöönpanovuonna vuoden 2024 lopussa globaalin terveyden EDCTP3-yhteisyrityksen rahoituskumppanien käteismaksut olivat edelleen hyvin alhaiset eli 15,6 miljoonaa euroa (4 prosenttia 400 miljoonan euron tavoitteesta). Yhteisyritys sai vuonna 2024 hankittua vain kaksi muuta kumppania, joiden noin 2,2 miljoonan euron rahoitusosuudet toteutuvat vuosina 2025 ja 2026. Tällainen rahoitusosuuksien puute voi vähentää merkittävästi yhteisyrityksen toimien vipuvaikutusta ja siten vaarantaa sen ohjelman tavoitteet.

Suositus 3

Globaalin terveyden EDCTP3-yhteisyrityksen olisi laadittava toimintasuunnitelma, jonka tarkoituksena on tunnistaa ja houkutella lisää rahoituskumppaneita Euroopasta ja muualta maailmasta, jotta voidaan vahvistaa yhteisyrityksen tutkimus- ja innovointivalmiuksia ja saada lisärahoitusta sekä varmistaa, että se pystyy saavuttamaan ohjelman tavoitteet.

Täytäntöönpanon määräaika: vuoden 2026 loppu.

ECCC:n tiedot, jotka koskevat jäseniltä saatuja kumulatiivisia rahoitusosuuksia ennen ECCC:n taloudellista riippumattomuutta, ovat puutteellisia

2.30. ECCC saavutti taloudellisen riippumattomuuden syyskuussa 2024. Se ei kuitenkaan ilmoittanut vuoden 2024 tilinpäätöksessään mitään tietoja kumulatiivisista rahoitusosuuksista, jotka sen jäsenet olivat suorittaneet ennen ECCC:n taloudellista riippumattomuutta Horisontti Eurooppa- ja Digitaalinen Eurooppa -ohjelmien tasolla, eikä vertaillut vuoden loppuun mennessä kaikista eri lähteistä saamiaan rahoitusosuuksia kullekin ohjelmalle asetettuihin rahoitusosuustavoitteisiin.

Suositus 4

Jotta voidaan varmistaa, että tilinpäätöksessä ilmoitetaan vuoden aikaiset saavutukset kokonaisuudessaan, ECCC:n olisi kerättävä tietoja, seurattava ja raportoitava sen yhteisiin toimiin kohdistetuista jäsenvaltioiden vapaaehtoisista rahoitus- ja luontoissuorituksista sekä vastaavista ECCC:n hallintomenoja koskevista rahoitusosuuksista.

Täytäntöönpanon määräaika: vuoden 2026 puoliväli.

Puutteita hallinto- ja valvontajärjestelmissä

Jotkin yhteisyritykset, joilla oli merkittäviä Horisontti Eurooppa -puiteohjelman avustusmaksuja vuonna 2024, eivät ole vielä ottaneet käyttöön riskiperusteista valvontakehystä

2.31. Komission sisäinen tarkastusyksikkö muutti Horisontti Eurooppa -puiteohjelman ja Digitaalinen Eurooppa -ohjelman tarkastusstrategiaa (ks. kohta **1.36**), mikä vaikutti tutkimus- ja innovointialan yhteisyritysten sisäiseen valvontaan. Tilintarkastustuomioistuin arvioi siksi Horisontti Eurooppa -puiteohjelman ja Digitaalinen Eurooppa -ohjelman avustusten riskiperusteisen valvontakehyksen täytäntöönpanon tason.

2.32. Riskiperusteisen valvontakehyksen soveltamisen ansiosta yhteisyritysten pitäisi pystyä varmistamaan, että mahdollisesti riskialttiisiin edunsaajiin ja hankkeisiin kohdistetaan tehostettuja ennakkotarkastuksia tai komission sisäisen tarkastusyksikön jälkitarkastuksia ja että jälkimmäiset tulokset otetaan asianmukaisesti huomioon tulevien ennakkotarkastusten riskinarvioinnissa. Järjestelmällisen ja keskitetyn valvonnan olisi oltava keskeinen osa maksutapahtumien laillisuudesta ja asianmukaisuudesta (sääntöjenmukaisuudesta) annettavaa pääjohtajan vahvistuslausumaa, joka on osa kunkin yhteisyrityksen vuotuista toimintakertomusta.

2.33. Vakaan riskiperusteisen valvontakehyksen käyttöönotto kaikissa yhteisyrityksissä on tärkeää myös siksi, että Horisontti Eurooppa -puiteohjelmasta ja Digitaalinen Eurooppa -ohjelmasta myönnettävät avustukset kasvavat tulevaisuudessa (ks. [taulukko 2.1](#)). Vuoden 2024 loppuun mennessä kuitenkin vain neljä yhteisyritystä (EU-Rail-yhteisyritys, CA, IHI ja siruyhteisyritys) sai valmiiksi Horisontti Eurooppa -puiteohjelman avustuksia koskevan riskiperusteisen valvontakehyksen (ks. suosituksen 7/2022 seuranta [taulukossa 2.4](#)). Lisäksi puhtaan ilmailun yhteisyritys oli viime vuonna ensimmäinen yhteisyritys, joka esitti Horisontti Eurooppa -puiteohjelman menojensa osalta niin sanotun riskinalaisen virhetason, jonka se arvioi olevan 1,3 prosenttia. Tätä varten puhtaan ilmailun yhteisyritys sovelsi budjettipääosaston vuotuisessa toimintakertomuksessa antamia ohjeita havaittujen virhetasojen ja jäännösvirhetasojen laskemisesta, taloudellisesta altistumisesta riskinalaisena määränä, varaumien olennaisuuskriteereistä ja vaikutuksesta pääjohtajan ilmoitukseen. Se perustui komission yhteisen tarkastusyksikön tietoihin tuensaaajien viimeisimmästä virhetasosta.

F4E-yhteisyrityksen riskienhallintajärjestelmässä ei otettu riittävästi huomioon ITER-hankkeen perustasojen vuoden 2024 tarkistamiseen tai henkilöresursseihin liittyviä riskejä

2.34. ITER-organisaatio ehdotti kesäkuussa 2024 ITER-neuvostolle tarkistettua hankesuunnitelmaa ja uusia perustasoja, jotka korvaisivat vuonna 2016 sovitut tasot. Tarkistetussa suunnitelmassa ITERin kokoamisvaiheen päättämistä lykätään vuodesta 2025 (ensimmäinen plasma) vuoteen 2035 (toiminnan alku) ja koko hankkeen päättymistä vuodesta 2042 vuoteen 2059 (17 vuotta nykyisestä päättymispäivästä). Vuoden 2024 perustasoihin sisältyy useita tärkeitä teknisiä muutoksia ITER-hankkeeseen, mikä voi vaikuttaa merkittävästi luontoissuoritusten laajuuteen F4E-hankkeessa ja käteissuoritusten laajuuteen ITER-organisaatiossa.

2.35. F4E:n tilinpäätöksen mukaan vuoden 2024 perustasojen arvioitu taloudellinen vaikutus on tärkein tekijä yhteisyrityksen ITER-hankkeen toimitusvelvoitteiden merkittävässä kasvussa (lopullinen kuluarvio) 21,2 miljardista eurosta (vuoden 2023 lopussa; 21,6 miljardia euroa vuoden 2024 hintoina) 25,8 miljardiin euroon (vuoden 2024 lopussa). Tämä merkitsee noin 4,2 miljardin euron (vuoden 2024 hintoina) lisäystä Euratomin ja Ranskan rahoitusosuuksissa yhteisyrityksen toimintatalousarvioihin.

2.36. Ehdotetut uudet perustasot ovat lisänneet ITER-hankkeen kestävyyyteen liittyvää, oikeudellista, teknistä ja taloudellista riskiä sekä rahoitusriskejä. Nämä riskit eivät näy riittävästi yhteisyrityksen viimeisimmässä riskirekisterissä. Sen sijaan F4E:n riskientunnistusprosessissa keskitytään aiempien vuosien tapaan lähinnä hankkeen operatiivisen toteutuksen riskeihin. Siinä ei puututa samalla tavalla horisontaalisiin riskeihin, kuten ulkoisten palveluntarjoajien suhteettomaan käyttöön, resurssien suunnitteluun ja hallinnointiin liittyviin aiheisiin, [EU:n henkilöstösääntöjen](#) tai yhteisyrityksen eettisten

puitteiden noudattamatta jättämiseen tai siihen että yhteisyrityksen rakennetta on mukautettava uudelleen ja henkilöstöresursseja kohdennettava uudelleen vuoden 2024 perustasoihin. Lisäksi IT-työkalussa, jota yhteisyritys käyttää riskienhallintaan, ei anneta täydellisiä tietoja keskeisistä merkityksellisistä riskeistä, kuten niiden todellisesta ja todennäköisestä esiintymisestä ja tämänhetkisestä taloudellisesta vaikutuksesta.

Suositus 5

F4E-yhteisyrityksen olisi parannettava entisestään riskienhallintajärjestelmänsä tehokkuutta ja erityisesti

- a) otettava riskien tunnistamisessa asianmukaisesti huomioon vuoden 2024 tarkistettuihin perustasoihin ja henkilöstökysymyksiin liittyvät horisontaaliset riskit
- b) parannettava riskienhallinnan IT-työkaluaan, jotta keskeisistä riskeistä saadaan täydelliset tiedot.

Täytäntöönpanon määräaika: vuoden 2026 puoliväli.

ECCC oli pannut sisäisen valvonnan kehyksen täytäntöön osittain

2.37. Vuoden 2024 lopussa ECCC oli pannut [komission sisäisen valvonnan kehyksen](#) täytäntöön osittain. Se ei ollut etenäkään saattanut päätökseen työtä, jonka avulla varmistetaan, että sen toiminnan jatkuvuussuunnitelma ja palautumissuunnitelma toimivat, laaditaan arkaluonteisten toimintojen hallinnointia koskevat toimintaperiaatteet tai pannaan täytäntöön riskinarviointiin ja valvonta- ja seurantatoimiin liittyvät valvontaperiaatteet.

Suositus 6

ECCC:n olisi saatettava päätökseen sisäisen valvonnan kehyksen täytäntöönpano hallinto- ja valvontajärjestelmiensä vaikuttavuuden varmistamiseksi.

Täytäntöönpanon määräaika: vuoden 2026 puoliväli.

Aiempina vuosina esitettyjen huomautusten ja suositusten seuranta

2.38. Tässä osassa esitetään yhteenveto aiempina vuosina esitettyjen huomautusten seurannasta. Huomautuksia käsitellään tarkemmin *kolmannessa luvussa* olevissa seurantataulukoissa. Lisäksi tässä luvussa käsitellään suosituksia, joita on annettu aiempien vuosien vuosikertomusten toisessa luvussa.

Yhteisyritykset ovat käsitelleet alle puolta tilintarkastustuomioistuimen edellisvuosien havainnoista

2.39. Kaiken kaikkiaan tilintarkastustuomioistuin katsoo, että vuoden 2024 loppuun mennessä on toteutettu korjaavia toimia alle puolella tilintarkastustuomioistuimen aiemmissa yhteisyrityksiä koskevissa vuosikertomuksissa esittämistä huomautuksista. Niistä 44 huomautuksesta, joita ei ollut käsitelty riittävästi vuoden 2023 loppuun mennessä, 18:n (41 prosenttia) käsittely päätettiin vuonna 2024, koska yhteisyritykset ryhtyivät korjaaviin toimiin tai koska huomautus ei enää ollut relevantti. Jälkimmäisestä tapauksesta olisi kyse esimerkiksi silloin, jos sääntöjenvastaisesti tehty sopimus olisi päättynyt tai olosuhteiden muuttumisen vuoksi asian käsittely ei olisi kustannustehokasta.

2.40. Vuoden 2024 lopussa 26 (59 prosenttia) huomautuksen käsittely oli kuitenkin vielä kesken. Lisätietoja esitetään *kolmannen luvun* liitteissä.

Yhteisyritykset ovat panneet täytäntöön suurimman osan tilintarkastustuomioistuimen suosituksista

2.41. Tilintarkastustuomioistuin arvioi vuonna 2024 edelleen, oliko yhteisyrityksiä koskevien viimeisimpien vuosikertomusten 2. luvussa suositellut toimet pantu täytäntöön (vuoden 2021 kertomuksesta alkaen). Arvio perustuu hankkeiden operatiiviseen ja taloudelliseen seurantaan, sisäiseen valvontaan ja henkilöstöhallintoon yhteisyrityksessä osallistuvien henkilöstön jäsenten haastatteluihin. Tilintarkastustuomioistuin tutki myös yhteisyritysten toimittamia todentavia asiakirjoja.

2.42. *Taulukossa 2.4* esitetään niiden vuoden 2023 vuosikertomukseen sisältyvien kuuden suosituksen sekä vuosien 2021 ja 2022 vuosikertomuksiin sisältyvien kuuden suosituksen seurantakatsauksen tulokset, joita ei ollut vielä pantu täysimääräisesti täytäntöön vuoden 2023 lopussa.

2.43. Näistä 12 suosituksesta neljän täytäntöönpanon tavoiteajankohta oli vuoden 2024 lopussa. Tilintarkastustuomioistuin katsoo, että vuoden 2024 loppuun mennessä

- o kaikki asianomaiset yhteisyritykset olivat panneet kaikilta osin täytäntöön kaksi suositusta, jotka koskivat aiempien monivuotisten rahoituskehysten yhteydessä hyväksyttyjen hankkeiden päätökseen saattamisen seuranta ja yksityisten osakkaiden rahoitusosuutta koskevien tavoitteiden saavuttamisen seuranta
- o neljä yhteisyritystä (EU-Rail, CA, IHI ja siruyhteisyritys) oli pannut kaikilta osin täytäntöön kolmannen suosituksen, joka koski riskiperusteisen valvontamallin täytäntöönpanoa Horisontti Eurooppa -puiteohjelman ja Digitaalinen Eurooppa -ohjelman avustuskasujen osalta, mutta muut asianomaiset yhteisyritykset olivat panneet sen täytäntöön vain joiltakin osin
- o EuroHPC-yhteisyrityksen henkilöresursseja koskeva neljäs suositus oli pantu osittain täytäntöön yhteisyrityksen vuosien 2021–2027 monivuotisen rahoituskehysten mukaisen rekrytointitavoitteen saavuttamisen osalta, mutta se oli pantu kaikilta osin täytäntöön rekrytointimenettelyjen avoimuuden lisäämisen osalta.

2.44. Muista kahdeksasta suosituksesta, joiden täytäntöönpanon tavoiteajankohta oli vuoden 2024 jälkeen, yksi pantiin kokonaisuudessaan täytäntöön (uusien yhteisyritysten ensimmäisen tilinpäätöksen esittämistä koskevien ohjeiden hyväksyminen) ja kuusi suositusta pantiin täytäntöön joiltakin osin. Ne liittyvät F4E-yhteisyrityksen ulkoisten palveluntarjoajien käyttöön ja riskienhallintaan, viivästyksiin EuroHPC-yhteisyrityksen yksityisten osakkaiden rahoitustavoitteissa vuosien 2021–2027 monivuotisessa rahoituskehyksessä sekä huomattavaan käteisylijäämään sekä EuroHPC- että siruyhteisyrityksessä. Suositus, jota ei ole vielä pantu täytäntöön lainkaan, koskee yhteisyritysten henkilöstötarpeiden arviointia koskevien ohjeiden antamista. Tilintarkastustuomioistuin panee merkille, että yhteisyritykset ovat tämän suosituksen osalta erittäin riippuvaisia komissiosta.

Taulukko 2.4 – Tilintarkastustuomioistuimen aiempina vuosina esittämien suositusten seuranta

Pantu täytäntöön / kokonaan / suurimmaksi osaksi / joiltakin osin / ei ole pantu täytäntöön.

Numero ja vuosi	Yhteisyritys	Euroopan tilintarkastustuomioistuimen suositus	Tilintarkastustuomioistuimen arvio edistymisestä	
			Täytäntöönpanotilanne	Huomautukset
6/2021	Kaikki yhteisyritykset (ei F4E)	Yhteisyritysten olisi otettava käyttöön ajankäytön seurantajärjestelmä, jonka avulla ne saavat objektiivista tietoa siitä, minkä verran aikaa henkilöstö käyttää kuhunkin toimintaan.		Yhteisyritysten käyttämän back office -järjestelyn avulla henkilöstöosastot jatkoivat vuonna 2024 kaikkien yhteisyritysten käytettävissä olevien henkilöstöhallinnon IT-välineiden (Sysper ja Systal) yhdenmukaistamista ja optimointia. Komissio aloitti vuonna 2024 uuden integroidun henkilöresurssialustan käyttöönoton aiempien välineiden korvaamiseksi. Vuonna 2025 komissio kuitenkin vahvisti, että uuteen välineeseen ei sisälly toimintoperusteista ajanhallintajärjestelmää. Jos yhteisyritykset kehittäisivät erillisen järjestelmän, se vaatisi paljon resursseja ja aiheuttaisi ongelmia integroitumisessa yhteiseen henkilöstötyökaluun. Toteuttamisen tavoiteajankohta: vuoden 2025 loppuun mennessä.
7/2021	Kaikki yhteisyritykset (ei F4E)	Yhteisyritysten olisi kehitettävä virallinen malli tai ohjeistus siitä, miten henkilöstötarpeet (mukaan lukien olennaiset pätevyudet) arvioidaan toiminto- ja yksikkökohtaisesti. Tavoitteena on optimoida henkilöresurssien käyttö.		Komission (etenkin kumppanipääosastojen ja BUDG-pääosaston) on tuettava tämän suosituksen toteuttamista kaikilta osin, sillä komissio tekee lopulliset päätökset yhteisyrityksille tulevaisuudessa osoitettavista resursseista. Tästä syystä se voidaan panna täytäntöön vasta uutta monivuotista rahoituskehystä koskeissa talousarvioneuvotteluissa (vuoden 2026 lopulla). Toteuttamisen tavoiteajankohta: vuoden 2027 loppuun mennessä.

Numero ja vuosi	Yhteisyritys	Euroopan tilintarkastustuomioistuimen suositus	Tilintarkastustuomioistuimen arvio edistymisestä	
			Täytäntöönpanotilanne	Huomautukset
8/2021	F4E	F4E-yhteisyrityksen johdon olisi tehostettava toimenpiteitä, joita on jo toteutettu ulkopuolisen henkilöstön käyttöön liittyvien riskien lieventämiseksi. Tämä koskee erityisesti tehottoman hallinnoinnin riskiä, joka johtuu henkilöstösääntöjen alaisen ja ulkopuolisen henkilöstön vastuualueiden epäselvästä jaosta.		Vuonna 2022 perustettiin työryhmä arvioimaan huomattavaa ulkoisten resurssien käyttöä. Arvioinnin tavoitteena oli parantaa niiden käytön suunnittelua ja perustelua. Työryhmä laati sittemmin ulkoisten palveluntarjoajien käyttöä koskevat toimintaperiaatteet, jotka johtaja hyväksyi vuonna 2024. Toimintaperiaatteissa ei kuitenkaan määrätä ulkoisten palveluntarjoajien keskitetystä koordinoinnista ja hallinnasta. Vuonna 2023 F4E-yhteisyrityksen henkilöstöhallintoa ja etiikkaa koskevassa sisäisen tarkastusyksikön tarkastuksessa paljastui vakavia ongelmia ulkoisten palveluntarjoajien koordinoinnissa ja hallinnassa. Sovitun toimintasuunnitelman täytäntöönpano on edelleen käynnissä, ja sen pitäisi valmistua vuoden 2025 loppuun mennessä. Toteuttamisen tavoiteajankohta: vuoden 2025 loppuun mennessä.
1/2022	EuroHPC, IHI, CBE ja siruyhteisyritys	Yhteisyritysten olisi laadittava aiempien monivuotisten rahoituskehysten yhteydessä hyväksyttyjen hankkeiden toteuttamista koskeva toimintasuunnitelma, jossa on aikataulu hankkeiden päättämiseksi.		Päivitettyyn eGrant-järjestelmään (Compass) kuuluu uusia raportointi- ja seurantavälineitä, joita yhteisyritykset käyttivät Horisontti 2020 -avustushankkeiden vaiheittaisen päättämisen seurannassa ja arvioidakseen jatkoaikaa ja maksujen keskeyttämistä koskevia pyyntöjä. Toteuttamisen tavoiteajankohta: vuoden 2024 loppuun mennessä.

Numero ja vuosi	Yhteisyritys	Euroopan tilintarkastustuomioistuimen suositus	Tilintarkastustuomioistuimen arvio edistymisestä	
			Täytäntöönpanotilanne	Huomautukset
2/2022	EuroHPC, CBE	EuroHPC:n ja CBE:n olisi varmistettava, että monivuotiselle rahoituskehykselle 2021–2027 asetetut yksityisten osakkaiden rahoitusosuustavoitteet saavutetaan, ja tätä varten vuosittain seurattava ohjelman strategisen toteutussuunnitelman perusteella kunkin yksityisen osakkaan rahoitustavoitteen saavuttamista.		Kumpikin yhteisyritys on laatinut kauden 2021–2027 monivuotisen rahoituskehysten puitteissa toteutettavia toimia varten monivuotisen työohjelman ja talousarvion, jotta ne voivat laatia useita vuosia kattavat arviot osakkaidensa rahoitusosuuksista. Toteuttamisen tavoiteajankohta: vuoden 2024 loppuun mennessä.
7/2022	EU-Rail-yhteisyritys, CA, IHI ja siruyhteisyritys	Horisontti Eurooppa -puiteohjelmassa kaikkien yhteisyritysten olisi sovellettava avustusten hallinnointiin riskiperusteista lähestymistapaa, joka kattaa avustusten hallinnoinnin keskeiset vaiheet valmistelusta maksujen suorittamiseen saakka. Tässä yhteydessä yhteisyritysten olisi etenkin varmistettava, että a) mahdollisesti riskialttiisiin edunsaajiin ja hankkeisiin kohdistetaan tehostettuja ennako- tai jälkitarkastuksia b) merkittävät jälkitarkastusten tulokset otetaan asianmukaisesti huomioon tuleviin ennakkotarkastuksiin liittyvässä riskienarvioinnissa.		EU-Rail-yhteisyritys käyttää Horisontti Eurooppa -puiteohjelman puitteissa ainoastaan kertasuoritteisia avustuksia. Yhteisyritys viimeisteli riskiperusteisen valvontakehyksen jo vuonna 2023 ja päivitti Horisontti Eurooppa -puiteohjelmaa koskevaa valvontastrategiaansa joulukuussa 2024 mukauttaakseen sen komission Horisontti Eurooppa -puiteohjelman kertasuoritusperusteisten avustusten teknisiä jälkitarkastuksia koskeviin viimeisimpiin suuntaviivoihin. Puhtaan ilmailun yhteisyritys, IHI-yhteisyritys ja siruyhteisyritys saivat vuonna 2024 päätökseen riskiperusteiset valvontakehyksensä Horisontti Eurooppa -puiteohjelman ja Digitaalinen Eurooppa -ohjelman avustuksiksi varten. Toteuttamisen tavoiteajankohta: vuoden 2024 loppuun mennessä.

Numero ja vuosi	Yhteisyritys	Euroopan tilintarkastustuomioistuimen suositus	Tilintarkastustuomioistuimen arvio edistymisestä	
			Täytäntöönpanotilanne	Huomautukset
7/2022	Kaikki yhteisyritykset paitsi F4E, EU-Rail-yhteisyritys, CA, IHI ja siruyhteisyritys	Horisontti Eurooppa -puiteohjelmassa kaikkien yhteisyritysten olisi sovellettava avustusten hallinnointiin riskiperusteista lähestymistapaa, joka kattaa avustusten hallinnoinnin keskeiset vaiheet valmistelusta maksujen suorittamiseen saakka. Tässä yhteydessä yhteisyritysten olisi etenkin varmistettava, että a) mahdollisesti riskialttiisiin edunsaajiin ja hankkeisiin kohdistetaan tehostettuja ennako- tai jälkitarkastuksia b) merkittävät jälkitarkastusten tulokset otetaan asianmukaisesti huomioon tuleviin ennakkotarkastuksiin liittyvässä riskienarvioinnissa.		Helmikuussa 2024 tutkimus- ja innovointialan yhteisyritykset laativat yhteisen täytäntöönpanomallin ja -ohjeet sisäisen tarkastusyksikön Horisontti Eurooppa -valvontastrategiasta. Strategiassa määrätään vaihtoehtoisista varmennusmekanismeista ja indikaattoreista, joilla kompensoidaan sitä, että edunsaajista koostuvasta edustavasta otoksesta ei tehdä jälkitarkastuksia eikä laadita virhetasoa kullekin yhteisyritykselle. SNS-yhteisyritys suoritti vuonna 2024 suuren määrän Horisontti Eurooppa -puiteohjelman avustumaksuja (noin 83 miljoonaa euroa), mutta se ei ole vielä pannut täytäntöön riskiperusteista valvontakehystään tällaisia menoja varten. Tilintarkastustuomioistuin toteaa, että vaikuttavan riskiperusteisen valvontakehyksen perustaminen on aikaa vievä tehtävä. Toteuttamisen tavoiteajankohta: vuoden 2024 loppuun mennessä.
1/2023	EuroHPC	EuroHPC-yhteisyrityksen olisi tuettava komission uudelleenarviointia yksityisten osakkaiden vuosien 2021–2027 ohjelmien (Horisontti Eurooppa ja Digitaalinen Eurooppa) rahoitusosuutta koskevasta tavoitteesta.		EuroHPC ilmoitti vuonna 2024 hallintoneuvostolleen, johon myös komissio kuuluu, syyt siihen, miksi yksityisten osakkaiden nykyistä rahoitustavoitetta ei voida saavuttaa, ja että sitä on tarkistettava. Yhteisyritys otti myös yhteyttä ulkopuoliseen tilintarkastusyhteisöön saadakseen lisäneuvoja siitä, miten sen IKOP-luontoissuoritusten seuranta- ja raportointivalmiudet voidaan maksimoida nykyisten rajoitusten mukaisesti. Toteuttamisen tavoiteajankohta: vuoden 2025 puoliväli.

Numero ja vuosi	Yhteisyritys	Euroopan tilintarkastustuomioistuimen suositus	Tilintarkastustuomioistuimen arvio edistymisestä	
			Täytäntöönpanotilanne	Huomautukset
2/2023	CA	Puhtaan ilmailun yhteisyrityksen olisi ensinnäkin kehitettävä korjaavia mekanismeja vähentääkseen käteisylijäämänsä kohtuulliselle tasolle. Lisäksi sen olisi mukautettava koordinoitusti komission kanssa kutakin varainhoitovuotta koskevat käteispyyntönsä arvioitujen menojensa mukaan.		Puhtaan ilmailun yhteisyritys vähensi merkittävästi kertynyttä käteisylijäämäänsä 237 miljoonasta eurosta vuoden 2023 lopussa 105 miljoonaan euroon vuoden 2024 lopussa (56 prosentin vähennys). Jäljelle jäävä ylijäämä oli tarpeen vuoden 2025 neljän ensimmäisen kuukauden maksujen kattamiseksi. Toteuttamisen tavoiteajankohta: vuoden 2025 loppuun mennessä.
2/2023	Siruyhteisyritys, EuroHPC	Siruyhteisyrityksen ja EuroHPC:n olisi ensinnäkin kehitettävä korjaavia mekanismeja vähentääkseen käteisylijäämänsä kohtuulliselle tasolle. Lisäksi niiden olisi mukautettava koordinoitusti komission kanssa kutakin varainhoitovuotta koskevat käteispyyntönsä arvioitujen menojensa mukaan.		Siruyhteisyrityksen käteisylijäämä kasvoi vuoden 2024 aikana. Vuoden lopussa se oli 479 miljoonaa euroa, kun se vuoden 2023 lopussa oli 438 miljoonaa euroa. Vuonna 2025 yhteisyritys vähensi Digitaalinen Eurooppa -ohjelmaa koskevaa alkuperäistä talousarviota sata miljoonaa euroa toimintamenoihin liittyvien maksumäärärahojen uudelleenarvioinnin perusteella. Komissio kuitenkin hyväksyy tällaiset tarkistukset vain, jos muut EU:n elimet tarvitsevat vapautettua rahoitusta. Myös EuroHPC-yhteisyrityksen käteisylijäämä kasvoi vuoden 2024 aikana 904,7 miljoonaan euroon vuoden 2024 lopussa verrattuna 840,7 miljoonaan euroon vuoden 2023 lopussa. Yhteisyritys aloitti korjaavien mekanismien täytäntöönpanon vuonna 2024, millä on vaikutusta vasta vuoden 2026 talousarvion toteuttamiseen. Toteuttamisen tavoiteajankohta: vuoden 2025 loppuun mennessä.

Numero ja vuosi	Yhteisyritys	Euroopan tilintarkastustuomioistuimen suositus	Tilintarkastustuomioistuimen arvio edistymisestä	
			Täytäntöönpanotilanne	Huomautukset
3/2023	EuroHPC	EuroHPC:n olisi hyödynnettävä lisääntyntä henkilöstömääräänsä ja pyrittävä saavuttamaan rekrytointitavoitteensa vuoden 2024 loppuun mennessä.		Vuoden 2023 loppuun mennessä EuroHPC:n olisi pitänyt rekrytoida 39 uutta toimihenkilöä, jotta se saisi kaikki 54 työntekijää, jotka se tarvitsi toimiansa toteuttamiseksi vuosien 2021–2027 monivuotisessa rahoituskehyksessä. Vuoden 2024 loppuun mennessä 39 uudesta toimesta oli kuitenkin edelleen avoinna 14.
		EuroHPC:n olisi lisättävä rekrytointimenettelyjensä läpinäkyvyyttä ja perusteltava paremmin valintalautakunnan päätöksentekoa käyttämällä ennalta sovittua arviointitaulukkoa esivalintavaiheessa, kuten muissa yhteisyrityksissä ja EU:n elimissä tehdään.		Vuonna 2024 EuroHPC toteutti rekrytointimenettelyjen esivalintavaiheessa käytettävän pisteytystaulukon, johon sisältyi kunkin olennaisen perusteen painotus. Toteuttamisen tavoiteajankohta: vuoden 2024 loppuun mennessä.
4/2023	F4E	F4E-yhteisyrityksen olisi perustettava keskitetty koordinointi- ja hallinnointitoiminto ulkoisia palveluntarjoajia varten ja otettava käyttöön kattava menetelmä arvioidakseen säännöllisesti henkilöresurssien kokonaistarpeensa (henkilöstösääntöjen alainen henkilöstö ja ulkoiset palveluntarjoajat) työmäärän ja tarvittavien taitojen perusteella. Yhteisyrityksen olisi myös lisättävä riskirekisteriinsä merkittävimmät riskit, joita liittyy ulkoisten palveluntarjoajien runsaaseen käyttöön pitkällä aikavälillä.		F4E:n johtaja hyväksyi vuonna 2024 toimintaperiaatteet ulkoisten palveluntarjoajien käytöstä, mukaan lukien niiden tarpeita koskevat määrittelyt ja suunnittelu. Sittenmin vuonna 2025 tehtiin päätös niiden koordinoinnin ja hallinnoinnin keskittämisestä. F4E ei ole päivittänyt riskirekisteriään vastaavasti. Toteuttamisen tavoiteajankohta: vuoden 2025 loppuun mennessä.

Numero ja vuosi	Yhteisyritys	Euroopan tilintarkastustuomioistuimen suositus	Tilintarkastustuomioistuimen arvio edistymisestä	
			Täytäntöönpanotilanne	Huomautukset
5/2023	F4E	F4E:n olisi toteutettava sisäisen valvonnan kehikseenä yhdenntetty riskienhallintaprosessi, jotta se voi hallita riskejään tehokkaasti.		F4E aloitti vuonna 2024 säännölliset neljännesvuosittaiset kokoukset riskienhallinnan ja sisäisen tarkastuksen toimintojen välillä. Se ei ole kuitenkaan vielä päivittänyt sisäisen valvonnan kehystään yhdenntetyn riskienhallintaprosessin sisällyttämiseksi siihen. Toteuttamisen tavoiteajankohta: vuoden 2025 puoliväli.
6/2023	SNS, EDCTP3-yhteisyritys	Kirjanpito-ohjeita olisi kehitettävä siten, että niihin sisällytetään säännöt uuden yhteisyrityksen ensimmäisen tilinpäätöksen laatimisesta. Ohjeista olisi käytävä ilmi, miten pidetään erillään komission täytäntöön panemat ja yhteisyritysten taloudellisen riippumattomuuden saavuttamisen jälkeen täytäntöön panemat taloudelliset resurssit.		Komissio antoi kesäkuussa 2025 ohjeet SEUT-sopimuksen ja Euratomin perustamissopimuksen nojalla perustettujen uusien yksiköiden sekä julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuuteen perustuvien elinten varojen ja velkojen siirtoja koskevasta kirjanpidosta. Niissä annetaan selkeät ohjeet ensimmäisen tilinpäätöksen eri osista. Toteuttamisen tavoiteajankohta: vuoden 2025 puoliväli.

Lähde: Euroopan tilintarkastustuomioistuin.

Muut viimeaikaiset yhteisyrityksiä käsittelevät erityiskertomukset

2.45. Tilintarkastustuomioistuin julkaisi vuoden 2024 ja vuoden 2025 alkupuoliskon aikana kolme yhteisyrityksiä koskevaa erityiskertomusta (ks. [kaavio 2.3](#)).

Kaavio 2.3 – Muut tilintarkastustuomioistuimen viimeaikaiset yhteisyrityksiin liittyvät kertomukset

Euroopan tilintarkastustuomioistuimen erityiskertomus 08/2024:

EU:n tekoälytavoitteet – Edistyminen edellyttää vahvempaa hallinnointia ja enemmän ja kohdennetumpia investointeja

Tarkastuksessa arvioitiin komission toimien vaikuttavuutta EU:n tekoälyekosysteemin kehittämisen kannalta. Tässä yhteydessä tilintarkastustuomioistuin analysoi EU:n tekoälysuunnitelman sekä vuosina 2014–2022 tekoälyteknologioiden ja tekoälyinfrastruktuurin tutkimukseen ja innovointiin käytetyn Horisontti 2020-, Horisontti Eurooppa- ja Digitaalinen Eurooppa –ohjelmien varojen tuloksellisuutta.

Tarkastushavainnot

Vaikka komissio on ottanut käyttöön tekoälyn kehittämistä ja käyttöönottoa koskevia rahoitus- ja infrastruktuurimahdollisuuksia, EU:n rahoittama infrastruktuuri – kuten testauslaitokset, data-avaruudet tai tilauspohjainen tekoälyalusta – ja tekoälysuunnitelmat ovat tähän mennessä saaneet aikaan vain vähäisiä EU:n pääomatukia (kuten oman pääoman ehtoista rahoitusta) innovoijille.

Datan sisämarkkinat ovat vasta alkuvaiheessa. Niiden avulla ei siis voida välittömästi edistää tekoälyinvestointeja.

EU:n rahoittamien tekoälyhankkeiden tuloksia ei seurata systemaattisesti

EU:n ja jäsenvaltioiden välinen koordinointi on tehotonta hallinnointivälineiden puutteen vuoksi

Suosituks

Komission olisi

- tehostettava tekoälyinvestointien suunnittelua ja koordinointia arvioimalla uudelleen tekoälyä koskeva EU:n investointitavoite ja se, miten jäsenvaltiot voisivat edistää sitä
- arvioitava tekoälyn keskittyvän pääomatukivälineen tarvetta
- varmistettava, että EU:n rahoittama tekoälyinnovaatioinfrastruktuuri toimii koordinoitusti yhden yhteyspisteen avulla
- vahvistettava tukea, koordinointia ja seurantaan tulosten hyödyntämiseksi EU:ssa
- tuettava Horisontti Eurooppa -puiteohjelman tutkimus- ja innovointitulosten hyödyntämistä tekoälyalalla EU:ssa.

Euroopan tilintarkastustuomioistuimen erityiskertomus 11/2024:

Uusiutuvaa vetyä koskeva EU:n teollisuuspolitiikka – Säädösketju pääosin hyväksytty – tilannearvion aika

Tässä tarkastuksessa arvioitiin EU:n uusiutuvaa vetyä koskevaa teollisuuspolitiikkaa ja keskityttiin siinä komission asettamaan lainsäädäntökehikseen ja sen vaikutukseen vetymarkkinoiden kehittymiseen EU:ssa.

Tarkastushavainnot

Vaikka komission oikeudellinen kehys on lähes valmis ja se on taannut varmuuden uusien markkinoiden luomiseen, komission vuoden 2030 tavoitteet uusiutuvan vedyn tuotannolle ja kysynnälle olivat liian kunnianhimoisia.

EU:n vetyteollisuuden rakentaminen edellyttää valtavia julkisia ja yksityisiä investointeja. Komissiolla ei kuitenkaan ole kattavaa yleiskuvaa tarpeista eikä käytettävissä olevasta julkisesta rahoituksesta. Lisäksi EU:n rahoitus – jonka tarkastajat arvioivat olevan 18,8 miljardia euroa kaudella 2021–2027 – jakautuu useisiin ohjelmiin, minkä vuoksi yritysten on vaikea määrittää tiettyyn hankkeeseen parhaiten soveltuva rahoitustyyppi.

Yksi näiden uusien markkinoiden suurin ongelma on, että syytä ja seurausta ei voida erottaa toisistaan: tarjonta odottaa kysynnän kehittymistä ja päinvastoin.

Suosituks

Komission olisi

- tehtävä tilannearvion jälkeen strategisia valintoja tulevaisuutta varten luomatta uusia strategisia riippuvuuksia
- laadittava EU:lle etenemissuunnitelma ja seurattava sen edistymistä
- hankittava luotettavia kansallisia rahoitustietoja ja arvioitava EU:n rahoitusjärjestelyjen asianmukaisuutta vastaavasti
- seurattava lupaprosessia jäsenvaltioissa
- tehtävä selkeä päätös tuki- ja koordinointitoimista vetyteollisuuden kanssa ja sitä varten.

Euroopan tilintarkastustuomioistuimen erityiskertomus 12/2025:

EU:n mikrosirustrategia – Täytäntöönpano on edistynyt kohtuullisesti, mutta sirsäädös tuskin riittää digitaalisen vuosikymmenen liian kunnianhimoisen tavoitteen saavuttamiseen

Tässä tarkastuksessa arvioitiin EU:n mikrosirustrategian täytäntöönpanon edistymistä ja keskityttiin siinä komission sirsäädöksen vaikuttavuuteen digitaalisen vuosikymmenen kunnianhimoisen tavoitteen saavuttamisessa eli 20 prosentin osuuden varmistamisessa maailmanlaajuisesta puolijohdetuotannosta vuoteen 2030 mennessä. Siinä arvioitiin myös rahoitusmekanismien, teollisuusstrategioiden ja EU:n kykyä vähentää riippuvuutta ulkomaisista puolijohdetoimittajista.

Tarkastushavainnot

Sirsäädös ja siihen liittyvä rahoitus eivät todennäköisesti riitä digitaalista vuosikymmentä koskevan tavoitteen saavuttamiseen, koska EU on erittäin riippuvainen ulkoisista toimittajista ja toimitusketjun haavoittuvuuksista, erityisesti kehittyneiden sirujen valmistusteknologioiden osalta.

Jäsenvaltiot ja yksityinen sektori vastuulla on edelleen leijonanosaa investoinneista.

Osaamispuja ja tuotannon pullonkaulat ovat edelleen keskeisiä esteitä EU:n puolijohdevalmiuksien laajentamiselle.

EU:n riittämätön raaka-aineiden saatavuus, suuret energiakustannukset ja geopolittiset jännitteet aiheuttavat lisähaasteita.

Suosituks

Komission olisi

- tehtävä strategian osalta kiireesti tilannearvio ja toteutettava tarvittavat lyhyen aikavälin korjaavat toimet
- aloitettava seuraavan puolijohdestrategian valmistelu.

Lähde: Kertomuksiin, niihin liittyviin suosituksiin ja tarkastuskohteiden vastauksiin voi tutustua tarkemmin Euroopan tilintarkastustuomioistuimen verkkosivulla eca.europa.eu.

Yhteisyritysten vastaukset 1. ja 2. lukuun

https://www.eca.europa.eu/Lists/ECARepplies/JUS-Replies-SAR-JUS-2024/JUS-Replies-SAR-JUS-2024_FI.pdf



EUROOPAN
TILINTARKASTUS-
TUOMIOISTUIN

3. luku

EU:n yhteisyrityksiä koskevat tarkastuslausumat

3.1. Tarkastuslausumien perustana olevat tiedot

Perustelut lausunnoille

3.1.1. Tilintarkastustuomioistuin on toimittanut tarkastuksensa kansainvälisen tilintarkastajaliiton (International Federation of Accountants, IFAC) kansainvälisten tilintarkastusstandardien (ISA) ja eettisten ohjeiden sekä ylimpien tarkastuselinten kansainvälisen järjestön (International Organisation of Supreme Audit Institutions, INTOSAI) kansainvälisten standardien (ISSAI) mukaisesti. Mainittuihin standardeihin perustuvia tilintarkastustuomioistuimen velvollisuuksia kuvataan tarkemmin kertomuksen kohdassa ”Tarkastajan velvollisuudet”. Tilintarkastustuomioistuin on myös noudattanut riippumattomuusvaatimuksia ja eettisiä velvoitteita eettisiä tilintarkastusstandardeja käsittelevän kansainvälisen lautakunnan (International Ethics Standards Board for Accountants, IESBA) vahvistamien eettisten sääntöjen (Code of Ethics for Professional Accountants) mukaisesti. Tilintarkastustuomioistuin katsoo hankkineensa lausuntojensa perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tarkastusevidenssiä.

Tarkastustapa

3.1.2. Tilintarkastustuomioistuin toimittaa Euroopan parlamentille ja neuvostolle sekä muille vastuuvapauden myöntäville viranomaisille tarkastuslausumat EU:n yhteisyritysten tilien luotettavuudesta sekä niiden perustana olevien toimien laillisuudesta ja asianmukaisuudesta (sääntöjenmukaisuudesta).

3.1.3. Tilintarkastustuomioistuimen tarkastustapa käsittää analyyttiset tarkastustoimenpiteet, tapahtumien suorat testit ja kunkin yhteisyrityksen valvontajärjestelmien keskeisten osatekijöiden arvioinnin. Tätä työtä täydennetään muiden tarkastajien työn tuloksena saadulla evidenssillä sekä analysoimalla tietoja, joita viraston toimiva johto on toimittanut.

Toimivan johdon ja hallintoelinten velvollisuudet

3.1.4. Kunkin yhteisyrityksen toimiva johto vastaa Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 310–325 artiklan ja yhteisyrityksen varainhoitoasetuksen mukaisesti yhteisyrityksen tilinpäätöksen laatimisesta ja esittämisestä kansainvälisesti hyväksytyjen julkisen sektorin tilinpäätösstandardien pohjalta sekä tilien perustana olevien toimien laillisuuden ja asianmukaisuuden varmistamisesta. Tähän velvollisuuteen kuuluu suunnitella, ottaa käyttöön ja ylläpitää sisäisiä kontrolleja siten, että niiden pohjalta on mahdollista laatia ja

esittää tilinpäätös, jossa ei ole petoksesta tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyyttä. Johto on myös viime kädessä vastuussa siitä, että toiminta, rahoitustoimet ja muut tilinpäätöksessä esitetyt tiedot ovat kaikkien asiaa koskevien säännösten mukaisia.

3.1.5. Kun yhteisyrityksen toimiva johto laatii tilinpäätöstä, sen vastuulla on arvioida yhteisyrityksen kykyä jatkaa toimintaansa. Sen on tuotava esiin kaikki seikat, jotka vaikuttavat yhteisyrityksen toiminnan jatkumiseen, ja laadittava tilinpäätös toiminnan jatkuvuuden periaatteen pohjalta, paitsi jos toimiva johto aikoo lopettaa yhteisön tai lakkauttaa sen toiminnan tai sen on pakko tehdä niin.

3.1.6. Kunkin yhteisyrityksen hallintoelimen vastuulla on valvoa kyseisen yhteisyrityksen tilinpäätösraportointia.

Tarkastajan velvollisuudet tilien ja niiden perustana olevien toimien tarkastamisen yhteydessä

3.1.7. Kustakin yhteisyrityksestä raportoitujen taloudellisten tietojen osalta tilintarkastustuomioistuin hankkii riittävästi asianmukaista tarkastusevidenssiä, jotta se voi antaa lausunnon ja kohtuullisen varmuuden tileistä ja niiden perustana olevista toimista.

- Tilien tarkastuksessa tilintarkastustuomioistuin tarkastaa tilinpäätöslaskelmat⁶ ja kunkin yhteisyrityksen talousarvion toteuttamista koskevat kertomukset varainhoitovuodelta. Tilintarkastustuomioistuin ottaa tässä yhteydessä huomioon riippumattoman ulkopuolisen tarkastajan tekemän tarkastustyön EU:n varainhoitoasetuksen 70 artiklan 6 kohdan mukaisesti⁷.
- Tulojen tarkastuksessa tilintarkastustuomioistuin tarkastaa EU:n talousarviosta, muilta jäseniltä tai osallistuvilta mailta saadut rahoitusosuudet ja arvioi menettelyt, joilla kukin yhteisyritys kerää mahdolliset muut tulot.
- Menojen tarkastuksessa tilintarkastustuomioistuin tarkastaa maksut, kun menot ovat aiheutuneet ja ne on kirjattu ja hyväksytty. Tämä kattaa kaiken tyyppiset maksut siinä vaiheessa kun ne suoritetaan, ei kuitenkaan ennakkomaksuja. Tilintarkastustuomioistuin tarkastaa ennakkomaksut, kun rahoituksen vastaanottaja esittää tositteet siitä, että rahoitus on käytetty asianmukaisesti, ja kun yhteisyritys hyväksyy tositteet ennakkomaksun tilinpidollisen selvittämisen yhteydessä joko samana vuonna tai myöhemmin. Tilintarkastustuomioistuin ottaa kokonaisarvioinnissaan huomioon myös

⁶ Tilinpäätöslaskelmat sisältävät taseen, tuloslaskelman, rahavirtalaskelman, nettovarallisuuden muutoksia koskevan laskelman sekä yhteenvedon keskeisistä tilinpäätöksen laatimisperiaatteista ja muut liitetiedot.

⁷ Kertomuksissa kootaan yhteen kaikki talousarviotoimet ja esitetään perustelut.

komission RTD-pääosaston yhteisen tarkastusyksikön tekemän yhteisyritysten Horisontti 2020- ja Horisontti Eurooppa -avustusmenoja koskevan jälkitarkastuksen tulokset ja Euroopan terveys- ja digitaaliasioiden toimeenpanoviraston (HADEA) tekemän yhteisyritysten Digitaalinen Eurooppa -avustusmenoja koskevan jälkitarkastuksen tulokset.

3.1.8. Tilintarkastustuomioistuin vastaa yksin tarkastuslausunnoistaan. ISA- ja ISSAI-standardien mukaisesti tilintarkastustuomioistuin käyttää ammatillista harkintaansa ja säilyttää ammatillisen skeptisyyden koko tarkastuksen ajan. Erityisesti toteutetaan seuraavat:

- o Tilintarkastustuomioistuin määrittelee ja arvioi, kuinka suuri on riski, että petoksista tai virheistä johtuen tilinpäätökseen sisältyy olennaisia virheellisyyksiä tai että tilien perustana olevien toimien kohdalla on jätetty olennaisella tavalla noudattamatta EU:n lainsäädännön vaatimuksia. Riski siitä, että petoksesta johtuva olennainen virheellisyys tai noudattamatta jättäminen jää havaitsematta, on suurempi kuin riski siitä, että virheestä johtuva olennainen virheellisyys tai noudattamatta jättäminen jää havaitsematta, sillä petokseen voi liittyä epärehellistä yhteistoimintaa, väärennöksiä, tahallisia tietojen poisjättämisiiä, väärien tietojen antamisia tai sisäisten tarkastusten sivuuttamisia. Tilintarkastustuomioistuin suunnittelee ja suorittaa tilintarkastustoimenpiteitä näihin riskeihin vastaamiseksi.
- o Tilintarkastustuomioistuin muodostaa käsityksen tilintarkastuksen kannalta relevantista sisäisestä valvonnasta. Tämän tarkoituksena ei ole saada näkemystä näiden tarkastusten vaikuttavuudesta, vaan sen avulla voidaan suunnitella asianmukaisia tarkastustoimenpiteitä. Jos sisäisessä valvonnassa havaitaan puutteita, tilintarkastustuomioistuin pyrkii mahdollisuuksien mukaan määrittämään niiden vaikutuksen ja mukauttamaan seuraavan vuoden riskinarviointia. Tilintarkastustuomioistuin ei havainnut tällaisia puutteita tämän vuoden tarkastuksessa.
- o Tilintarkastustuomioistuin arvioi tilinpäätösperiaatteiden asianmukaisuutta ja toimivan johdon esittämien kirjanpidollisten arvioiden ja niihin liittyvien tilinpäätöksessä esitettävien tietojen kohtuullisuutta.
- o Tilintarkastustuomioistuin arvioi sitä, onko toimiva johto soveltanut asianmukaisesti toiminnan jatkuvuuteen perustuvaa kirjanpitokäsittelyä. Lisäksi tilintarkastustuomioistuin hankkimansa tilintarkastusevidenssin perusteella sitä, onko olemassa olennaista epävarmuutta sellaisista tapahtumista tai olosuhteista, jotka saattavat antaa merkittävää aihetta epäillä yhteisyrityksen kykyä jatkaa toimintaansa. Jos tilintarkastustuomioistuin toteaa, että olennaista epävarmuutta on havaittavissa, sen on kiinnitettävä kertomuksessaan lukijan huomio asianomaisiin tilinpäätöksessä esitettyihin tietoihin tai annettava mukautettu lausunto, jos tiedot ovat puutteellisia. Tilintarkastustuomioistuimen johtopäätökset perustuvat tilintarkastusevidenssiin, joka on saatu tilintarkastustuomioistuimen kertomuksen laatimisajankohtaan mennessä. Yhteisö ei kuitenkaan mahdollisesti pysty jatkamaan toimintaansa kyseisen päivämäärän jälkeen ilmenneiden tapahtumien tai olosuhteiden vuoksi.

- o Lopuksi tilintarkastustuomioistuin arvioi vuotuisen tilinpäätöksen yleistä esittämistapaa, rakennetta, sisältöä ja kaikkia liitetietoja sekä sitä, kuvastaako tilinpäätös oikeellisesti sen perustana olevia toimia ja tapahtumia.

3.1.9. Tilintarkastustuomioistuin ilmoittaa toimivalle johdolle muun muassa tarkastuksen suunnitellun laajuuden ja ajoituksen sekä kaikki merkittävät tarkastushavainnot, mukaan lukien sisäisissä tarkastuksissa havaitut mahdolliset merkittävät puutteet.

3.1.10. Kertomuksessa kuvataan asioita, joita tilintarkastustuomioistuin pitää merkittävimpinä tilinpäätöksen ja sen perustana olevien toimien tarkastuksen kannalta. Se tehdään, ellei tietojen julkistamista estetä lain nojalla tai jos – erittäin harvinaisissa olosuhteissa – tilintarkastustuomioistuin toteaa, että asianomaista seikkaa ei ole syytä julkaista kertomuksessa, koska julkaisemisesta aiheutuvien kielteisten seurausten voitaisiin kohtuudella olettaa olevan suurempia kuin tietojen julkaisemisesta yleisen edun kannalta saatava hyöty.

3.1.11. Ei voida taata, että tarkastuksessa havaitaan aina tarkastettujen tilien kaikki olennaiset virheellisyydet ja noudattamatta jättämiset. Nämä tapaukset voivat johtua petoksista tai virheistä, ja niiden katsotaan olevan olennaisia, jos niiden erikseen tai yhdessä voisi kohtuudella odottaa vaikuttavan taloudellisiin päätöksiin, joita käyttäjät tekevät tilinpäätöksen perusteella.

EU:n tutkimuksen ja innovoinnin puiteohjelmia toteuttavat yhteisyritykset

3.2. Yhtenäisen eurooppalaisen ilmatilan ilmaliikenteen hallinnan tutkimushanke (SESAR 3)

Johdanto

3.2.1. Brysselissä sijaitseva yhtenäisen eurooppalaisen ilmatilan ilmaliikenteen hallinnan tutkimus- ja kehittämishankkeesta vastaava SESAR-yhteisyritys (SESAR 3 -yhteisyritys) perustettiin marraskuussa 2021 Horisontti Eurooppa -puiteohjelman yhteyteen ajanjaksoksi, joka päättyy 31. joulukuuta 2031⁸. SESAR 3 -yhteisyritys on käynnissä oleva uusi versio SESAR-yhteisyrityksestä, joka perustettiin helmikuussa 2007 seitsemännen puiteohjelman yhteyteen kahdeksaksi vuodeksi⁹ ja jonka toimintaa jatkettiin kesäkuussa 2014 Horisontti 2020 -puiteohjelman yhteydessä¹⁰.

3.2.2. SESAR 3 perustettiin julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuudeksi, jolla kehitetään nykyaikaistettua ilmaliikenteen hallintaa Euroopassa ja nopeutetaan digitaalisen eurooppalaisen ilmatilan toteuttamista tutkimuksen ja innovoinnin avulla. SESAR 3-yhteisyrityksen osakkaat ovat komission (MOVE-pääosaston) edustama EU, Euroopan lennonvarmistusjärjestö (Eurocontrol) sekä yli 50 organisaatiota, jotka kattavat ilmailun koko arvoketjun lentoasemista ja kaiken tyyppisistä ilmatilan käyttäjistä, lennonvarmistuspalveluista, droonioperaattoreista ja palveluiden tarjoajista aina valmistajiin ja tiedeyhteisöön.

⁸ Neuvoston asetus (EU) 2021/2085 Horisontti Eurooppa -ohjelman yhteisyritysten perustamisesta.

⁹ Neuvoston asetus (EY) N:o 219/2007 yhteisyrityksen perustamisesta uuden sukupolven eurooppalaisen ilmaliikenteen hallintajärjestelmän (SESAR) kehittämiseksi.

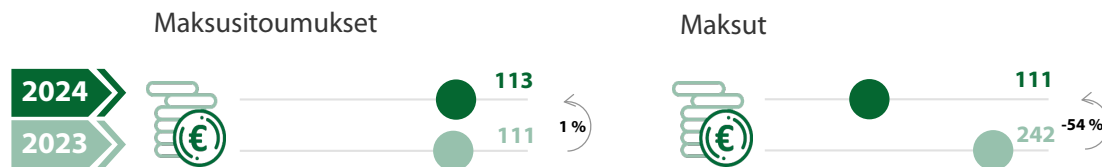
¹⁰ Neuvoston asetus (EU) N:o 721/2014 asetuksen (EY) N:o 219/2007 muuttamisesta.

Yhtenäisen eurooppalaisen ilmatilan ilmaliikenteen hallinnan tutkimushanke (SESAR 3)

3.2.3. Kaaviossa 3.2.1 esitetään yhteisyrityksen avainluvut.

Kaavio 3.2.1 – SESAR 3 -yhteisyrityksen avainluvut

Käytettävissä olevat määrärahat (miljoonaa euroa)*



Henkilöstö (31. joulukuuta)**



* Käytettävissä olevat määrärahat sisältävät aiempien vuosien käyttämättömät määrärahat, jotka yhteisyritys on ottanut kuluvan varainhoitovuoden talousarvioon, sekä käyttötarkoitukseensa sidotut tulot ja uudelleen seuraavalle vuodelle kohdennetut määrärahat.

** Henkilöstöön luetaan väliaikainen henkilöstö, sopimussuhteiset toimihenkilöt ja kansalliset asiantuntijat.

Lähde: Yhteisyrityksen toimittamat tiedot.

3.2.4. Vuoden 2024 maksumäärärahojen väheneminen johtuu monivuotisten ehdotuspyyntöjen käytöstä. Ensimmäinen kolmen vuoden ehdotuspyyntö julkaistiin vuonna 2023, ja suurin osa siihen liittyvistä ennakkomaksuista suoritettiin kyseisen vuoden viimeisinä kuukausina. Näin ollen yhteisyritys ei vielä vuonna 2024 odottanut maksavansa edunsaajien ilmoittamia kustannuksia.

Euroopan tilintarkastustuomioistuimen tarkastuslausuma Euroopan parlamentille ja neuvostolle – riippumattoman tarkastajan kertomus

Lausunto

3.2.5. Tilintarkastustuomioistuimen tarkastustapaa, lausunnon perusteluja, yhtenäisen eurooppalaisen ilmatilan ilmaliikenteen hallinnan kolmannen tutkimushankkeen yhteisyrityksen (SESAR 3) toimivan johdon ja hallintoelinten velvollisuuksia sekä tarkastajan velvollisuuksia tilien ja niiden perustana olevien toimien tarkastamisen yhteydessä kuvataan kertomuksen osassa **3.1**. Allekirjoitus sivulla **180** on erottamaton osa lausuntoa.

3.2.6. Tilintarkastustuomioistuin on tarkastanut

- a) SESAR 3 -yhteisyrityksen tilinpäätöksen, joka sisältää tilinpäätöslaskelmat ja kertomukset talousarvion toteuttamisesta 31. joulukuuta 2024 päättyneeltä varainhoitovuodelta, ja
- b) tilien perustana olevien toimien laillisuuden ja asianmukaisuuden

Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 287 artiklan mukaisesti.

Tilien luotettavuus

Lausunto tilien luotettavuudesta

3.2.7. Tilintarkastustuomioistuin katsoo, että SESAR 3-yhteisyrityksen tilinpäätös 31. joulukuuta 2024 päättyneeltä varainhoitovuodelta antaa kaikilta olennaisilta osiltaan oikeat ja riittävät tiedot yhteisyrityksen taloudellisesta asemasta 31. päivältä joulukuuta 2024 sekä toimien tuloksista ja rahavirroista mainittuna päivänä päättyneeltä varainhoitovuodelta yhteisyrityksen varainhoitoasetuksen ja komission tilinpitäjän vahvistamien kirjanpitosääntöjen mukaisesti. Kirjanpitosäännöt perustuvat kansainvälisesti hyväksyttyihin julkisen sektorin tilinpäätösstandardeihin.

Yhtenäisen eurooppalaisen ilmatilan ilmaliikenteen hallinnan tutkimushanke (SESAR 3)

Tilien perustana olevien toimien laillisuus ja asianmukaisuus (sääntöjenmukaisuus)

Tulot

Lausunto tilien perustana olevien tulojen laillisuudesta ja asianmukaisuudesta

3.2.8. Tilintarkastustuomioistuin katsoo, että SESAR 3 -yhteisyrityksen 31. päivänä joulukuuta 2024 päättyneen varainhoitovuoden tilien perustana olevat tulot ovat kaikilta olennaisilta osiltaan lailliset ja asianmukaiset.

Maksut

Lausunto tilien perustana olevien maksujen laillisuudesta ja asianmukaisuudesta

3.2.9. Tilintarkastustuomioistuin katsoo, että SESAR 3 -yhteisyrityksen 31. päivänä joulukuuta 2024 päättyneen varainhoitovuoden tilien perustana olevat maksut ovat kaikilta olennaisilta osiltaan lailliset ja asianmukaiset.

3.2.10. Jäljempänä esitettävät huomautukset eivät aseta tilintarkastustuomioistuimen lausuntoa kyseenalaiseksi.

Budjettihallintoa koskevat huomautukset

Horisontti 2020 -ohjelman rahoitus päättyi SESAR 3 -yhteisyrityksessä vuonna 2024, mutta vain 88 prosenttia sovituista rahoitusosuuksista suoritettiin

3.2.11. *Taulukossa 3.2.1* esitetään yleiskatsaus, jossa verrataan SESAR 3 -yhteisyrityksen osakkaiden Horisontti 2020 -puiteohjelman rahoitustavoitteita niiden todellisiin rahoitusosuuksiin (käteisvarat ja luontoissuoritukset), jotka on raportoitu yhteisyrityksen tilinpäätöksessä vuoden 2024 lopussa.

Yhtenäisen eurooppalaisen ilmatilan ilmaliikenteen hallinnan tutkimushanke (SESAR 3)

Taulukko 3.2.1 – Osakkaiden rahoitusosuudet yhteisyrityksessä Horisontti 2020 -puiteohjelman yhteydessä (miljoonaa euroa)

Osakkaat	Osakkaiden rahoitusosuudet (perustamisasetuksen ja kahdenvälisen sopimusten mukaan)				Osakkaiden rahoitusosuudet (tilanne 31.12.2024)					
	Operatiiviset toimet	Hallintokulut	Täydentävät toimet ⁽¹⁾	Yhteensä	Käteissuoritukset	Validoidut luontoissuoritukset	Validoimattomat raportoidut luontoissuoritukset	Luontoissuoritukset täydentäviin toimiin	Yhteensä	Saavuttamisaste
EU (MOVE- pääosasto)	555,8	29,3	–	585,0	566,0	–	–	–	566,0	97 %
Eurocontrol	467,0	25,0	–	492,0	17,1	325,9	0,0	–	343,0	70 %
Yksityiset osakkaat	280,0	18,5	–	298,5	17,3	287,4	0,0	–	304,7	102 %
Yhteensä	1 302,8	72,8	–	1 375,5	600,4	613,3	0,0	–	1 213,7	88 %

(1) Tilintarkastustuomioistimen tarkastus ei kata täydentäviä toimia.

Lähde: Euroopan tilintarkastustuomioistuin yhteisyrityksen antamien tietojen ja yhteisyrityksen perustamisasetuksen perusteella.

3.2.12. SESAR 3 yhteisyritys sai vuonna 2024 päätökseen Horisontti 2020 -puiteohjelman täytäntöönpanon. Kaiken kaikkiaan se oli saanut noin 88 prosenttia suunnitellusta rahoituksesta vuoden loppuun mennessä. Eurocontrolin maksuvaje oli erityisen suuri, sillä se oli suorittanut maksuosuudesta vain 70 prosenttia.

Eurocontrolin rahoitusosuudet olivat myös alle Horisontti Eurooppa -ohjelman tavoitteen vuoden 2024 lopussa.

3.2.13. *Taulukossa 3.2.2* esitetään yleiskatsaus, jossa verrataan SESAR 3 -yhteisyrityksen osakkaiden Horisontti Eurooppa -puiteohjelman rahoitustavoitteita niiden todellisiin rahoitusosuuksiin (käteisvarat ja luontoissuoritukset), jotka on raportoitu yhteisyrityksen tilinpäätöksessä vuoden 2024 lopussa.

Taulukko 3.2.2 – Osakkaiden rahoitusosuudet yhteisyrityksessä Horisontti Eurooppa -puiteohjelman yhteydessä (miljoonaa euroa)

Osakkaat	Osakkaiden rahoitusosuudet (perustamisasetuksen mukaan)			Osakkaiden rahoitusosuudet (tilanne 31.12.2024)					
	Operatiiviset toimet	Hallintokulut	Yhteensä	Osakkaiden rahoitusosuudet (tilanne 31.12.2024)	Validoimattomat käteisvarat	Validoidut luontoissuoritukset ⁽¹⁾	Validoimattomat raportoidut luontoissuoritukset ⁽¹⁾	Yhteensä	Saavuttamisaste
EU (MOVE- pääosasto) ⁽²⁾	585,0	30,0	615,0	183,4	59,0	–	–	242,4	39 %
Yksityiset osakkaat	504,0	25,0	529,0	0,0	–	90,8	98,4	189,2	36 %
Eurocontrol	475,0	25,0	500,0	11,1	–	40,4	27,1	78,6	16 %
Yhteensä	1 564,0	80,0	1 644,0	194,5	59,0	131,2	125,5	510,2	31 %

(1) Koostuu luontoissuorituksista operatiivisiin toimiin (IKOP) ja luontoissuorituksista täydentäviin toimiin (IKAA). Validoidut IKAA-luontoissuoritukset julkistettiin ainoastaan SESAR 3-yhteisyrityksen vuotuisessa toimintakertomuksessa.

(2) Sisältää Yhdistyneen kuningaskunnan sitomattomat 29 miljoonan euron rahoitusosuudet ja Horisontti Eurooppa -puiteohjelman 14 miljoonan euron puolivälin vähennyksen.

Lähde: Euroopan tilintarkastustuomioistuin yhteisyrityksen antamien tietojen ja yhteisyrityksen perustamisasetuksen perusteella.

Yhtenäisen eurooppalaisen ilmatilan ilmaliikenteen hallinnan tutkimushanke (SESAR 3)

3.2.14. Vuoden 2024 eli ohjelman kolmannen vuoden loppuun mennessä EU ja yksityiset osakkaat olivat yhdessä saavuttaneet noin 44 prosenttia kokonaisrahoitustavoitteestaan. Yksityiset osakkaat ja Eurocontrol ilmoittivat noin 267,8 miljoonan euron käteissuorituksista ja luontoissuorituksista. Yhteisyrityksen vuotuisen toimintakertomuksen mukaan tästä määrästä 191 miljoonaa euroa (71 prosenttia) liittyi SESAR 3 -yhteisyrityksen tutkimusohjelman ulkopuolisiin täydentäviin toimiin. Eurocontrol oli jäljessä rahoitusosuuksia koskevasta tavoitteestaan, sillä se oli saavuttanut vain 16 prosenttia sovitusta määrästä vuoden 2024 loppuun mennessä.

Puutteita talousarvion suunnittelussa ja hallintomenojen toteutuksessa

3.2.15. Viime vuonna SESAR 3 -yhteisyrityksen vuoden 2024 infrastruktuuri- ja toimintamäärärahojen (osasto 2) maksumäärärahojen toteutumisaste laski 45 prosenttiin (2023: 55 prosenttia). Yhteisyritys katsoi tämän johtuvan osittain siirtymisestä komission uuteen taloushallinnon järjestelmään (SUMMA); Eurocontrol esitti tässä yhteydessä noin miljoonan euron lopulliset laskut vuonna 2024 tarjotuista tietotekniikkapalveluista. Maksumäärärahojen toteutumisen kokonaisvaje oli kuitenkin huomattavasti suurempi eli kolme miljoonaa euroa.

3.2.16. IT-palveluja käyttäessään SESAR 3 ei käyttänyt ensin edelliseltä vuodelta siirrettyjä 1,6 miljoonan euron maksumäärärahoja, mikä on vastoin sen [varainhoitosääntöjen](#) 6 artiklan 5 kohtaa.

3.2.17. Vuonna 2024 seuraavan vuoden (2025) hallintobudjettiin uudelleen osoitettavien käyttämättömien hallinnollisten maksumäärärahojen arvo oli 3,1 miljoonaa euroa (2023: 2,4 miljoonaa euroa), ja niiden osuus SESAR 3 -yhteisyrityksen infrastruktuuri- ja toimintamäärärahoista vuonna 2025 oli noin 100 prosenttia. Yhteisyritys keräsi myös yhteensä 11,3 miljoonaa euroa käyttämättömiä hallinnollisia maksumäärärahoja (osastot 1 ja 2) erilliseen varausbudjettikohtaan, jota käytetään suunniteltuihin tuleviin hallintomenoihin (2023: 8,2 miljoonaa euroa). Määrä on noin 100 prosenttia yhteisyrityksen hallintomaksujen osaston 1 ja 2 kokonaistarpeista vuonna 2025.

3.2.18. Osaston 2 jatkuvasti alhaiset maksujen toteutumisasteet ja käyttämättömien hallinnollisten maksumäärärahojen merkittävä kertyminen voivat viitata rakenteelliseen ongelmaan SESAR 3 -yhteisyrityksen talousarvion suunnittelussa ja/tai toteutuksessa.

Yhtenäisen eurooppalaisen ilmatilan ilmaliikenteen hallinnan tutkimushanke (SESAR 3)

Huomautukset toimien laillisuudesta ja asianmukaisuudesta (sääntöjenmukaisuudesta)

3.2.19. Tilintarkastustuomioistuin tarkasti lopullisten edunsaajien tasolla kaksi Horisontti 2020- ja Horisontti Eurooppa -puiteohjelman tapahtumaa (jotka poimittiin satunnaisesti kaikista yhteisyrityksen vuonna 2024 suorittamista väli- ja loppumaksuista ja selvityksistä). Tarkoituksena oli arvioida toimintamenojen laillisuutta ja sääntöjenmukaisuutta koskevien SESAR 3 -yhteisyrityksen hallinto- ja valvontajärjestelmien vaikuttavuutta. Kummassakaan tapahtumassa ei ollut virheitä.

3.2.20. Komission yhteisen tarkastusyksikön jälkitarkastuksen tulosten perusteella SESAR 3 ilmoitti edustavaksi virhetasoksi 3,5 prosenttia ja jäännösvirhetasoksi 0,7 prosenttia Horisontti 2020 -puiteohjelman menojen osalta (näiden menojen osuus sen kokonaismaksuista oli noin 21 prosenttia vuonna 2024)¹¹. Horisontti Eurooppa -puiteohjelman menoista ei ole vielä saatavilla jälkitarkastuksen tuloksia (noin 40 prosenttia kaikista vuoden 2024 maksuista).

Hallinto- ja valvontajärjestelmiä koskevat huomautukset

3.2.21. SESAR 3 -yhteisyrityksen ulkopuolinen tarkastaja havaitsi toisena vuonna peräkkäin alustavassa tilinpäätöksessä olennaisen virheen ja antoi kielteisen lausunnon. Tämä viittaa puutteisiin yhteisyrityksen tilinpäätöksen laatimismenettelyssä sekä laskelmien oikeellisuuden ja perustana olevien tietojen luotettavuuden todentamisessa. Olennaiset virheellisydet korjattiin tilinpäätöksessä.

Aiempina vuosina esitettyjen huomautusten seuranta

3.2.22. *Liitteessä* on yhteenveto toimenpiteistä, jotka SESAR 3 on toteuttanut tilintarkastustuomioistuimen aiempina vuosina esittämien huomautusten perusteella.

¹¹ SESAR 3 -yhteisyrityksen konsolidoitu vuotuinen toimintakertomus 2024, luku 4.1.1.2.3.

Yhtenäisen eurooppalaisen ilmatilan ilmaliikenteen hallinnan tutkimushanke (SESAR 3)

Liite – Aiempina vuosina esitettyjen huomautusten seuranta

Järjestysnumero	Tilintarkastustuomioistuimen huomautuksen antamisvuosi	Tilintarkastustuomioistuimen huomautuksen yhteenveto	Yhteenveto korjaavista toimenpiteistä ja/tai muusta relevantista kehityksestä asiassa	Tilintarkastustuomioistuimen huomautuksen tilanne
1	2023	Hallinnollisten maksumäärärahojen alhainen toteutumisaste (osasto 2).	Tilanne jatkui samana vuonna 2024 (ks. kohdat 3.2.15 – 3.2.18).	Käsittely kesken
2	2023	Vanhentunut toiminnan jatkuvuussuunnitelma ja palautumissuunnitelma	Molemmat suunnitelmat päivitettiin ja testattiin vuonna 2024.	Käsittely päätetty
3	2023	Ei sisäistä valvontakäytäntöä arkaluonteisille toiminnoille.	SESAR 3 otti helmikuussa 2024 käyttöön arkaluonteisia toimintoja koskevan sisäisen valvontakäytännön.	Käsittely päätetty

Yhtenäisen eurooppalaisen ilmatilan ilmaliikenteen hallinnan tutkimushanke (SESAR 3)

SESAR 3 -yhteisyrityksen vastaukset

https://www.eca.europa.eu/Lists/ECARepplies/SESAR_3-Replies-SAR-JUS-2024/SESAR_3-Replies-SAR-JUS-2024_FI.pdf

3.3. Puhtaan ilmailun yhteisyritys (CA-yhteisyritys)

Johdanto

3.3.1. Brysselissä sijaitseva [puhtaan ilmailun yhteisyritys](#) perustettiin marraskuussa 2021 Horisontti Eurooppa -puiteohjelman yhteyteen ajanjaksoksi, joka päättyy 31. joulukuuta 2031¹². Puhtaan ilmailun yhteisyritys korvasi ilmailualan yhteisen teknologia-aloitteen toteuttamisesta vastanneen yhteisyrityksen (Clean Sky 1), joka perustettiin joulukuussa 2007 seitsemännen tutkimuksen puiteohjelman yhteyteen kymmeneksi vuodeksi¹³ ja jonka toimintaa jatkettiin toukokuussa 2014 Clean Sky 2 -yhteisyrityksenä Horisontti 2020 -puiteohjelman yhteydessä¹⁴.

3.3.2. Puhtaan ilmailun yhteisyritys on julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuus, joka keskittyy tutkimukseen ja innovointiin ja jonka tavoitteena on siirtää ilmailu kohti kestäväää ja ilmastoneutraalia tulevaisuutta. Sen jäseniä ovat komission (RTD-pääosaston) edustama EU ja ilmailualan organisaatiot¹⁵. Puhtaan ilmailun yhteisyritys valitsee myös liitännäisjäseniä kiinnostuksenilmaisupyyntöjen avulla.

¹² Neuvoston asetus (EU) 2021/2085 Horisontti Eurooppa -ohjelman yhteisyritysten perustamisesta.

¹³ Neuvoston asetus (EY) N:o 71/2007.

¹⁴ Neuvoston asetus (EU) N:o 558/2014.

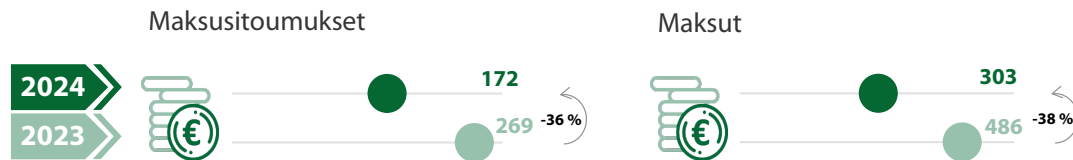
¹⁵ Neuvoston asetus (EU) 2021/2085.

Puhtaan ilmailun yhteisyritys (CA-yhteisyritys)

3.3.3. Kaaviossa 3.3.1 esitetään yhteisyrityksen avainluvut.

Kaavio 3.3.1 – Puhtaan ilmailun yhteisyrityksen avainluvut

Käytettävissä olevat määrärahat (miljoonaa euroa)*



Henkilöstö (31. joulukuuta)**



* Käytettävissä olevat määrärahat sisältävät aiempien vuosien käyttämättömät määrärahat, jotka yhteisyritys on ottanut kuluvan varainhoitovuoden talousarvioon, sekä käyttötarkoitukseensa sidotut tulot ja uudelleen seuraavalle vuodelle kohdennetut määrärahat.

** Henkilöstöön luetaan väliaikainen henkilöstö ja sopimussuhteiset toimihenkilöt.

Lähde: Yhteisyrityksen toimittamat tiedot.

3.3.4. Vuoden 2024 maksusitoumus- ja maksumäärärahojen väheneminen johtuu siitä, että vuosina 2022–2023 Horisontti Eurooppa -hankkeiden ehdotuspyyntöjen arvo laski, ja vuoden 2022 ehdotuspyynnön hankkeiden täytäntöönpanossa oli viivästyksiä.

Euroopan tilintarkastustuomioistuimen tarkastuslausuma Euroopan parlamentille ja neuvostolle – riippumattoman tarkastajan kertomus

Lausunto

3.3.5. Tilintarkastustuomioistuimen tarkastustapaa, lausunnon perusteluja, puhtaan ilmailun yhteisyrityksen toimivan johdon ja hallintoelinten velvollisuuksia sekä tarkastajan velvollisuuksia tilien ja niiden perustana olevien toimien tarkastamisen yhteydessä kuvataan kertomuksen osassa 3.1. Allekirjoitus sivulla 180 on erottamaton osa lausuntoa.

Puhtaan ilmailun yhteisyritys (CA-yhteisyritys)

3.3.6. Tilintarkastustuomioistuin on tarkastanut

- a) puhtaan ilmailun yhteisyrityksen tilinpäätöksen, joka sisältää tilinpäätöslaskelmat ja kertomukset talousarvion toteuttamisesta 31. joulukuuta 2024 päättyneeltä varainhoitovuodelta, ja
- b) tilien perustana olevien toimien laillisuuden ja asianmukaisuuden

Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 287 artiklan mukaisesti.

Tilien luotettavuus

Lausunto tilien luotettavuudesta

3.3.7. Tilintarkastustuomioistuin katsoo, että puhtaan ilmailun yhteisyrityksen tilinpäätös 31. joulukuuta 2024 päättyneeltä varainhoitovuodelta antaa kaikilta olennaisilta osiltaan oikeat ja riittävät tiedot yhteisyrityksen taloudellisesta asemasta 31. päivältä joulukuuta 2024 sekä toimien tuloksista, rahavirroista ja nettovarallisuuden muutoksista mainittuna päivänä päättyneeltä varainhoitovuodelta yhteisyrityksen varainhoitoasetuksen ja komission tilinpitäjän vahvistamien kirjanpitosääntöjen mukaisesti. Kirjanpitosäännöt perustuvat kansainvälisesti hyväksytyihin julkisen sektorin tilinpäätösstandardeihin.

Tiettyjä seikkoja painottava kappale

3.3.8. Tilintarkastustuomioistuin kiinnittää huomiota varainhoitovuoden 2024 tilinpäätöksen liitetietoon 4.12, jossa kuvataan, mikä on tilanne puhtaan ilmailun yhteisyrityksen siirtymisessä uuteen budjetointi-, kirjanpito- ja varainhoitojärjestelmään (SUMMA) koehankkeena, jossa yhteisyritys kehittää ja testaa järjestelmää Euroopan komissiota varten. Jotkin SUMMAN toiminnot ovat vielä kehitteillä ja edellyttävät manuaalista käsittelyä ja luotettavuustarkistuksia tietojen oikeellisuuden varmistamiseksi. Tilintarkastustuomioistuimen lausunto ei sisällä varaumaa tämän seikan osalta.

Puhtaan ilmailun yhteisyritys (CA-yhteisyritys)

Tilien perustana olevien toimien laillisuus ja asianmukaisuus (sääntöjenmukaisuus)

Tulot

Lausunto tilien perustana olevien tulojen laillisuudesta ja asianmukaisuudesta

3.3.9. Tilintarkastustuomioistuin katsoo, että puhtaan ilmailun yhteisyrityksen 31. päivänä joulukuuta 2024 päättyneen varainhoitovuoden tilien perustana olevat tulot ovat kaikilta olennaisilta osiltaan lailliset ja asianmukaiset.

Maksut

Lausunto tilien perustana olevien maksujen laillisuudesta ja asianmukaisuudesta

3.3.10. Tilintarkastustuomioistuin katsoo, että puhtaan ilmailun yhteisyrityksen 31. päivänä joulukuuta 2024 päättyneen varainhoitovuoden tilien perustana olevat maksut ovat kaikilta olennaisilta osiltaan lailliset ja asianmukaiset.

3.3.11. Jäljempänä esitettävät huomautukset eivät aseta tilintarkastustuomioistuimen lausuntoa kyseenalaiseksi.

Budjettihallintoa koskevat huomautukset

Horisontti 2020 -rahoitus puhtaan ilmailun yhteisyritykselle päättyi vuonna 2024, ja kaikki osakkaat saavuttivat tai ylittivät rahoitustavoitteensa

3.3.12. *Taulukossa 3.3.1* esitetään yleiskatsaus, jossa verrataan puhtaan ilmailun yhteisyrityksen osakkaiden Horisontti 2020 -puiteohjelman rahoitustavoitteita niiden todellisiin rahoitusosuuksiin (käteisvarat ja luontoissuoritukset), jotka on raportoitu yhteisyrityksen tilinpäätöksessä vuoden 2024 lopussa.

Puhtaan ilmailun yhteisyritys (CA-yhteisyritys)

**Taulukko 3.3.1 – Osakkaiden rahoitusosuudet yhteisyrityksessä
Horisontti 2020 -puiteohjelman yhteydessä (miljoonaa euroa)**

Osakkaat	Osakkaiden rahoitusosuudet (perustamisasetuksen ja oikeudellisten päätösten mukaan)				Osakkaiden rahoitusosuudet (tilanne 31.12.2024)					
	Operatiiviset toimet	Hallintokulut	Täydentävät toimet ⁽¹⁾	Yhteensä	Käteissuoritukset	Validoidut luontoissuoritukset	Validoimattomat raportoidut luontoissuoritukset	Luontoissuoritukset täydentäviin toimiin	Yhteensä	Saavuttamisaste
EU (RTD-pääosasto)	1 716,0	39,0	–	1 755,0	1 748,1	–	–	–	1 748,1	100 %
Yksityiset osakkaat	1 189,6	39,0	965,3	2 193,8	30,8	1 067,0	0,0	1 344,6	2 442,4	111 %
Yhteensä	2 905,6	78,0	965,3	3 948,8	1 778,9	1 067,0	0,0	1 344,6	4 190,5	106 %

(1) Tilintarkastustuomioistimen tarkastus ei kata täydentäviä toimia.

Lähde: Euroopan tilintarkastustuomioistuin yhteisyrityksen antamien tietojen ja yhteisyrityksen perustamisasetuksen perusteella.

3.3.13. Puhtaan ilmailun yhteisyritys sai vuonna 2024 päätökseen Horisontti 2020 -puiteohjelman täytäntöönpanon. Vuoden lopussa yksityisten osakkaiden ilmoittamat rahoitusosuudet olivat 11 prosenttia yli tavoitteen.

Yksityisten osakkaiden rahoitusosuudet Horisontti Eurooppa -puiteohjelmaan olivat pääosin peräisin puhtaan ilmailun yhteisyrityksen tutkimusohjelman ulkopuolisista toimista.

3.3.14. *Taulukossa 3.3.2* esitetään yleiskatsaus, jossa verrataan puhtaan ilmailun yhteisyrityksen osakkaiden Horisontti Eurooppa -puiteohjelman rahoitustavoitteita niiden todellisiin rahoitusosuuksiin (käteisvarat ja luontoissuoritukset), jotka on raportoitu yhteisyrityksen tilinpäätöksessä vuoden 2024 lopussa.

**Taulukko 3.3.2 – Osakkaiden rahoitusosuudet yhteisyrityksessä
Horisontti Eurooppa -puiteohjelman yhteydessä (miljoonaa euroa)**

Osakkaat	Osakkaiden rahoitusosuudet (perustamisasetuksen mukaan)			Osakkaiden rahoitusosuudet (tilanne 31.12.2024)					
	Operatiiviset toimet	Hallintokulut	Yhteensä	Osakkaiden rahoitusosuudet (tilanne 31.12.2024)	Validoimattomat käteissuoritukset	Validoidut luontoissuoritukset ⁽¹⁾	Validoimattomat raportoidut luontoissuoritukset ⁽²⁾	Yhteensä	Saavuttamisaste
EU (MOVE-pääosasto) ⁽²⁾	585,0	30,0	615,0	183,4	59,0	–	–	242,4	39 %
Yksityiset osakkaat	504,0	25,0	529,0	0,0	–	90,8	98,4	189,2	36 %
Eurocontrol	475,0	25,0	500,0	11,1	–	40,4	27,1	78,6	16 %
Yhteensä	1 564,0	80,0	1 644,0	194,5	59,0	131,2	125,5	510,2	31 %

1) Koostuu luontoissuorituksista operatiivisiin toimiin (IKOP) ja luontoissuorituksista täydentäviin toimiin (IKAA). Validoidut IKAA-luontoissuoritukset julkistettiin ainoastaan SESAR 3-yhteisyrityksen vuotuisessa toimintakertomuksessa.

2) Sisältää Yhdistyneen kuningaskunnan sitomattomat 29 miljoonan euron rahoitusosuudet ja Horisontti Eurooppa -puiteohjelman 14 miljoonan euron puolivälin vähennyksen.

Lähde: Euroopan tilintarkastustuomioistuin yhteisyrityksen antamien tietojen ja yhteisyrityksen perustamisasetuksen perusteella.

Puhtaan ilmailun yhteisyritys (CA-yhteisyritys)

3.3.15. Vuoden 2024 loppuun mennessä EU ja yksityiset osakkaat olivat yhdessä saavuttaneet noin 28 prosenttia kokonaisrahoitustavoitteestaan. EU oli tehnyt yhteensä 576,9 miljoonan euron arvosta käteissuorituksia, kun taas yksityiset osakkaat ilmoittivat käteisvarojen ja luontoissuoritusten olevan noin 576,1 miljoonaa euroa. Tästä määrästä vuotuisen tilinpäätöksen mukaan 481, miljoonaa euroa (84 prosenttia) liittyi puhtaan ilmailun yhteisyrityksen tutkimusohjelman ulkopuolisiin täydentäviin toimiin.

Huomautukset toimien laillisuudesta ja asianmukaisuudesta (sääntöjenmukaisuudesta)

3.3.16. Tilintarkastustuomioistuin tarkasti lopullisten edunsaajien tasolla kuusi Horisontti 2020- ja Horisontti Eurooppa -puiteohjelman tapahtumaa (jotka poimittiin satunnaisesti kaikista yhteisyrityksen vuonna 2024 suorittamista väli- ja loppumaksuista ja ennakkomaksujen selvityksistä). Tarkoituksena oli arvioida puhtaan ilmailun yhteisyrityksen hallinto- ja valvontajärjestelmien vaikuttavuutta toimintamenojen laillisuuden ja sääntöjenmukaisuuden osalta. Tilintarkastustuomioistuin havaitsi kolmessa Horisontti 2020 -puiteohjelman maksutapahtumassa virheitä, joilla oli taloudellisia vaikutuksia. Ensimmäinen virhe koski tukeen oikeuttamattomia henkilöstökustannuksia, jotka johtuivat tuntipalkkojen virheellisestä laskennasta. Toinen koski edunsaajan palvelukseen siirretyn ulkopuolisen henkilöstön tukeen oikeuttamattomia kustannuksia. Kolmas koski tukeen oikeuttamattomia henkilöstökustannuksia, jotka johtuivat siitä, että tuntipalkkojen laskentamenetelmään sisällytettiin välillisiä kustannuksia, jotka oli jo katettu kiinteällä 25 prosentin osuudella.

3.3.17. Komission yhteisen tarkastusyksikön jälkitarkastuksen tulosten perusteella puhtaan ilmailun yhteisyritys ilmoitti edustavaksi virhetasoksi vain 1,6 prosenttia ja jäännösvirhetasoksi 0,1 prosenttia Horisontti 2020 -puiteohjelman menojen osalta (joiden osuus sen kokonaismaksuista oli noin 63 prosenttia vuonna 2024)¹⁶.

¹⁶ Puhtaan ilmailun yhteisyrityksen konsolidoitu vuotuinen toimintakertomus 2024, luku 4.1.1.

Puhtaan ilmailun yhteisyritys (CA-yhteisyritys)

3.3.18. Vuonna 2024 puhtaan ilmailun yhteisyritys pilotoi uutta raportointijärjestelyä, jonka mukaan yhteisyritysten on ilmoitettava Horisontti Eurooppa -puiteohjelman menojensa virhetaso. Puhtaan ilmailun yhteisyritys arvioi vuoden 2024 Horisontti Eurooppa -puiteohjelman menojen (noin 34 prosenttia kaikista vuoden 2024 maksuista) osalta virhetasoksi 1,3 prosenttia. Tätä varten puhtaan ilmailun yhteisyritys sovelsi budjettipääosaston vuotuisessa toimintakertomuksessa antamia ohjeita, jotka koskivat havaittujen virhetasojen ja jäännösvirhetasojen laskemista, taloudellisten vastuiden ilmoittamista riskinalaisena määränä, varaumien olennaisuuskriteereitä ja vaikutusta pääjohtajan ilmoitukseen. Puhtaan ilmailun yhteisyritys käytti arviossaan edunsaajiensa viimeisintä virhetasoa koskevia komission yhteisen tarkastusyksikön tietoja.

Aiempina vuosina esitettyjen huomautusten seuranta

3.3.19. *Liitteessä* on yhteenveto toimenpiteistä, jotka puhtaan ilmailun yhteisyritys on toteuttanut tilintarkastustuomioistuimen aiempina vuosina esittämien huomautusten perusteella.

Liite – Aiempina vuosina esitettyjen huomautusten seuranta

Järjestysnumero	Tilintarkastustuomioistuimen huomautuksen antamisvuosi	Tilintarkastustuomioistuimen huomautuksen yhteenveto	Yhteenveto korjaavista toimenpiteistä ja/tai muusta relevantista kehityksestä asiassa	Tilintarkastustuomioistuimen huomautuksen tilanne
1	2020	Tilapäisten työntekijöiden huomattava määrä.	Puhtaan ilmailun yhteisyritys vähensi merkittävästi tilapäisten työntekijöiden määrää 12:sta (vuoden 2023 lopussa) seitsemään (vuoden 2024 lopussa).	Käsittely päätetty
2	2022, 2023	Horisontti 2020 -puiteohjelmaan liittyvien operatiivisten maksumäärärahojen matala toteutumisaste vuonna 2020.	Horisontti 2020 -ohjelman toimien toteutumisaste nousi 93 prosenttiin vuoden 2024 lopussa, minkä ansiosta yhteisyritys pystyi päättämään Horisontti 2020 -ohjelman hankkeensa.	Käsittely päätetty

Puhtaan ilmailun yhteisyritys (CA-yhteisyritys)

Järjestysnumero	Tilintarkastustuomioistuimen huomautuksen antamisvuosi	Tilintarkastustuomioistuimen huomautuksen yhteenveto	Yhteenveto korjaavista toimenpiteistä ja/tai muusta relevantista kehityksestä asiassa	Tilintarkastustuomioistuimen huomautuksen tilanne
3	2022, 2023	Infrastruktuuri- ja toimintamaksujen talousarvion alhainen toteutumisaste (osasto 2).	Vuoden 2024 infrastruktuuri- ja toimintamaksujen (osasto 2) toteutumisaste oli 67 prosenttia (2023: 60 prosenttia).	Käsittely kesken
4	2023	Horisontti Eurooppa -puiteohjelman maksumäärärahojen alhainen toteutumisaste.	Horisontti Eurooppa -puiteohjelman maksujen toteutusaste vuonna 2024 oli 52 prosenttia, kun otetaan huomioon määrärahojen uudelleenkohdentaminen vuodelle 2025 (2023: 53 prosenttia).	Käsittely kesken

Puhtaan ilmailun yhteisyritys (CA-yhteisyritys)

Järjestysnumero	Tilintarkastustuomioistuimen huomautuksen antamisvuosi	Tilintarkastustuomioistuimen huomautuksen yhteenveto	Yhteenveto korjaavista toimenpiteistä ja/tai muusta relevantista kehityksestä asiassa	Tilintarkastustuomioistuimen huomautuksen tilanne
5	2023	Kassaylijäämän kertyminen.	Puhtaan ilmailun yhteisyritys vähensi merkittävästi kertynyttä kassaylijäämäänsä 237 miljoonasta eurosta vuoden 2023 lopussa 105 miljoonaan euroon vuoden 2024 lopussa (56 prosentin lasku). Jäljelle jäävä ylijäämä on tarpeen vuoden 2025 neljän ensimmäisen kuukauden maksujen kattamiseksi.	Käsittely päätetty
6	2023	Vanhentunut toiminnan jatkuvuussuunnitelma ja palautumissuunnitelma	Päivitetty toiminnan jatkuvuussuunnitelma ja palautumissuunnitelma hyväksyttiin vuonna 2024. Molempien suunnitelmien testaaminen on osa vuoden 2025 yhteistä tietotekniikkaa koskevaa työohjelmaa.	Käsittely kesken

Puhtaan ilmailun yhteisyritys (CA-yhteisyritys)

Puhtaan ilmailun yhteisyrityksen vastaukset

https://www.eca.europa.eu/Lists/ECARepplies/CA-Replies-SAR-JUS-2024/CA-Replies-SAR-JUS-2024_FI.pdf

3.4. Innovatiivisen terveydenhuollon aloitteen yhteisyritys (IHI)

Johdanto

3.4.1. Brysselissä sijaitseva innovatiivisen terveydenhuollon aloitteen yhteisyritys (IHI-yhteisyritys) perustettiin marraskuussa 2021 Horisontti Eurooppa -puiteohjelman yhteyteen ajanjaksoksi, joka päättyy 31. joulukuuta 2031¹⁷. IHI-yhteisyritys korvasi innovatiivisia lääkkeitä koskevaa yhteistä teknologia-aloitetta toteuttavan yhteisyrityksen (IMI), joka perustettiin joulukuussa 2007 seitsemännen tutkimuksen puiteohjelman yhteyteen kymmeneksi vuodeksi¹⁸ ja jonka toimintaa jatkettiin IMI 2-yhteisyrityksenä toukokuussa 2014 Horisontti 2020 -puiteohjelman yhteydessä¹⁹.

3.4.2. IHI on julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuus, joka keskittyy kestävään, monialaiseen ja potilaskeskeiseen terveysalan tutkimukseen ja innovointiin. Yhteisyrityksen osakkaita ovat (komission RDT-pääosaston) edustama EU sekä eurooppalaiset toimialajärjestöt.

3.4.3. *Kaaviossa 3.4.1* esitetään yhteisyrityksen avainluvut.

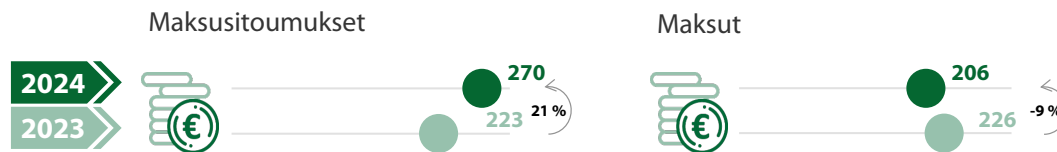
¹⁷ Neuvoston asetus (EU) 2021/2085 Horisontti Eurooppa -ohjelman yhteisyritysten perustamisesta.

¹⁸ Neuvoston asetus (EY) N:o 73/2008.

¹⁹ Neuvoston asetus (EU) N:o 557/2014.

Kaavio 3.4.1 – IHI-yhteisyrityksen avainluvut

Käytettävissä olevat määrärahat (miljoonaa euroa)*



Henkilöstö (31. joulukuuta)**



* Käytettävissä olevat määrärahat sisältävät aiempien vuosien käyttämättömät määrärahat, jotka yhteisyritys on ottanut kuluvan varainhoitovuoden talousarvioon, sekä käyttötarkoitukseensa sidotut tulot ja uudelleen seuraavalle vuodelle kohdennetut määrärahat.

** Henkilöstöön luetaan väliaikainen henkilöstö ja sopimussuhteiset toimihenkilöt.

Lähde: Yhteisyrityksen toimittamat tiedot.

3.4.4. Vuoden 2024 maksusitoumusmäärärahojen kasvu johtuu siitä, että merkittävä määrä käyttämättömiä vuoden 2023 maksusitoumusmäärärahoja kohdennettiin uudelleen vuoden 2024 toimintatalousarvioon (ks. kohdat [3.4.18](#)–[3.4.19](#)).

Euroopan tilintarkastustuomioistuimen tarkastuslausuma Euroopan parlamentille ja neuvostolle – riippumattoman tarkastajan kertomus

Lausunto

3.4.5. Tilintarkastustuomioistuimen tarkastustapaa, lausunnon perusteluja, innovatiivisen terveydenhuollon aloitteen yhteisyrityksen toimivan johdon ja hallintoelinten velvollisuuksia sekä tarkastajan velvollisuuksia tilien ja niiden perustana olevien toimien tarkastamisen yhteydessä kuvataan kertomuksen osassa [3.1](#). Allekirjoitus sivulla [180](#) on erottamaton osa lausuntoa.

3.4.6. Tilintarkastustuomioistuin on tarkastanut

- IHI-yhteisyrityksen tilinpäätöksen, joka sisältää tilinpäätöslaskelmat ja kertomukset talousarvion toteuttamisesta 31. joulukuuta 2024 päättyneeltä varainhoitovuodelta, ja

Innovatiivisen terveydenhuollon aloitteen yhteisyritys (IHI)

b) tilien perustana olevien toimien laillisuuden ja asianmukaisuuden

Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 287 artiklan mukaisesti.

Tilien luotettavuus

Lausunto tilien luotettavuudesta

3.4.7. Tilintarkastustuomioistuin katsoo, että IHI-yhteisyrityksen tilinpäätös 31. joulukuuta 2024 päättyneeltä varainhoitovuodelta antaa kaikilta olennaisilta osiltaan oikeat ja riittävät tiedot yhteisyrityksen taloudellisesta asemasta 31. päivältä joulukuuta 2024 sekä toimien tuloksista, rahavirroista ja nettovarallisuuden muutoksista mainittuna päivänä päättyneeltä varainhoitovuodelta IHI-yhteisyrityksen varainhoitoasetuksen ja komission tilinpitäjän vahvistamien kirjanpitosääntöjen mukaisesti. Kirjanpitosäännöt perustuvat kansainvälisesti hyväksyttyihin julkisen sektorin tilinpäätösstandardeihin.

Tilien perustana olevien toimien laillisuus ja asianmukaisuus (sääntöjenmukaisuus)

Tulot

Lausunto tilien perustana olevien tulojen laillisuudesta ja asianmukaisuudesta

3.4.8. Tilintarkastustuomioistuin katsoo, että IHI-yhteisyrityksen 31. päivänä joulukuuta 2024 päättyneen varainhoitovuoden tilien perustana olevat tulot ovat kaikilta olennaisilta osiltaan lailliset ja asianmukaiset.

Maksut

Lausunto tilien perustana olevien maksujen laillisuudesta ja asianmukaisuudesta

3.4.9. Tilintarkastustuomioistuin katsoo, että IHI-yhteisyrityksen 31. päivänä joulukuuta 2024 päättyneen varainhoitovuoden tilien perustana olevat maksut ovat kaikilta olennaisilta osiltaan lailliset ja asianmukaiset.

3.4.10. Jäljempänä esitettävät huomautukset eivät aseta tilintarkastustuomioistuimen lausuntoa kyseenalaiseksi.

Budjettihallintoa koskevat huomautukset

IHI sai päätökseen seitsemännen puiteohjelman vuonna 2024, jolloin osakkaat olivat saavuttaneet vain 90 prosenttia rahoitustavoitteistaan.

3.4.11. *Taulukossa 3.4.1* esitetään yleiskatsaus, jossa verrataan IHI-yhteisyrityksen osakkaiden seitsemännen puiteohjelman rahoitustavoitteita niiden todellisiin rahoitusosuuksiin (käteisvarat ja luontoissuoritukset), jotka on raportoitu yhteisyrityksen tilinpäätöksessä vuoden 2024 lopussa.

Taulukko 3.4.1 – Osakkaiden rahoitusosuudet yhteisyrityksessä seitsemännen tutkimuksen puiteohjelman yhteydessä (miljoonaa euroa)

Osakkaat	Osakkaiden rahoitusosuudet (perustamisasetuksen mukaan)				Osakkaiden rahoitusosuudet (tilanne 31.12.2024)					
	Operatiiviset toimet	Hallintokulut	Täydentävät toimet ⁽¹⁾	Yhteensä	Käteissuoritukset	Validoidut luontoissuoritukset	Validoimattomat raportoidut luontoissuoritukset	Luontoissuoritukset täydentäviin toimiin	Yhteensä	Saavuttamisaste
EU (RTD-pääosasto)	966,0	34,0	–	1 000,0	938,4	–	–	–	938,4	94 %
Yksityiset osakkaat	966,0	34,0	–	1 000,0	21,9	836,5	0,2	–	858,6	86 %
Yhteensä	1 932,0	68,0	–	2 000,0	960,3	836,5	0,2	–	1 797,0	90 %

(1) Tilintarkastustuomioistuin tarkastus ei kata täydentäviä toimia.

Lähde: Euroopan tilintarkastustuomioistuin yhteisyrityksen antamien tietojen ja yhteisyrityksen perustamisasetuksen perusteella.

3.4.12. IHI sai päätökseen seitsemännen puiteohjelman täytäntöönpanon vuonna 2024. Kokonaisuutena katsoen osakkaat toimittivat 90 prosenttia rahoitustavoitteistaan.

Osakkaat saavuttivat 81 prosenttia Horisontti 2020 -puiteohjelman rahoitustavoitteistaan vuoden 2024 loppuun mennessä

3.4.13. *Taulukossa 3.4.2* esitetään yleiskatsaus, jossa verrataan IHI-yhteisyrityksen osakkaiden Horisontti 2020 -puiteohjelman rahoitustavoitteita niiden todellisiin rahoitusosuuksiin (käteisvarat ja luontoissuoritukset), jotka on raportoitu vuoden 2024 lopussa.

Innovatiivisen terveydenhuollon aloitteen yhteisyritys (IHI)

Taulukko 3.4.2 – Osakkaiden rahoitusosuudet yhteisyrityksessä Horisontti 2020 -puiteohjelman yhteydessä (miljoonaa euroa)

Osakkaat	Osakkaiden rahoitusosuudet (perustamisasetuksen mukaan)				Osakkaiden rahoitusosuudet (tilanne 31.12.2024)					
	Operatiiviset toimet	Hallintokulut	Täydentävät toimet ⁽¹⁾	Yhteensä	Käteissuoritukset	Validoidut luontoissuoritukset	Validoimattomat raportoidut luontoissuoritukset	Luontoissuoritukset täydentäviin toimiin	Yhteensä	Saavuttamisaste
EU (RTD-pääosasto)	1 595,4	42,6	–	1 638,0	1 211,7	–	–	–	1 211,7	74 %
EPFIA ja assosioituneet kumppanit	1 595,4	42,6	–	1 638,0	41,1	1 241,5	145,5	–	1 428,1	87 %
Yhteensä	3 190,8	85,2	–	3 276,0	1 252,8	1 241,5	145,5	–	2 639,8	81 %

(1) Tilintarkastustuomioistuinten tarkastus ei kata täydentäviä toimia.

Lähde: Euroopan tilintarkastustuomioistuin yhteisyrityksen antamien tietojen ja yhteisyrityksen perustamisasetuksen perusteella.

3.4.14. Vuoden 2024 loppuun mennessä EU oli tehnyt käteissuorituksia yhteensä 1 211,7 miljoonaa euroa (74 prosenttia tavoitteesta). Samaan aikaan yksityiset osakkaat raportoivat noin 1 428,1 miljoonan euron käteisvaroista ja luontoissuorituksista (87 prosenttia tavoitteesta). Yhteenlaskettu rahoitusosuus oli 81 prosenttia vuoden 2024 lopussa.

3.4.15. Vuotuisen tilinpäätöksen mukaan EU oli vuoden lopussa tehnyt 1 452 miljoonan euron oikeudellisen sitoumuksen Horisontti 2020 -puiteohjelman hankkeiden yhteisrahoitukseen (91 prosenttia operatiivisten toimien tavoitteesta). Lisäksi yksityiset osakkaat olivat tehneet 1 510 miljoonan euron oikeudellisen sitoumuksen (95 prosenttia operatiivisten toimien tavoitteesta) luontoissuorituksina.

Horisontti Eurooppa -ohjelman hidas käynnistyminen vaikutti siihen, miten rahoitustavoitteet todellisuudessa saavutettiin

3.4.16. *Taulukossa 3.4.3* esitetään yleiskatsaus, jossa verrataan IHI-yhteisyrityksen osakkaiden Horisontti Eurooppa -puiteohjelman rahoitustavoitteita niiden todellisiin rahoitusosuuksiin (käteisvarat ja luontoissuoritukset), jotka on raportoitu yhteisyrityksen tilinpäätöksessä vuoden 2024 lopussa.

Innovatiivisen terveydenhuollon aloitteen yhteisyritys (IHI)

**Taulukko 3.4.3 – Osakkaiden rahoitusosuudet yhteisyrityksessä
Horisontti Eurooppa -puiteohjelman yhteydessä (miljoonaa euroa)**

Osakkaat	Osakkaiden rahoitusosuudet (perustamisasetuksen mukaan)			Osakkaiden rahoitusosuudet (tilanne 31.12.2024)					
	Operatiiviset toimet	Hallintokulut	Yhteensä	Validoidut käteissuoritukset	Validoimattomat käteissuoritukset	Validoidut luontoissuoritukset ⁽¹⁾	Validoimattomat raportoidut luontoissuoritukset ⁽¹⁾	Yhteensä	Saavuttamisaste
EU (RTD-pääosasto) ⁽²⁾	1 169,8	30,2	1 200,0	155,6	11,4	–	–	167,0	14 %
Yksityiset osakkaat ja rahoituskumppanit	1 169,8	30,2	1 200,0	4,1	–	7,0	51,9	63,0	5 %
Yhteensä	2 339,6	60,4	2 400,0	159,7	11,4	7,0	51,9	230,0	10 %

(1) Koostuu luontoissuorituksista operatiivisiin toimiin (IKOP) ja luontoissuorituksista täydentäviin toimiin (IKAA).
IKAA voi vastata enintään 40:ää prosenttia yhteisyrityksen yksityisten osakkaiden luontoissuoritusten kokonaisarvosta.

Lähde: Euroopan tilintarkastustuomioistuin yhteisyrityksen antamien tietojen ja yhteisyrityksen perustamisasetuksen perusteella.

3.4.17. Vuoden 2024 eli Horisontti Eurooppa -puiteohjelman kolmannen vuoden loppuun mennessä EU ja yksityiset osakkaat olivat yhdessä saavuttaneet noin kymmenen prosenttia kokonaisrahoitustavoitteestaan, mikä on osoitus ohjelman täytäntöönpanon hitaudesta. Yhteisyrityksen tilinpäätöksen mukaan yksityiset osakkaat osallistuvat pääasiassa IHI-rahoitteisiin hankkeisiin. Hankkeet pohjautuvat kilpailuun perustuviin ehdotuspyyntöjen arviointimenettelyihin, joten tilintarkastustuomioistuin katsoo, että tällaiset rahoitusosuudet ovat vaikuttavia yhteisyrityksen ohjelmatavoitteiden saavuttamisen kannalta.

3.4.18. Vuoden 2024 lopussa IHI oli käyttänyt vain 168 miljoonaa euroa (65 prosenttia) Horisontti Eurooppa -puiteohjelman vuonna 2024 maksusitoumusmäärärahoina saatavilla olevista 260 miljoonasta eurosta (2023: 93 prosenttia).

3.4.19. Yhteisyritys selitti, että Horisontti Eurooppa -puiteohjelman sääntöjen muutokset ja yksivaiheisten ehdotuspyyntöjen lisääntyminen olivat johtaneet siihen, että vuonna 2022 julkaistuihin kolmeen ensimmäiseen ehdotuspyyntöön jätettiin aiempaa vähemmän laadukkaita ehdotuksia. Tämän seurauksena vuoden 2024 operatiiviseen talousarvioon osoitettiin uudelleen merkittävä määrä käyttämättömiä vuoden 2023 maksusitoumusmäärärahoja (noin 72 miljoonaa euroa). Vuonna 2024 näiden uudelleen osoitettujen määrärahojen käyttö viivästyi edelleen, koska Yhdistyneen kuningaskunnan kanssa tehtiin tuolloin assosiaatiosopimus, jonka nojalla Yhdistynyt kuningaskunta ei ollut oikeutettu Horisontti Eurooppa -puiteohjelman rahoitukseen vuosina 2021–2023.

Huomautukset toimien laillisuudesta ja asianmukaisuudesta (sääntöjenmukaisuudesta)

3.4.20. Tilintarkastustuomioistuin tarkasti lopullisten edunsaajien tasolla neljä Horisontti 2020- ja Horisontti Eurooppa -puiteohjelman tapahtumaa (jotka poimittiin satunnaisesti kaikista yhteisyrityksen vuonna 2024 suorittamista väli- ja loppumaksuista ja ennakkomaksujen selvityksistä). Tarkoituksena oli arvioida IHI:n hallinto- ja valvontajärjestelmien vaikuttavuutta toimintamenojen laillisuuden ja sääntöjenmukaisuuden osalta. Tilintarkastustuomioistuin havaitsi yhden virheen, jolla oli taloudellista vaikutusta. Se johtui osittain tukeen oikeuttamattomista henkilöstökustannuksista (jotka johtuivat tuntihintojen virheellisestä laskennasta ja alihankintakustannusten epäasianmukaisesta sisällyttämisestä kuluilmoitukseen) ja osittain virheellisten valuuttakurssien käytöstä.

3.4.21. IHI teki omia jälkitarkastuksia seitsemännen puiteohjelman menoista vuoden 2023 loppuun saakka. Vuonna 2024 se ilmoitti seitsemännen puiteohjelman menojen lopullisen edustavan virhetason olevan 2,1 prosenttia ja jäännösvirhetason olevan 0,8 prosenttia. Komission yhteinen tarkastusyksikkö tekee Horisontti 2020 -puiteohjelman ja Horisontti Eurooppa -puiteohjelman jälkitarkastukset. Tulosten perusteella yhteisyritys raportoi edustavaksi virhetasoksi 3,6 prosenttia ja jäännösvirhetasoksi 1,8 prosenttia Horisontti 2020 -puiteohjelman menojen osalta (joiden osuus sen kokonaismaksuista oli noin 92 prosenttia vuonna 2024)²⁰. Horisontti Eurooppa -puiteohjelman menoista (noin kahdeksan prosenttia kaikista vuoden 2024 maksuista) ei ole vielä saatavilla jälkitarkastuksen tuloksia.

Aiempina vuosina esitettyjen huomautusten seuranta

3.4.22. *Liitteessä* on yhteenveto toimenpiteistä, jotka IHI on toteuttanut tilintarkastustuomioistuimen aiempina vuosina esittämien huomautusten perusteella.

²⁰ IHI-yhteisyrityksen konsolidoitu vuotuinen toimintakertomus 2024, luku 4.1.

Liite – Aiempina vuosina esitettyjen huomautusten seuranta

Järjestysnumero	Tilintarkastustuomioistuimen huomautuksen antamisvuosi	Tilintarkastustuomioistuimen huomautuksen yhteenveto	Yhteenveto korjaavista toimenpiteistä ja/tai muusta relevantista kehityksestä asiassa	Tilintarkastustuomioistuimen huomautuksen tilanne
1	2023	Hallinto- ja infrastruktuurimenojen talousarvion alhainen toteutumisaste (osasto 2).	Vuoden 2024 lopussa infrastruktuuri- ja toimintamenojen talousarvion (osasto 2) maksusitoumusmäärärahojen toteutumisaste nousi 91 prosenttiin ja maksumäärärahojen 81 prosenttiin (2023: 69 prosenttia ja 67 prosenttia).	Käsittely päätetty
2	2023	Hankintamenettelyn tarjous- ja arviointivaiheisiin vaikuttavat suunnittelupuutteet.	Yhteisyritys käytti vuonna 2024 toimitelinten välistä puitesopimusta vastaavista palveluista ja tehosti sisäistä valvontaansa.	Käsittely päätetty
3	2023	Vanhentunut toiminnan jatkuvuussuunnitelma ja palautumissuunnitelma	Päivitetty toiminnan jatkuvuussuunnitelma ja palautumissuunnitelma hyväksyttiin vuonna 2024.	Käsittely kesken

Innovatiivisen terveydenhuollon aloitteen yhteisyritys (IHI)

Järjestysnumero	Tilintarkastustuomioistuimen huomautuksen antamisvuosi	Tilintarkastustuomioistuimen huomautuksen yhteenveto	Yhteenveto korjaavista toimenpiteistä ja/tai muusta relevantista kehityksestä asiassa	Tilintarkastustuomioistuimen huomautuksen tilanne
			Molempien suunnitelmien testaaminen on osa vuoden 2025 yhteistä tietotekniikkaa koskevaa työohjelmaa.	

Innovatiivisen terveydenhuollon aloitteen yhteisyritys (IHI)

IHI-yhteisyrityksen vastaukset

https://www.eca.europa.eu/Lists/ECARepplies/IHI-Replies-SAR-JUS-2024/IHI-Replies-SAR-JUS-2024_FI.pdf

3.5. Puhtaan vedyn yhteisyritys (Clean H2)

Johdanto

3.5.1. Brysselissä sijaitseva [puhtaan vedyn yhteisyritys](#) (Clean H2) perustettiin marraskuussa 2021 Horisontti Eurooppa -puiteohjelman yhteyteen ajanjaksoksi, joka päättyy 31. joulukuuta 2031²¹. Puhtaan vedyn yhteisyritys korvasi polttokenno- ja vetyteknologia-alan yhteisen teknologia-aloitteen, joka perustettiin toukokuussa 2008 seitsemännen tutkimuksen puiteohjelman yhteyteen 31. joulukuuta 2017²² päättyväksi ajanjaksoksi ja jonka toimintaa jatkettiin toukokuussa 2014 toisena polttokenno- ja vety-yhteisyrityksenä Horisontti 2020 -puiteohjelman yhteydessä²³. Vuosina 2023–2025 puhtaan vedyn yhteisyritys saa RePowerEU-suunnitelmasta 200 miljoonaa euroa, joilla lisätään Horisontti Eurooppa -puiteohjelmaan kuuluvien vetylaaksojen (integroidut paikalliset ekosysteemit tuotannosta loppukäyttöön) määrää.

3.5.2. Puhtaan vedyn yhteisyritys on julkisen ja yksityisen sektorin välinen kumppanuus polttokenno- ja vetyteknologiaa koskevan tutkimuksen ja innovoinnin alalla. Yhteisyrityksen osakkaita ovat komission (RTD-pääosaston) edustama EU, teollisuutta edustava järjestö (Hydrogen Europe) ja tutkimusala edustava järjestö (Hydrogen Europe Research).

3.5.3. [Kaaviossa 3.5.1](#) esitetään yhteisyrityksen avainluvut.

²¹ Neuvoston asetus (EU) 2021/2085 Horisontti Eurooppa -ohjelman yhteisyritysten perustamisesta.

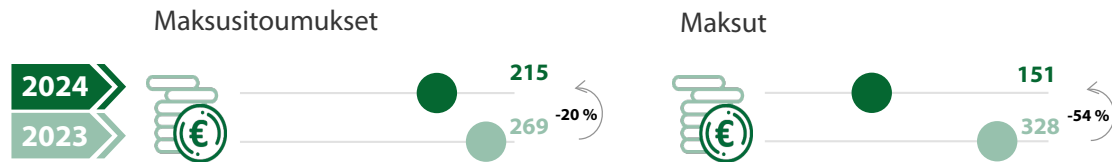
²² Neuvoston asetus (EY) N:o 521/2008.

²³ Neuvoston asetus (EU) N:o 559/2014.

Puhtaan vedyn yhteisyritys (Clean H2)

Kaavio 3.5.1 – Puhtaan vedyn yhteisyrityksen avainluvut

Käytettävissä olevat määrärahat (miljoonaa euroa)*



Henkilöstö (31. joulukuuta)**



* Käytettävissä olevat määrärahat sisältävät aiempien vuosien käyttämättömät määrärahat, jotka yhteisyritys on ottanut kuluven varainhoitovuoden talousarvioon, sekä käyttötarkoitukseensa sidotut tulot ja uudelleen seuraavalle vuodelle kohdennetut määrärahat.

** Henkilöstöön luetaan väliaikainen henkilöstö, sopimussuhteiset toimihenkilöt ja kansalliset asiantuntijat.

Lähde: Yhteisyrityksen toimittamat tiedot.

3.5.4. Vuoden 2024 maksumäärärahojen väheneminen (mukaan lukien 23 miljoonaa euroa RePowerEU-rahoitusta) johtuu siitä, että yhteisyritys käynnisti vuonna 2023 vain yhden Horisontti Eurooppa -puiteohjelman ehdotuspyynnön (verrattuna kahteen ehdotuspyyntöön vuonna 2022). Maksusitoumusmäärärahojen väheneminen johtuu vuoden 2024 ehdotuspyyntöjen pienemmästä määrästä.

Euroopan tilintarkastustuomioistuimen tarkastuslausuma Euroopan parlamentille ja neuvostolle – riippumattoman tarkastajan kertomus

Lausunto

3.5.5. Tilintarkastustuomioistuimen tarkastustapaa, lausunnon perusteluja, puhtaan vedyn yhteisyrityksen toimivan johdon ja hallintoelinten velvollisuuksia sekä tarkastajan velvollisuuksia tilien ja niiden perustana olevien toimien tarkastamisen yhteydessä kuvataan kertomuksen osassa **3.1**. Allekirjoitus sivulla **180** on erottamaton osa lausuntoa.

Puhtaan vedyn yhteisyritys (Clean H2)

3.5.6. Tilintarkastustuomioistuin on tarkastanut

- a) puhtaan vedyn yhteisyrityksen tilinpäätöksen, joka sisältää tilinpäätöslaskelmat ja kertomukset talousarvion toteuttamisesta 31. joulukuuta 2024 päättyneeltä varainhoitovuodelta, ja
- b) tilien perustana olevien toimien laillisuuden ja asianmukaisuuden

Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 287 artiklan mukaisesti.

Tilien luotettavuus

Lausunto tilien luotettavuudesta

3.5.7. Tilintarkastustuomioistuin katsoo, että puhtaan vedyn yhteisyrityksen tilinpäätös 31. joulukuuta 2024 päättyneeltä varainhoitovuodelta antaa kaikilta olennaisilta osiltaan oikeat ja riittävät tiedot yhteisyrityksen taloudellisesta asemasta 31. päivältä joulukuuta 2024 sekä toimien tuloksista, rahavirroista ja nettovarallisuuden muutoksista mainittuna päivänä päättyneeltä varainhoitovuodelta yhteisyrityksen varainhoitoasetuksen ja komission tilinpitäjän vahvistamien kirjanpitosääntöjen mukaisesti. Kirjanpitosäännöt perustuvat kansainvälisesti hyväksytyihin julkisen sektorin tilinpäätösstandardeihin.

Tilien perustana olevien toimien laillisuus ja asianmukaisuus (sääntöjenmukaisuus)

Tulot

Lausunto tilien perustana olevien tulojen laillisuudesta ja asianmukaisuudesta

3.5.8. Tilintarkastustuomioistuin katsoo, että puhtaan vedyn yhteisyrityksen 31. päivänä joulukuuta 2024 päättyneen varainhoitovuoden tilien perustana olevat tulot ovat kaikilta olennaisilta osiltaan lailliset ja asianmukaiset.

Maksut

Lausunto tilien perustana olevien maksujen laillisuudesta ja asianmukaisuudesta

3.5.9. Tilintarkastustuomioistuin katsoo, että puhtaan vedyn yhteisyrityksen 31. päivänä joulukuuta 2024 päättyneen varainhoitovuoden tilien perustana olevat maksut ovat kaikilta olennaisilta osiltaan lailliset ja asianmukaiset.

Puhtaan vedyn yhteisyritys (Clean H2)

3.5.10. Jäljempänä esitettävät huomautukset eivät aseta tilintarkastustuomioistuimen lausuntoa kyseenalaiseksi.

Budjettihallintoa koskevat huomautukset

Yksityisten osakkaiden rahoitusosuudet ylittivät Horisontti 2020 -ohjelman tavoitteen lähinnä täydentävien toimien ansiosta

3.5.11. *Taulukossa 3.5.1* esitetään yleiskatsaus, jossa verrataan puhtaan vedyn yhteisyrityksen osakkaiden Horisontti 2020 -puiteohjelman rahoitustavoitteita niiden todellisiin rahoitusosuuksiin (käteisvarat ja luontoissuoritukset), jotka on raportoitu yhteisyrityksen tilinpäätöksessä vuoden 2024 lopussa.

Taulukko 3.5.1 – Osakkaiden rahoitusosuudet yhteisyrityksessä Horisontti 2020 -puiteohjelman yhteydessä (miljoonaa euroa)

Osakkaat	Osakkaiden rahoitusosuudet (perustamisasetuksen ja oikeudellisten päätösten mukaan)				Osakkaiden rahoitusosuudet (tilanne 31.12.2024)					
	Operatiiviset toimet	Hallintokulut	Täydentävät toimet ⁽¹⁾	Yhteensä	Käteissuoritukset	Validoidut luontoissuoritukset	Validoimattomat raportoidut luontoissuoritukset	Luontoissuoritukset täydentäviin toimiin	Yhteensä	Saavuttamisaste
EU (RTD-pääosasto)	646,0	19,0	–	665,0	654,9	–	–	–	654,9	98 %
Yksityiset osakkaat	76,0	19,0	285,0	380,0	18,2	79,7	48,5	1 039,1	1 185,5	312 %
Yhteensä	722,0	38,0	285,0	1 045,0	673,1	79,7	48,5	1 039,1	1 840,4	176 %

(1) Tilintarkastustuomioistuimen tarkastus ei kata täydentäviä toimia.

Lähde: Euroopan tilintarkastustuomioistuin yhteisyrityksen antamien tietojen ja yhteisyrityksen perustamisasetuksen perusteella.

3.5.12. Yksityiset osakkaat maksoivat 1 185 miljoonaa euroa käteisvaroja ja luontoissuorituksia, eli selvästi vähimmäistavoitetta enemmän, mutta tästä määrästä 1 039,1 miljoonaa euroa (noin 88 prosenttia) koski täydentäviä toimia, jotka eivät suoraan liittyneet puhtaan vedyn yhteisyrityksen rahoittamiin hankkeisiin. Tilintarkastustuomioistuin panee merkille, että yhteisyrityksen on sovellettava että sekä IKA- että IKOP-luontoissuoritusten osalta yhtäläisiä sertifiointia, raportointia ja validointia koskevia sääntöjä. Koska täydentäviin toimiin ei kuitenkaan sovelleta samoja arviointi- ja seurantasääntöjä kuin ehdotuspyyntöjen perustuviin yhteisyrityksen rahoittamiin toimiin, tilintarkastustuomioistuin katsoo, että on olemassa riski, että ne eivät ole yhtä vaikuttavia yhteisyrityksen ohjelmatavoitteiden saavuttamisen kannalta.

Puhtaan vedyn yhteisyritys (Clean H2)

Yksityisten osakkaiden rahoitusosuudet Horisontti Eurooppa -puiteohjelmaan ovat jo ylittäneet tavoitteen täydentäviin toimiin liittyvien luontoissuoritusten vuoksi

3.5.13. Taulukossa 3.5.2 esitetään yleiskatsaus, jossa verrataan puhtaan vedyn yhteisyrityksen osakkaiden Horisontti Eurooppa -puiteohjelman rahoitustavoitteita niiden todellisiin rahoitusosuuksiin (käteisvarat ja luontoissuoritukset), jotka on raportoitu yhteisyrityksen tilinpäätöksessä vuoden 2024 lopussa.

Taulukko 3.5.2 – Osakkaiden rahoitusosuudet Horisontti Eurooppa -puiteohjelmaan ja RePowerEU:hun (miljoonaa euroa)

Osakkaat	Osakkaiden rahoitusosuudet (perustamisasetuksen mukaan)			Osakkaiden rahoitusosuudet (tilanne 31.12.2024)					
	Operatiiviset toimet	Hallintokulut	Yhteensä	Validoidut käteissuoritukset	Validoimattomat käteissuoritukset	Validoidut luontoissuoritukset ⁽¹⁾	Validoimattomat raportoidut luontoissuoritukset ⁽¹⁾	Yhteensä	Saavuttamisaste
EU (RTD-pääosasto) ⁽²⁾	1 184,8	30,2	1 215,0	369,1	60,5	–	–	429,6	35 %
Yksityiset osakkaat ⁽²⁾	984,8	30,2	1 015,0	0,0	–	1 438,0	719,9	2 157,9	213 %
Yhteensä	2 169,6	60,4	2 230,0	369,1	60,5	1 438,0	719,9	2 587,5	116 %

(1) Koostuu luontoissuorituksista operatiivisiin toimiin (IKOP) ja luontoissuorituksista täydentäviin toimiin (IKAA).

(2) Sisältää 200 miljoonaa euroa RePowerEU-suunnitelmasta, Yhdistyneen kuningaskunnan 39 miljoonan euron rahoitusosuudet ja Horisontti Eurooppa -puiteohjelman 24 miljoonan euron puolivälin vähennyksen.

Lähde: Euroopan tilintarkastustuomioistuin yhteisyrityksen antamien tietojen ja yhteisyrityksen perustamisasetuksen perusteella.

3.5.14. Vuoden 2024 eli Horisontti Eurooppa -ohjelman kolmannen vuoden loppuun mennessä EU ja yksityiset osakkaat olivat yhdessä saavuttaneet jo noin 116 prosenttia kokonaisrahoitustavoitteestaan. Yksityisten osakkaiden 2 157,9 miljoonan euron käteisvarat ja luontoissuoritukset ylittivät selvästi vähimmäistavoitteen, koska –yhteisyrityksen vuotuisen tilinpäätöksen mukaan– miltei koko määrä koski täydentäviä toimia, jotka eivät suoraan liittyneet puhtaan vedyn yhteisyrityksen rahoittamiin hankkeisiin.

Puutteita talousarvion suunnittelussa ja hallintomenojen toteutuksessa

3.5.15. Yhteisyrityksen vuoden 2024 henkilöstömenojen talousarviossa (osasto 1) maksusitoumusmäärärahojen toteutumisaste laski 83 prosenttia ja maksumäärärahojen toteutumisaste 73 prosenttia (2023: 87 prosenttia ja 86 prosenttia). Myös infrastruktuuri- ja toimintatalousarvion maksumäärärahojen (osasto 2) toteutumisaste laski 58 prosenttiin (2023: 61 prosenttia). Tämän seurauksena seuraavan vuoden hallintobudjettiin uudelleen osoitettavien käyttämättömien hallinnollisten maksumäärärahojen määrä kasvoi 1,8 miljoonasta eurosta kolmeen miljoonaan euroon, mikä on noin kolmannes vuodelle 2025 suunnitellusta koko hallinnollisesta talousarviosta (osastot 1 ja 2).

Puhtaan vedyn yhteisyritys (Clean H2)

3.5.16. Infrastruktuuri- ja toimintatalousarvion (osasto 2) osalta puhtaan vedyn yhteisyritys ei ensin käyttänyt edelliseltä vuodelta siirrettyjä maksumäärärahoja, mikä on vastoin sen [varainhoitosääntöjen](#) 6 artiklan 5 kohtaa.

3.5.17. Vuoden 2024 vuotuisen tilinpäätöksen mukaan käyttämättä jääneiden hallinnollisten maksumäärärahojen lisäys johtuu pääasiassa rekrytinnin viivästymisestä (osasto 1) ja kunnostussopimusten ja teknisen palvelun sopimusten täytäntöönpanon viivästymisestä (osasto 2). Tämä selittää kuitenkin vain osittain, miksi täytäntöönpanovaje oli jopa kolme miljoonaa euroa. Se voi johtua myös yhteisyrityksen talousarvion suunnitteluun ja/tai täytäntöönpanoon liittyvistä rakenteellisista ongelmista.

Huomautukset toimien laillisuudesta ja asianmukaisuudesta (sääntöjenmukaisuudesta)

3.5.18. Tilintarkastustuomioistuin tarkasti lopullisten edunsaajien tasolla kolme Horisontti 2020- ja Horisontti Eurooppa -puiteohjelman tapahtumaa (jotka poimittiin satunnaisesti kaikista yhteisyrityksen vuonna 2024 suorittamista väli- ja loppumaksuista ja ennakkomaksujen selvityksistä). Tarkoituksena oli arvioida puhtaan vedyn yhteisyrityksen hallinto- ja valvontajärjestelmien vaikuttavuutta toimintamenojen laillisuuden ja sääntöjenmukaisuuden osalta. Tilintarkastustuomioistuin havaitsi yhden virheen, jolla oli taloudellista vaikutusta. Se johtui tukeen oikeuttamattomista henkilöstökustannuksista (alihankintakustannusten epäasianmukaisen sisällyttämisen vuoksi) ja tukeen oikeuttamattomista laitekustannuksista (poistojen virheellisen laskennan vuoksi).

3.5.19. Komission yhteisen tarkastusyksikön jälkitarkastuksen tulosten perusteella puhtaan vedyn yhteisyritys raportoi edustavaksi virhetasoksi 2,8 prosenttia ja jäännösvirhetasoksi 0,5 prosenttia Horisontti 2020 -puiteohjelman menojen osalta (joiden osuus sen kokonaismaksuista oli noin 53 prosenttia vuonna 2024)²⁴. Horisontti Eurooppa -puiteohjelman menoista ei ole vielä saatavilla jälkitarkastuksen tuloksia (noin 40 prosenttia kaikista vuoden 2024 maksuista).

Muita seikkoja koskevat huomautukset

3.5.20. Tilintarkastustuomioistuin julkaisi vuonna 2024 erityiskertomuksen²⁵, jossa suositeltiin, että komissio harkitsee uudelleen EU:n lähestymistapaa vetyä koskevaan

²⁴ Puhtaan vedyn yhteisyrityksen konsolidoitu vuotuinen toimintakertomus 2024, luku 4.1.

²⁵ Euroopan tilintarkastustuomioistuimen erityiskertomus 11/2024: Uusiutuvaa vetyä koskeva EU:n teollisuuspolitiikka – Säädoskehys pääosin hyväksytty – tilannearvion aika.

Puhtaan vedyn yhteisyritys (Clean H2)

teollisuuspolitiikkaansa olosuhteiden muuttumisen vuoksi. Puhtaan vedyn yhteisyritys kuului tarkastukseen, josta kertomuksessa kerrottiin. Komission sisäinen tarkastusyksikkö teki myös tarkastuksen, jossa arvioitiin niiden prosessin suunnittelua ja täytäntöönpanoa, joita puhtaan vedyn yhteisyritys on ottanut käyttöön vetytutkimuksen synergioiden tunnistamiseksi, hyödyntämiseksi ja seuraamiseksi sekä niistä raportoimiseksi. EU:n ja kansallisten vetyaloitteiden lisääntyneen määrän, koon ja monimutkaisuuden vuoksi komission sisäinen tarkastusyksikkö suositteli, että puhtaan vedyn yhteisyrityksen olisi hallintoneuvostonsa johdolla laadittava viralliset prosessit ja ohjeet vetytutkimuksen mahdollisten synergioiden tunnistamisen ja hyödyntämisen optimoimiseksi.

Aiempina vuosina esitettyjen huomautusten seuranta

3.5.21. *Liitteessä* on yhteenveto toimenpiteistä, jotka puhtaan vedyn yhteisyritys on toteuttanut tilintarkastustuomioistuimen aiempina vuosina esittämien huomautusten perusteella.

Puhtaan vedyn yhteisyritys (Clean H2)

Liite – Aiempina vuosina esitettyjen huomautusten seuranta

Järjestysnumero	Tilintarkastustuomioistuimen huomautuksen antamisvuosi	Tilintarkastustuomioistuimen huomautuksen yhteenveto	Yhteenveto korjaavista toimenpiteistä ja/tai muusta relevantista kehityksestä asiassa	Tilintarkastustuomioistuimen huomautuksen tilanne
1	2022, 2023	Horisontti 2020 -puiteohjelman maksumäärärahojen alhainen toteutumisaste.	Horisontti 2020 -puiteohjelman maksumäärärahojen toteutumisaste nousi 72 prosenttiin vuonna 2024 (2023: 69 prosenttia).	Käsittely päätetty
2	2022, 2023	Hallinnollisten maksusitoumusmäärärahojen ja infrastruktuurimaksusitoumusten alhainen toteutumisaste (osasto 2).	Tilanne jatkui samana vuonna 2024 ja paheni entisestään hallinto- ja infrastruktuurimaksujen (osasto 2) ja palkkamenojen (osasto 1) osalta – ks. kohdat 3.5.15 ja 3.5.16 .	Käsittely kesken

Puhtaan vedyn yhteisyritys (Clean H2)

Järjestysnumero	Tilintarkastustuomioistuimen huomautuksen antamisvuosi	Tilintarkastustuomioistuimen huomautuksen yhteenveto	Yhteenveto korjaavista toimenpiteistä ja/tai muusta relevantista kehityksestä asiassa	Tilintarkastustuomioistuimen huomautuksen tilanne
3	2023	Vanhentunut toiminnan jatkuvuussuunnitelma ja palautumissuunnitelma	Päivitetty toiminnan jatkuvuussuunnitelma ja palautumissuunnitelma hyväksyttiin vuonna 2024. Molempien suunnitelmien testaaminen on osa vuoden 2025 yhteistä tietotekniikkaa koskevaa työhjelmaa.	Käsittely kesken
4	2023	Ei sisäistä valvontakäytäntöä arkaluonteisille toiminnoille.	Puhtaan vedyn yhteisyritys otti vuonna 2024 käyttöön arkaluonteisia toimintoja koskevan sisäisen valvontakäytännön.	Käsittely päätetty

Puhtaan vedyn yhteisyritys (Clean H2)

Puhtaan vedyn yhteisyrityksen vastaukset

https://www.eca.europa.eu/Lists/ECARepplies/Clean_H2-Replies-SAR-JUS-2024/Clean_H2-Replies-SAR-JUS-2024_FI.pdf

3.6. Siruyhteisyritys

Johdanto

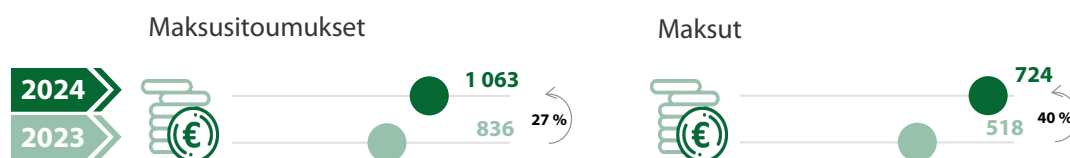
3.6.1. Brysselissä sijaitseva [siruyhteisyritys](#) perustettiin syyskuussa 2023 Horisontti Eurooppa -puiteohjelman ja Digitaalinen Eurooppa -ohjelman yhteyteen 31. joulukuuta 2031 päättyväksi kaudeksi muuttamalla perussäädöstä²⁶. Se korvasi Keskeiset digitaalitekniikat -yhteisyrittäjä, joka perustettiin marraskuussa 2021 Horisontti Eurooppa -puiteohjelman yhteyteen²⁷.

3.6.2. Siruyhteisyritys edistää seuraavan sukupolven innovatiivisten puolijohdeteknologioiden kehittämistä ja tehostaa Euroopan valmiuksia sirutuotannossa [Siruja Euroopalle -aloitteen](#) avulla. Yhteisyrittäjän osakkaita ovat komission (CNECT-pääosaston) edustama EU, [osallistujavaltiot](#) sekä kolme toimialajärjestöä.

3.6.3. [Kaaviossa 3.6.1](#) esitetään yhteisyrittäjän avainluvut.

Kaavio 3.6.1 – Yhteisyrittäjän avainluvut

Käytettävissä olevat määrärahat (miljoonaa euroa)*



Henkilöstö (31. joulukuuta)**



* Käytettävissä olevat määrärahat sisältävät aiempien vuosien käyttämättömät määrärahat, jotka yhteisyrittäjä on ottanut kuluvan varainhoitovuoden talousarvioon, sekä käyttötarkoitukseensa sidotut tulot ja uudelleen seuraavalle vuodelle kohdennetut määrärahat.

** Henkilöstöön luetaan väliaikainen henkilöstö ja sopimussuhteiset toimihenkilöt.

Lähde: Yhteisyrittäjän toimittamat tiedot.

²⁶ Neuvoston asetus (EU) 2023/1782 Horisontti Eurooppa -ohjelman yhteisyrittäjien perustamisesta annetun asetuksen (EU) 2021/2085 muuttamisesta siruyhteisyrittäjän osalta.

²⁷ Neuvoston asetus (EU) 2021/2085.

Siruyhteisyritys

3.6.4. Siruyhteisyrittäjien vuoden 2024 talousarvion maksusitoumus- ja maksumäärärahojen lisäys johtuu 14:stä Horisontti ja Digitaalinen Eurooppa -puiteohjelmien ehdotuspyynnöstä, jotka yhteisyrittäjä julkaisi vuonna 2024, ja Horisontti Eurooppa -puiteohjelman hankkeiden käyttämättä jääneiden maksumäärärahojen huomattavasta määrästä, jonka yhteisyrittäjä kohdensi uudelleen vuoden 2024 maksumäärärahoihin.

Euroopan tilintarkastustuomioistuimen tarkastuslausuma Euroopan parlamentille ja neuvostolle – riippumattoman tarkastajan kertomus

Lausunto

3.6.5. Tilintarkastustuomioistuimen tarkastustapaa, lausunnon perusteluja, siruyhteisyrittäjien toimivan johdon ja hallintoelinten velvollisuuksia sekä tarkastajan velvollisuuksia tilien ja niiden perustana olevien toimien tarkastamisen yhteydessä kuvataan kertomuksen osassa 3.1. Allekirjoitus sivulla 180 on erottamaton osa lausuntoa.

3.6.6. Tilintarkastustuomioistuin on tarkastanut

- a) siruyhteisyrittäjien tilinpäätöksen, joka sisältää tilinpäätöslaskelmat ja kertomukset talousarvion toteuttamisesta 31. joulukuuta 2024 päättyneeltä varainhoitovuodelta, ja
- b) tilien perustana olevien toimien laillisuuden ja asianmukaisuuden

Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 287 artiklan mukaisesti.

Tilien luotettavuus

Lausunto tilien luotettavuudesta

3.6.7. Tilintarkastustuomioistuin katsoo, että siruyhteisyrittäjien tilinpäätös 31. joulukuuta 2024 päättyneeltä varainhoitovuodelta antaa kaikilta olennaisilta osiltaan oikeat ja riittävät tiedot yhteisyrittäjien taloudellisesta asemasta 31. päivältä joulukuuta 2024 sekä toimien tuloksista, rahavirroista ja nettovarallisuuden muutoksista mainittuna päivänä päättyneeltä varainhoitovuodelta yhteisyrittäjien varainhoitoasetuksen ja komission tilinpitäjän vahvistamien kirjanpitosääntöjen mukaisesti. Kirjanpitosäännöt perustuvat kansainvälisesti hyväksyttyihin julkisen sektorin tilinpäätösstandardeihin.

Tilien perustana olevien toimien laillisuus ja asianmukaisuus (sääntöjenmukaisuus)

Tulot

Lausunto tilien perustana olevien tulojen laillisuudesta ja asianmukaisuudesta

3.6.8. Tilintarkastustuomioistuin katsoo, että siruyhteisyriksen 31. päivänä joulukuuta 2024 päättyneen varainhoitovuoden tilien perustana olevat tulot ovat kaikilta olennaisilta osiltaan lailliset ja asianmukaiset.

Maksut

Lausunto tilien perustana olevien maksujen laillisuudesta ja asianmukaisuudesta

3.6.9. Tilintarkastustuomioistuin katsoo, että siruyhteisyriksen 31. päivänä joulukuuta 2024 päättyneen varainhoitovuoden tilien perustana olevat maksut ovat kaikilta olennaisilta osiltaan lailliset ja asianmukaiset.

3.6.10. Jäljempänä esitettävät huomautukset eivät aseta tilintarkastustuomioistuimen lausuntoa kyseenalaiseksi.

Budjettihallintoa koskevat huomautukset

Horisontti 2020 -puiteohjelman lähestyessä loppuaan osallistujavaltiot eivät pysty saavuttamaan rahoitustavoitteitaan

3.6.11. *Taulukossa 3.6.1* esitetään yleiskatsaus, jossa verrataan siruyhteisyriksen osakkaiden Horisontti 2020 -puiteohjelman rahoitustavoitteita niiden todellisiin rahoitusosuuksiin (käteisvarat ja luontoissuoritukset), jotka on raportoitu yhteisyriksen tilinpäätöksessä vuoden 2024 lopussa.

Siruyhteisyrittäjä

**Taulukko 3.6.1 – Osakkaiden rahoitusosuudet yhteisyrityksessä
Horisontti 2020 -puiteohjelman yhteydessä (miljoonaa euroa)**

Osakkaat	Osakkaiden rahoitusosuudet (perustamisasetuksen mukaan)				Osakkaiden rahoitusosuudet (tilanne 31.12.2024)					
	Operatiiviset toimet	Hallintokulut	Täydentävät toimet ⁽¹⁾	Yhteensä	Käteissuoritukset	Validoidut luontoissuoritukset	Validoimattomat arvioit luontoissuoritukset	Luontoissuoritukset täydentäviin toimiin	Yhteensä	Saavuttamisaste
EU (CNECT- pääosasto)	1 169,7	15,3	–	1 185,0	1 173,0	–	–	–	1 173,0	99 %
Yksityiset osakkaat	1 617,5	40,0	–	1 657,5	25,6	721,6	973,9	–	1 721,1	104 %
Osallistujavaltiot	1 170,0	–	–	1 170,0	–	739,8	171,1	–	910,9	78 %
Yhteensä	3 957,2	55,3	–	4 012,5	1 198,6	1 461,4	1 145,0	–	3 805,0	95 %

(1) Tilintarkastustuomioistuin tarkastus ei kata täydentäviä toimia.

Lähde: Euroopan tilintarkastustuomioistuin yhteisyrityksen antamien tietojen ja yhteisyrityksen perustamisasetuksen perusteella.

3.6.12. Vuoden 2024 loppuun mennessä EU ja yksityiset osakkaat olivat yhdessä saavuttaneet noin 95 prosenttia rahoitustavoitteestaan. EU:n käteissuoritukset 1 173 miljoonaa euroa olivat lähellä tavoitetta (99 prosenttia). Yksityisten osakkaiden käteis- ja luontoissuoritukset 1 721,1 euroa olivat jopa hieman tavoitteen yläpuolella. Siruyhteisyrityksen on kuitenkin vielä validoitava 973,9 miljoonan euron luontoissuoritukset yksityisten osakkaiden ilmoittamiin operatiivisiin toimiin (57 prosenttia niitä koskevasta tavoitteesta). Tämä johtuu siitä, että yhteisyritys voi laskea ja validoida yksityisten osakkaiden luontoissuoritukset vasta sen jälkeen, kun sekä yhteisyritys että osallistujavaltiot ovat suorittaneet kaikki yhteisrahoitukseen kuuluvat maksut ja kun kaikki hankkeiden päättyessä annettavat todistukset on vastaanotettu.

3.6.13. Vuoden 2024 loppuun mennessä osallistujavaltiot olivat saavuttaneet 78 prosenttia yhteenlasketusta rahoitustavoitteestaan. Horisontti 2020 -puiteohjelman avustussopimusten kansallisen rahoituksen määrää koskevan yhteisyrityksen viimeisimmän päätöksen mukaan osallistujavaltiot ovat kuitenkin sitoutuneet enintään 981,9 miljoonaan euroon. Ohjelman loppuun mennessä ne ovat näin ollen saavuttaneet vain 84 prosenttia alkuperäisestä 1 170 miljoonan euron tavoitteesta.

Digitaalinen Eurooppa -ohjelman hidas käynnistyminen on viivästyttänyt rahoitustavoitteiden saavuttamista

3.6.14. Digitaalinen Eurooppa -ohjelman maksujen toteutumistasaste oli vuonna 2024 edelleen hyvin alhainen, kuusi prosenttia. Yhteisyritys selitti, että tämä johtui viivästyksistä isännöinti- ja yhteishankintasopimusten allekirjoittamisessa, mikä tarkoitti, että omaisuuserien ostoa ja maksujen suorittamista koskevia sopimuksia lykättiin vuoteen 2025.

Siruyhteisyrittäjä

3.6.15. Taulukossa 3.6.2 esitetään yleiskatsaus, jossa verrataan siruyhteisyrityksen osakkaiden Horisontti Eurooppa -puiteohjelman rahoitustavoitteita niiden todellisiin rahoitusosuuksiin (käteisvarat ja luontoissuoritukset), jotka on validoitu ja raportoitu yhteisyrityksen tilinpäätöksessä vuoden 2024 lopussa.

Taulukko 3.6.2 – Osakkaiden rahoitusosuudet yhteisyrityksessä Horisontti Eurooppa -puiteohjelman ja Digitaalinen Eurooppa -ohjelman yhteydessä (miljoonaa euroa)

Osakkaat	Osakkaiden rahoitusosuudet (perustamisasetuksen mukaan)			Osakkaiden rahoitusosuudet (tilanne 31.12.2024)					
	Operatiiviset toimet	Hallintokulut	Yhteensä	Validoidut käteissuoritukset	Validoimattomat käteissuoritukset	Validoidut luontoissuoritukset (2)	Validoimattomat arvioit luontoissuoritukset (2)	Yhteensä	Saavuttamisaste
EU (CNECT- pääosasto) (2)	4 192,7	62,3	4 255,0	729,3	325,4	–	–	1 054,7	25 %
Yksityiset osakkaat	2 511,1	26,3	2 537,4	3,6	–	0,0	312,0	315,6	12 %
Osallistujavaltiot	4 101,2	–	4 101,2	–	–	104,4	684,5	788,9	19 %
Yhteensä	10 805,0	88,6	10 893,6	732,9	325,4	104,4	996,5	2 159,2	20 %

(1) Sisältää a) enintään 2 720 miljoonaa euroa Horisontti Eurooppa -puiteohjelmasta vähennettynä 65 miljoonan euron puolivälin vähennyksellä sekä Yhdistyneen kuningaskunnan 145 miljoonan euron rahoitusosuuden; b) enintään 1 450 miljoonaa euroa Digitaalinen Eurooppa -ohjelmasta.

(2) Määrä koostuu ainoastaan luontoissuorituksista operatiivisiin toimiin (IKOP).

Lähde: Euroopan tilintarkastustuomioistuin yhteisyrityksen antamien tietojen ja yhteisyrityksen perustamisasetuksen perusteella.

3.6.16. Vuoden 2024 eli Horisontti Eurooppa -puiteohjelman kolmannen ja Digitaalinen Eurooppa -ohjelman ensimmäisen täytäntöönpanovuoden loppuun mennessä EU yksityiset osakkaat ja osallistujavaltiot olivat saavuttaneet vain noin 20 prosenttia yhteenlasketusta rahoitustavoitteestaan. Tämä johtui erityisesti Digitaalinen Eurooppa -ohjelman toimien hitaasta täytäntöönpanosta (ks. kohta 3.6.14).

Huomautukset toimien laillisuudesta ja asianmukaisuudesta (sääntöjenmukaisuudesta)

3.6.17. Tilintarkastustuomioistuin tarkasti lopullisten edunsaajien tasolla neljä Horisontti 2020-, Horisontti Eurooppa – ja Digitaalinen Eurooppa -puiteohjelman tapahtumaa (jotka poimittiin satunnaisesti kaikista yhteisyrityksen vuonna 2024 suorittamista väli- ja loppumaksuista ja selvityksistä). Tarkoituksena oli arvioida siruyhteisyrityksen hallinto- ja valvontajärjestelmien vaikuttavuutta toimintamenojen laillisuuden ja sääntöjenmukaisuuden osalta. Tilintarkastustuomioistuin havaitsi yhden virheen, jolla on taloudellista vaikutusta. Se johtui tukeen oikeuttamattomista henkilöstökustannuksista tuntipalkkojen virheellisen laskennan vuoksi.

Siruyhteisyrittäjä

3.6.18. Komission yhteisen tarkastusyksikön jälkitarkastuksen tulosten perusteella siruyhteisyrittäjä raportoi edustavaksi virhetasoksi 2,2 prosenttia ja jäännösvirhetasoksi 0,9 prosenttia Horisontti 2020 -puiteohjelman menojen osalta (joiden osuus sen kokonaismaksuista oli noin 48 prosenttia vuonna 2024)²⁸. Horisontti Eurooppa -puiteohjelman ja Digitaalinen Eurooppa -ohjelman menoista ei ole vielä saatavilla jälkitarkastuksen tuloksia (myös noin 48 prosenttia kaikista vuoden 2024 maksuista).

Muita seikkoja koskevat huomautukset

3.6.19. Tilintarkastustuomioistuin julkaisi vuoden 2025 ensimmäisellä neljänneksellä erityiskertomuksen²⁹, jossa suositeltiin, että komissio tekisi kiireesti tilannearvion nykyisestä mikrosirustrategiasta ja aloittaisi nopeasti seuraavan puolijohdestrategian valmistelun. Siruyhteisyrittäjä, joka perustettiin edistämään Euroopan integroitujen puolijohdeteknologioiden suunnitteluvalmiuksia, avustaa tarvittaessa komissiota tämän suosituksen täytäntöönpanossa.

Aiempina vuosina esitettyjen huomautusten seuranta

3.6.20. *Liitteessä* on yhteenveto toimenpiteistä, jotka siruyhteisyrittäjä on toteuttanut tilintarkastustuomioistuimen aiempina vuosina esittämien huomautusten perusteella.

²⁸ Siruyhteisyrittäjän konsolidoitu vuotuinen toimintakertomus 2024, luku 4.1.1.

²⁹ Erityiskertomus 12/2025:EU:n mikrosirustrategia – Täytäntöönpano on edistynyt kohtuullisesti, mutta sirusäädös tuskin riittää digitaalisen vuosikymmenen liian kunnianhimoisen tavoitteen saavuttamiseen.

Liite – Aiempina vuosina esitettyjen huomautusten seuranta

Järjestysnumero	Tilintarkastustuomioistuimen huomautuksen antamisvuosi	Tilintarkastustuomioistuimen huomautuksen yhteenveto	Yhteenveto korjaavista toimenpiteistä ja/tai muusta relevantista kehityksestä asiassa	Tilintarkastustuomioistuimen huomautuksen tilanne
1	2022, 2023	Operatiivisten maksumäärärahojen alhainen toteutumisaste.	Tilanne jatkui samana vuonna 2024 (ks. kohta 3.6.14).	Käsittely kesken
2	2023	Kassavajauksen kertyminen.	Yhteisörytymisen kassavajauksen kasvoi vuoden 2023 lopun 438 miljoonasta eurosta 479 miljoonaan euroon.	Käsittely kesken
3	2023	Hankintamenettelyn tarjous- ja rahoitusarviointivaiheisiin vaikuttavat suunnittelupuutteet.	Yhteisörytymys päivitti vuonna 2024 tarjousasiakirjansa, vahvisti hankintaryhmäänsä ja alkoi käyttää komission yhteistä julkisten hankintojen hallinnointityökalua.	Käsittely päätetty

Siruyhteisyritys

Järjestysnumero	Tilintarkastustuomioistuimen huomautuksen antamisvuosi	Tilintarkastustuomioistuimen huomautuksen yhteenveto	Yhteenveto korjaavista toimenpiteistä ja/tai muusta relevantista kehityksestä asiassa	Tilintarkastustuomioistuimen huomautuksen tilanne
4	2023	Vanhentunut toiminnan jatkuvuussuunnitelma ja palautumissuunnitelma	Päivitetty toiminnan jatkuvuussuunnitelma ja palautumissuunnitelma hyväksyttiin vuonna 2024. Molempien suunnitelmien testaaminen on osa vuoden 2025 yhteistä tietotekniikkaa koskevaa työohjelmaa.	Käsittely kesken
5	2023	Ei sisäistä valvontakäytäntöä arkaluonteisille toiminnoille.	Yhteisyritys hyväksyi arkaluonteisten toimintojen hallinnointia koskevat toimintaperiaatteet kesäkuussa 2024.	Käsittely päätetty
6	2023	Entisten ylempien toimihenkilöiden ammatillista toimintaa ei valvota.	Yhteisyritys ei ole vielä aloittanut ylempien toimihenkilöiden työsuhteen jälkeisen toiminnan seurantaa.	Käsittely kesken

Siruyhteisyritys

Siruyhteisyrityksen vastaukset

https://www.eca.europa.eu/Lists/ECARepplies/Chips-Replies-SAR-JUS-2024/Chips-Replies-SAR-JUS-2024_FI.pdf

3.7. Euroopan kiertotaloutta ja biopohjaisia ratkaisuja edistävä yhteisyritys (CBE)

Johdanto

3.7.1. Brysselissä sijaitseva Euroopan kiertotaloutta ja biopohjaisia ratkaisuja edistävä yhteisyritys (CBE-yhteisyritys) perustettiin marraskuussa 2021

Horisontti Eurooppa -puiteohjelman yhteyteen ajanjaksoksi, joka päättyy

31. joulukuuta 2031³⁰. Se korvasi biopohjaisten teollisuudenalojen yhteisyrityksen, joka perustettiin toukokuussa 2014 Horisontti 2020 -puiteohjelman yhteyteen³¹.

3.7.2. CBE-yhteisyritys on julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuus, joka keskittyy tutkimukseen ja innovointiin siinä tarkoituksessa, että kiertotalouden alalla toimivista, biopohjaisista teollisuudenaloista tulisi kestäviä ja kilpailukykyisiä. Yhteisyrityksen osakkaita ovat EU, jota edustaa komissio (RTD, AGRI ja GROW-pääosastot) sekä teolliset kumppanit, joita edustaa biopohjaisten teollisuudenalojen yhteenliittymä.

3.7.3. *Kaaviossa 3.7.1* esitetään yhteisyrityksen avainluvut.

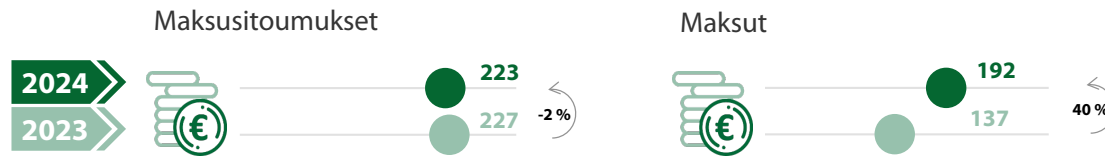
³⁰ Neuvoston asetus (EU) 2021/2085 Horisontti Eurooppa -ohjelman yhteisyritysten perustamisesta.

³¹ Neuvoston asetus (EU) N:o 560/2014.

Euroopan kiertotaloutta ja biopohjaisia ratkaisuja edistävä yhteisyritys (CBE)

Kaavio 3.7.1 – CBE-yhteisyrityksen tunnusluvut

Käytettävissä olevat määrärahat (miljoonaa euroa)*



Henkilöstö (31. joulukuuta)**



* Käytettävissä olevat määrärahat sisältävät aiempien vuosien käyttämättömät määrärahat, jotka yhteisyritys on ottanut kuluvarainhoitovuoden talousarvioon, sekä käyttötarkoitukseensa sidotut tulot ja uudelleen seuraavalle vuodelle kohdennetut määrärahat.

** Henkilöstöön luetaan väliaikainen henkilöstö ja sopimussuhteiset toimihenkilöt.

Lähde: Yhteisyrityksen toimittamat tiedot.

3.7.4. Vuoden 2024 maksumäärärahojen lisäys johtuu vuoden 2023 Horisontti Eurooppa - puiteohjelman ehdotuspyynnössä myönnettyjen avustusten ennakkorahoituksesta.

Euroopan tilintarkastustuomioistuimen tarkastuslausuma Euroopan parlamentille ja neuvostolle – riippumattoman tarkastajan kertomus

Lausunto

3.7.5. Tilintarkastustuomioistuimen tarkastustapaa, lausunnon perusteluja, Euroopan kiertotaloutta ja biopohjaisia ratkaisuja edistävän yhteisyrityksen toimivan johdon ja hallintoelinten velvollisuuksia sekä tarkastajan velvollisuuksia tilien ja niiden perustana olevien toimien tarkastamisen yhteydessä kuvataan kertomuksen osassa **3.1**. Allekirjoitus sivulla **180** on erottamaton osa lausuntoa.

3.7.6. Tilintarkastustuomioistuin on tarkastanut

- CBE-yhteisyrityksen tilinpäätöksen, joka sisältää tilinpäätöslaskelmat ja kertomukset talousarvion toteuttamisesta 31. joulukuuta 2024 päättyneeltä varainhoitovuodelta, ja

b) tilien perustana olevien toimien laillisuuden ja asianmukaisuuden

Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 287 artiklan mukaisesti.

Tilien luotettavuus

Lausunto tilien luotettavuudesta

3.7.7. Tilintarkastustuomioistuin katsoo, että CBE-yhteisyrityksen tilinpäätös 31. joulukuuta 2024 päättyneeltä varainhoitovuodelta antaa kaikilta olennaisilta osiltaan oikeat ja riittävät tiedot yhteisyrityksen taloudellisesta asemasta 31. päivältä joulukuuta 2024 sekä toimien tuloksista, rahavirroista ja nettovarallisuuden muutoksista mainittuna päivänä päättyneeltä varainhoitovuodelta yhteisyrityksen varainhoitoasetuksen ja komission tilinpitäjän vahvistamien kirjanpitosääntöjen mukaisesti. Kirjanpitosäännöt perustuvat kansainvälisesti hyväksyttyihin julkisen sektorin tilinpäätösstandardeihin.

Tilien perustana olevien toimien laillisuus ja asianmukaisuus (sääntöjenmukaisuus)

Tulot

Lausunto tilien perustana olevien tulojen laillisuudesta ja asianmukaisuudesta

3.7.8. Tilintarkastustuomioistuin katsoo, että CBE-yhteisyrityksen 31. päivänä joulukuuta 2024 päättyneen varainhoitovuoden tilien perustana olevat tulot ovat kaikilta olennaisilta osiltaan lailliset ja asianmukaiset.

Maksut

Lausunto tilien perustana olevien maksujen laillisuudesta ja asianmukaisuudesta

3.7.9. Tilintarkastustuomioistuin katsoo, että CBE-yhteisyrityksen 31. päivänä joulukuuta 2024 päättyneen varainhoitovuoden tilien perustana olevat maksut ovat kaikilta olennaisilta osiltaan lailliset ja asianmukaiset.

3.7.10. Jäljempänä esitettävät huomautukset eivät aseta tilintarkastustuomioistuimen lausuntoa kyseenalaiseksi.

Euroopan kiertotaloutta ja biopohjaisia ratkaisuja edistävä yhteisyritys (CBE)

Budjettihallintoa koskevat huomautukset

Horisontti 2020 -puiteohjelman yhteydessä yksityiset osakkaat tukeutuivat merkittävästi täydentäviin toimiin

3.7.11. *Taulukossa 3.7.1* esitetään yleiskatsaus, jossa verrataan CBE-yhteisyrityksen osakkaiden Horisontti 2020 -puiteohjelman rahoitustavoitteita niiden todellisiin rahoitusosuuksiin (käteisvarat ja luontoissuoritukset), jotka on raportoitu yhteisyrityksen tilinpäätöksessä vuoden 2024 lopussa.

Taulukko 3.7.1 – Osakkaiden rahoitusosuudet yhteisyrityksessä Horisontti 2020 -puiteohjelman yhteydessä (miljoonaa euroa)

Osakkaat	Osakkaiden rahoitusosuudet (perustamisasetuksen ja oikeudellisten päätösten mukaan)				Osakkaiden rahoitusosuudet (tilanne 31.12.2024)					
	Operatiiviset toimet ⁽¹⁾	Hallintokulut	Täydentävät toimet ⁽²⁾	Yhteensä	Käteissuoritukset	Validoidut luontoissuoritukset	Validoimattomat arvioidut luontoissuoritukset	Luontoissuoritukset täydentäviin toimiin	Yhteensä	Saavuttamisaste
EU (RTD-pääosasto)	816,1	18,9	–	835,0	783,5	–	–	–	783,5	94 %
Yksityiset osakkaat	266,6	18,9	2 444,5	2 730,0	22,0	104,2	44,2	2 353,6	2 524,0	92 %
Yhteensä	1 082,7	37,8	2 444,5	3 565,0	805,5	104,2	44,2	2 353,6	3 307,5	93 %

(1) EU:n ja yksityisten osakkaiden käteissuorituksia koskevat tavoitteet vähennettiin 140 miljoonalla eurolla. Yksityisten osakkaiden luontoissuorituksia koskevat tavoitteet yhteisyrityksen vuotuisen työohjelman mukaisesti.
(2) Tilintarkastustuomioistimen tarkastus ei kata täydentäviä toimia. Yksityisten osakkaiden 1 755 miljoonan euron vähimmäistavoite nostettiin 2 444,5 miljoonaan euroon, jotta ne voisivat saavuttaa 2 730 miljoonan euron vähimmäismaksuvelvoitteen.

Lähde: Euroopan tilintarkastustuomioistuin yhteisyrityksen antamien tietojen ja yhteisyrityksen perustamisasetuksen perusteella.

3.7.12. Vuoden 2024 loppuun mennessä EU ja yksityiset osakkaat olivat tehneet käteis- ja luontoissuorituksia 3 307,5 miljoonaa euroa (noin 93 prosenttia niiden yhteenlasketusta kokonaistavoitteesta). Yksityisten osakkaiden ilmoittamista käteisvaroista ja luontoissuorituksista 2 353,6 miljoonaa euroa (92 prosenttia) liittyy kuitenkin täydentäviin toimiin, jotka eivät suoraan liittyneet CBE-yhteisyrityksen rahoittamiin hankkeisiin. Lisäksi validoitujen yksityisten osakkaiden luontoissuoritusten määrä operatiivisessa toiminnassa pysähtyi edellisen vuoden alhaiselle 104,2 miljoonan euron tasolle (40 prosenttia tavoitteesta).

Horisontti Eurooppa -puiteohjelman hidas käynnistyminen on viivästyttänyt rahoitustavoitteiden saavuttamista

3.7.13. *Taulukossa 3.7.2* esitetään yleiskatsaus, jossa verrataan CBE-yhteisyrityksen osakkaiden Horisontti Eurooppa -puiteohjelman rahoitustavoitteita niiden todellisiin rahoitusosuuksiin (käteisvarat ja luontoissuoritukset), jotka on raportoitu yhteisyrityksen tilinpäätöksessä vuoden 2024 lopussa.

Euroopan kiertotaloutta ja biopohjaisia ratkaisuja edistävä yhteisyritys (CBE)

Taulukko 3.7.2 – Osakkaiden rahoitusosuudet yhteisyrityksessä Horisontti Eurooppa -puiteohjelmassa (miljoonaa euroa)

Osakaat	Osakkaiden rahoitusosuudet (perustamisasetuksen mukaan)			Osakkaiden rahoitusosuudet (tilanne 31.12.2024)					
	Operatiiviset toimet	Hallintokulut	Yhteensä	Validoidut käteissuoritukset	Validoimattomat käteissuoritukset	Validoidut luontoissuoritukset ⁽¹⁾	Validoimattomat raportoidut luontoissuoritukset ⁽¹⁾	Yhteensä	Saavuttamisaste
EU (RTD-pääosasto) ⁽²⁾	1 002,5	23,5	1 026,0	214,8	31,9	–	0,0	246,7	24 %
Yksityiset osakaat ⁽²⁾	1 002,5	23,5	1 026,0	3,4	–	–	120,7	124,1	12 %
Yhteensä	2 005,0	47,0	2 052,0	218,2	31,9	0,0	120,7	370,8	18 %

1) Koostuu luontoissuorituksista operatiivisiin toimiin (IKOP) ja luontoissuorituksista täydentäviin toimiin (IKAA).

2) Sisältää Yhdistyneen kuningaskunnan sitomattomat 50 miljoonan euron rahoitusosuudet ja Horisontti Eurooppa -puiteohjelman 24 miljoonan euron puolivälin vähennyksen.

Lähde: Euroopan tilintarkastustuomioistuin yhteisyrityksen antamien tietojen ja yhteisyrityksen perustamisasetuksen perusteella.

3.7.14. Vuoden 2024 eli ohjelman kolmannen vuoden loppuun mennessä EU ja yksityiset osakaat olivat saavuttaneet vain noin 18 prosenttia kokonaisrahoitustavoitteestaan, mikä on osoitus täytäntöönpanon aloituksen hitaudesta. Lisäksi Horisontti 2020 -puiteohjelman tavoin yhteisyritys on erittäin riippuvainen luontoissuorituksista täydentäviin toimiin, jotka eivät suoraan liity CBE-yhteisyrityksen rahoittamiin hankkeisiin. Niiden määrä on yhteisyrityksen vuotuisen tilinpäätöksen mukaan 108,8 miljoonaa euroa (88 prosenttia) yksityisten osakkaiden rahoitusosuuksista.

Huomautukset toimien laillisuudesta ja asianmukaisuudesta (sääntöjenmukaisuudesta)

3.7.15. Tilintarkastustuomioistuin tarkasti lopullisten edunsaajien tasolla kaksi Horisontti 2020- ja Horisontti Eurooppa -puiteohjelman tapahtumaa (jotka poimittiin satunnaisesti kaikista yhteisyrityksen vuonna 2024 suorittamista väli- ja loppumaksuista ja ennakkomaksujen selvityksistä). Tarkoituksena oli arvioida yhteisyrityksen hallinto- ja valvontajärjestelmien vaikuttavuutta toimintamenojen laillisuuden ja sääntöjenmukaisuuden osalta. Tilintarkastustuomioistuin havaitsi yhden virheen, jolla on taloudellista vaikutusta. Se johtui virheellisestä tuntitaksan laskennasta sekä tukeen oikeuttamattomien tuntien ja poistokustannusten sisällyttämisestä kuluilmoitukseen.

3.7.16. Komission yhteisen tarkastusyksikön jälkitarkastuksen tulosten perusteella CBE-yhteisyritys ilmoitti edustavaksi virhetasoksi 1,8 prosenttia ja jäännösvirhetasoksi 1,3 prosenttia Horisontti 2020 -puiteohjelman menojen osalta (joiden osuus sen kokonaismaksuista oli noin 94 prosenttia vuonna 2024)³². Yhteisyritys ei ollut vielä vuoden 2024 loppuun mennessä suorittanut välimaksuja eikä tehnyt ennakkomaksujen kirjanpidollista selvitystä Horisontti Eurooppa -puiteohjelman hankkeiden osalta.

³² CBE-yhteisyrityksen konsolidoitu vuotuinen toimintakertomus 2024, luku 4.1.2.

Euroopan kiertotaloutta ja biopohjaisia ratkaisuja edistävä yhteisyritys (CBE)

Aiempina vuosina esitettyjen huomautusten seuranta

3.7.17. *Liitteessä* on yhteenveto toimenpiteistä, jotka CBE-yhteisyritys on toteuttanut tilintarkastustuomioistuimen aiempina vuosina esittämien huomautusten perusteella.

Euroopan kiertotaloutta ja biopohjaisia ratkaisuja edistävä yhteisyritys (CBE)

Liite – Aiempina vuosina esitettyjen huomautusten seuranta

Järjestysnumero	Tilintarkastustuomioistuimen huomautuksen antamisvuosi	Tilintarkastustuomioistuimen huomautuksen yhteenveto	Yhteenveto korjaavista toimenpiteistä ja/tai muusta relevantista kehityksestä asiassa	Tilintarkastustuomioistuimen huomautuksen tilanne
1	2021, 2022, 2023	Horisontti 2020 -ohjelman tavoitetta yksityisten osakkaiden luontoissuorituksista täydentäviin toimiin tarkistetaan ylöspäin, jotta voidaan kompensoida vähennystä niiden alustavassa tavoitteessa luontoissuorituksista yhteisyrityksen operatiivisiin toimiin.	Vuoden 2024 loppuun mennessä yksityiset osakkaat olivat saavuttaneet 93 prosenttia käteisvarojen ja luontoissuoritusten yhteenlasketusta tavoitteestaan. Tästä määrästä noin 86 prosenttia liittyi kuitenkin yhteisyrityksen tutkimusohjelman ulkopuolisiin täydentäviin toimiin (ks. kohta 3.7.12).	Käsittely kesken

Euroopan kiertotaloutta ja biopohjaisia ratkaisuja edistävä yhteisyritys (CBE)

Järjestysnumero	Tilintarkastustuomioistuimen huomautuksen antamisvuosi	Tilintarkastustuomioistuimen huomautuksen yhteenveto	Yhteenveto korjaavista toimenpiteistä ja/tai muusta relevantista kehityksestä asiassa	Tilintarkastustuomioistuimen huomautuksen tilanne
2	2022, 2023	Henkilöstömenojen maksumäärärahojen talousarvion alhainen toteutumisaste (osasto 1).	Vuoden 2024 henkilöstömenojen maksumäärärahojen talousarvion (osasto 1) toteutumisaste oli 94 prosenttia (2023: 57 prosenttia).	Käsittely päätetty
3	2023	Vanhentunut toiminnan jatkuvuussuunnitelma ja palautumissuunnitelma	Päivitetty toiminnan jatkuvuussuunnitelma ja palautumissuunnitelma hyväksyttiin joulukuussa 2024. Molempien suunnitelmien testaaminen on osa vuoden 2025 yhteistä tietotekniikkaa koskevaa työohjelmaa.	Käsittely kesken

Euroopan kiertotaloutta ja biopohjaisia ratkaisuja edistävä yhteisyritys (CBE)

CBE-yhteisyrityksen vastaukset

https://www.eca.europa.eu/Lists/ECARepplies/CBE-Replies-SAR-JUS-2024/CBE-Replies-SAR-JUS-2024_FI.pdf

3.8. Euroopan rautatiet -yhteisyritys (EU-Rail -yhteisyritys)

Johdanto

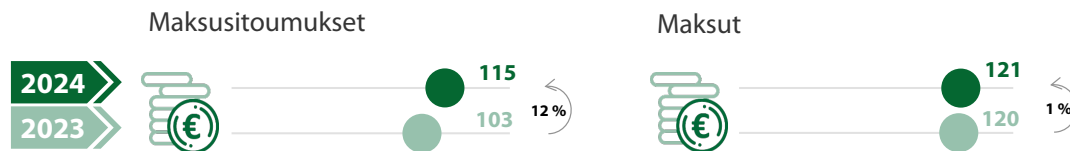
3.8.1. Brysselissä sijaitseva [Euroopan rautatiet -yhteisyritys](#) (EU-Rail-yhteisyritys) perustettiin marraskuussa 2021 Horisontti Eurooppa -puiteohjelman yhteyteen ajanjaksoksi, joka päättyy 31. joulukuuta 2031³³. Se korvasi Shift2Rail- yhteisyrityksen, joka perustettiin kesäkuussa 2014 Horisontti 2020 -puiteohjelman yhteyteen³⁴.

3.8.2. EU-Rail-yhteisyritys on julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuus, joka edistää rautatiealan tutkimusta ja innovointia. Yhteisyrityksen osakkaita ovat komission (MOVE ja RTD-pääosaston) edustama EU sekä rautatieteollisuutta edustavat kumppanit (joihin kuuluvat rautatiekaluston valmistajat, rautatieyhtiöt, rataverkon haltijat ja tutkimuskeskukset).

³³ Neuvoston asetus (EU) 2021/2085 Horisontti Eurooppa -ohjelman yhteisyritysten perustamisesta.

³⁴ Neuvoston asetus (EU) N:o 642/2014.

Euroopan rautatiet -yhteisyritys (EU-Rail -yhteisyritys)

3.8.3. Kaaviossa 3.8.1 esitetään yhteisyrityksen avainluvut.**Kaavio 3.8.1 – EU-Rail-yhteisyrityksen avainluvut****Käytettävissä olevat määrärahat (miljoonaa euroa)*****Henkilöstö (31. joulukuuta)****

* Käytettävissä olevat määrärahat sisältävät aiempien vuosien käyttämättömät määrärahat, jotka yhteisyritys on ottanut kuluvan varainhoitovuoden talousarvioon, sekä käyttötarkoitukseensa sidotut tulot ja uudelleen seuraavalle vuodelle kohdennetut määrärahat.

** Henkilöstöön luetaan väliaikainen henkilöstö, sopimussuhteiset toimihenkilöt ja kansalliset asiantuntijat.

Lähde: Yhteisyrityksen toimittamat tiedot.

Euroopan tilintarkastustuomioistuimen tarkastuslausuma Euroopan parlamentille ja neuvostolle – riippumattoman tarkastajan kertomus

Lausunto

3.8.4. Tilintarkastustuomioistuimen tarkastustapaa, lausunnon perusteluja, EU-Rail-yhteisyrityksen toimivan johdon ja hallintoelinten velvollisuuksia sekä tarkastajan velvollisuuksia tilien ja niiden perustana olevien toimien tarkastamisen yhteydessä kuvataan kertomuksen osassa 3.1. Allekirjoitus sivulla 180 on erottamaton osa lausuntoa.

3.8.5. Tilintarkastustuomioistuin on tarkastanut

- EU-Rail-yhteisyrityksen tilinpäätöksen, joka sisältää tilinpäätöslaskelmat ja kertomukset talousarvion toteuttamisesta 31. joulukuuta 2024 päättyneeltä varainhoitovuodelta, ja

Euroopan rautatiet -yhteisyritys (EU-Rail -yhteisyritys)

b) tilien perustana olevien toimien laillisuuden ja asianmukaisuuden

Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 287 artiklan mukaisesti.

Tilien luotettavuus

Lausunto tilien luotettavuudesta

3.8.6. Tilintarkastustuomioistuin katsoo, että EU-Rail-yhteisyrityksen tilinpäätös 31. joulukuuta 2024 päättyneeltä varainhoitovuodelta antaa kaikilta olennaisilta osiltaan oikeat ja riittävät tiedot yhteisyrityksen taloudellisesta asemasta 31. päivältä joulukuuta 2024 sekä toimien tuloksista, rahavirroista ja nettovarallisuuden muutoksista mainittuna päivänä päättyneeltä varainhoitovuodelta yhteisyrityksen varainhoitoasetuksen ja komission tilinpitäjän vahvistamien kirjanpitosääntöjen mukaisesti. Kirjanpitosäännöt perustuvat kansainvälisesti hyväksyttyihin julkisen sektorin tilinpäätösstandardeihin.

Tilien perustana olevien toimien laillisuus ja asianmukaisuus (sääntöjenmukaisuus)

Tulot

Lausunto tilien perustana olevien tulojen laillisuudesta ja asianmukaisuudesta

3.8.7. Tilintarkastustuomioistuin katsoo, että EU-Rail-yhteisyrityksen 31. päivänä joulukuuta 2024 päättyneen varainhoitovuoden tilien perustana olevat tulot ovat kaikilta olennaisilta osiltaan lailliset ja asianmukaiset.

Maksut

Lausunto tilien perustana olevien maksujen laillisuudesta ja asianmukaisuudesta

3.8.8. Tilintarkastustuomioistuin katsoo, että EU-Rail-yhteisyrityksen 31. päivänä joulukuuta 2024 päättyneen varainhoitovuoden tilien perustana olevat maksut ovat kaikilta olennaisilta osiltaan lailliset ja asianmukaiset.

3.8.9. Jäljempänä esitettävät huomautukset eivät aseta tilintarkastustuomioistuimen lausuntoa kyseenalaiseksi.

Euroopan rautatiet -yhteisyritys (EU-Rail -yhteisyritys)

Budjettihallintoa koskevat huomautukset

Horisontti 2020 -rahoitus EU-Rail-yhteisyritykselle päättyi vuonna 2024, ja kaikki osakkaat saavuttivat tai ylittivät rahoitustavoitteensa

3.8.10. *Taulukossa 3.8.1* esitetään yleiskatsaus, jossa verrataan EU-Rail-yhteisyrityksen osakkaiden Horisontti 2020 -puiteohjelman rahoitustavoitteita niiden todellisiin rahoitusosuuksiin (käteisvarat ja luontoissuoritukset), jotka on raportoitu yhteisyrityksen tilinpäätöksessä vuoden 2024 lopussa.

Taulukko 3.8.1 – Osakkaiden rahoitusosuudet yhteisyrityksessä Horisontti 2020 -puiteohjelman yhteydessä (miljoonaa euroa)

Osakkaat	Osakkaiden rahoitusosuudet (perustamisasetuksen mukaan)				Osakkaiden rahoitusosuudet (tilanne 31.12.2024)					
	Operatiiviset toimet	Hallintokulut	Täydentävät toimet ⁽¹⁾	Yhteensä	Käteissuoritukset	Validoidut luontoissuoritukset	Validoimattomat raportoidut luontoissuoritukset	Luontoissuoritukset täydentäviin toimiin	Yhteensä	Saavuttamisaste
EU (MOVE- pääosasto)	384,5	13,5	0,0	398,0	398,0	0,0	0,0	0,0	398,0	100 %
Yksityiset osakkaat	336,5	13,5	120,0	470,0	13,5	362,1	0,0	267,6	643,2	137 %
Yhteensä	721,0	27,0	120,0	868,0	411,5	362,1	0,0	267,6	1 041,2	120 %

(1) Tilintarkastustuomioistimen tarkastus ei kata täydentäviä toimia.

Lähde: Euroopan tilintarkastustuomioistuin yhteisyrityksen antamien tietojen ja yhteisyrityksen perustamisasetuksen perusteella.

3.8.11. Vuoden 2024 eli ohjelman päättämivuoden lopussa yksityisten osakkaiden rahoitusosuudet ylittivät tavoitteen huomattavasti. Yhdessä kaikkien osakkaiden osuus oli 20 prosenttia suurempi kuin rahoitusasetuksessa asetettu kokonaistavoite.

EU-Rail-yhteisyritys on edistynyt Euroopan horisontti -ohjelman täytäntöönpanossa ja osakkaiden rahoitusosuuksien saavuttamisessa

3.8.12. *Taulukossa 3.8.2* esitetään yleiskatsaus, jossa verrataan EU-Rail-yhteisyrityksen osakkaiden Horisontti Eurooppa -puiteohjelmaa koskevia rahoitustavoitteita niiden todellisiin rahoitusosuuksiin (käteisvarat ja luontoissuoritukset), jotka on raportoitu yhteisyrityksen tilinpäätöksessä vuoden 2024 lopussa.

Euroopan rautatiet -yhteisyritys (EU-Rail -yhteisyritys)

Taulukko 3.8.2 – Osakkaiden rahoitusosuudet yhteisyrityksessä
Horisontti Eurooppa -puiteohjelman yhteydessä (miljoonaa euroa)

Osakkaat	Osakkaiden rahoitusosuudet (perustamisasetuksen mukaan)			Osakkaiden rahoitusosuudet (tilanne 31.12.2024)					
	Operatiiviset toimet	Hallintokulut	Yhteensä	Validoidut käteissuoritukset	Validoimattomat käteissuoritukset	Validoidut luontoissuoritukset (1)	Validoimattomat raportoidut luontoissuoritukset (1)	Yhteensä	Saavuttamisaste
EU (RTD-pääosasto) ⁽²⁾	591,0	24,0	615,0	215,7	45,2	–	–	260,9	42 %
Yksityiset osakkaat ⁽²⁾	591,0	24,0	615,0	8,4	–	163,1	95,3	266,8	43 %
Yhteensä	1 182,0	48,0	1 230,0	224,1	45,2	163,1	95,3	527,7	43 %

1) Koostuu luontoissuorituksista operatiivisiin toimiin (IKOP) ja luontoissuorituksista täydentäviin toimiin (IKAA).

2) Sisältää Yhdistyneen kuningaskunnan sitomattomat 29 miljoonan euron rahoitusosuudet ja Horisontti Eurooppa -puiteohjelman 14 miljoonan euron puolivälin vähennyksen.

Lähde: Euroopan tilintarkastustuomioistuin yhteisyrityksen antamien tietojen ja yhteisyrityksen perustamisasetuksen perusteella.

3.8.13. Vuoden 2024 eli ohjelman kolmannen vuoden loppuun mennessä EU ja yksityiset osakkaat olivat jo saavuttaneet noin 43 prosenttia yhteenlasketusta rahoitustavoitteestaan. EU oli maksanut käteissuorituksia yhteensä 260,9 miljoonaa euroa (42 prosenttia tavoitteesta). Yksityiset osakkaat ilmoittivat noin 266,8 miljoonan euron käteisvaroista ja luontoissuorituksista (43 prosenttia). Yhteisyrityksen vuotuisen tilinpäätöksen mukaan tästä määrästä 166,8 miljoonaa euroa (63 prosenttia) liittyi EU-Rail-yhteisyrityksen tutkimusohjelman ulkopuolisiin täydentäviin toimiin.

Huomautukset toimien laillisuudesta ja asianmukaisuudesta (sääntöjenmukaisuudesta)

3.8.14. Tilintarkastustuomioistuin tarkasti lopullisten edunsaajien tasolla kaksi Horisontti 2020- ja Horisontti Eurooppa -puiteohjelman tapahtumaa (jotka poimittiin satunnaisesti kaikista yhteisyrityksen vuonna 2024 suorittamista väli- ja loppumaksuista ja ennakkomaksujen selvityksistä). Tarkoituksena oli arvioida yhteisyrityksen hallinto- ja valvontajärjestelmien vaikuttavuutta toimintamenojen laillisuuden ja sääntöjenmukaisuuden osalta. Kummassakaan tapahtumassa ei ollut virheitä.

3.8.15. Komission yhteisen tarkastusyksikön jälkitarkastuksen tulosten perusteella EU-Rail-yhteisyritys raportoi edustavaksi virhetasoksi 1,9 prosenttia ja jäännösvirhetasoksi 0,7 prosenttia Horisontti 2020 -puiteohjelman menojen osalta (joiden osuus sen kokonaismaksuista oli noin 92 prosenttia vuonna 2024)³⁵. Horisontti Eurooppa -puiteohjelman menoista (noin kolme prosenttia kaikista vuoden 2024 maksuista) ei ole vielä saatavilla jälkiarvioinnin tuloksia. EU-Rail-yhteisyritys käyttää niissä yksinomaan kiinteämääräisiä avustuksia. Tilintarkastustuomioistuimen viime vuosina suorittamassa kiinteämääräisten maksujen tarkastuksessa ei ilmennyt virheitä.

³⁵ EU-Rail-yhteisyrityksen konsolidoitu vuotuinen toimintakertomus 2024, luku 4.

Aiempina vuosina esitettyjen huomautusten seuranta

3.8.16. *Liitteessä* on yhteenveto toimenpiteistä, jotka EU-Rail-yhteisyritys on toteuttanut tilintarkastustuomioistuimen aiempina vuosina esittämien huomautusten perusteella.

Liite – Aiempina vuosina esitettyjen huomautusten seuranta

Järjestysnumero	Tilintarkastustuomioistuimen huomautuksen antamisvuosi	Tilintarkastustuomioistuimen huomautuksen yhteenveto	Yhteenveto korjaavista toimenpiteistä ja/tai muusta relevantista kehityksestä asiassa	Tilintarkastustuomioistuimen huomautuksen tilanne
1	2021, 2022, 2023	Horisontti 2020 -puiteohjelmaan kuuluvien operatiivisten maksumäärärahojen matala toteutumisaste vuonna 2020.	Vuoden 2024 lopussa Horisontti 2020 -puiteohjelman toteutumisaste oli 88 prosenttia (2023: 67 prosenttia), minkä ansiosta EU-Rail-yhteisyritys pystyi päättämään Horisontti 2020-hankkeensa.	Käsittely päätetty

Euroopan rautatiet -yhteisyritys (EU-Rail -yhteisyritys)

Järjestysnumero	Tilintarkastustuomioistuimen huomautuksen antamisvuosi	Tilintarkastustuomioistuimen huomautuksen yhteenveto	Yhteenveto korjaavista toimenpiteistä ja/tai muusta relevantista kehityksestä asiassa	Tilintarkastustuomioistuimen huomautuksen tilanne
2	2023	Vanhentunut toiminnan jatkuvuussuunnitelma ja palautumissuunnitelma	Päivitetty toiminnan jatkuvuussuunnitelma ja palautumissuunnitelma hyväksyttiin joulukuussa 2024. Molempien suunnitelmien testaaminen on osa vuoden 2025 yhteistä tietotekniikkaa koskevaa työohjelmaa.	Käsittely kesken

Euroopan rautatiet -yhteisyritys (EU-Rail -yhteisyritys)

EU-Rail-yhteisyrityksen vastaukset

https://www.eca.europa.eu/Lists/ECARepplies/EU-Rail-Replies-SAR-JUS-2024/EU-Rail-Replies-SAR-JUS-2024_FI.pdf

3.9. Euroopan suurteholaskennan yhteisyritys (EuroHPC)

Johdanto

3.9.1. Luxemburgissa sijaitseva [Euroopan suurteholaskennan yhteisyritys](#) (EuroHPC-yhteisyritys) perustettiin lokakuussa 2018 ajanjaksoksi, joka päättyy 31. joulukuuta 2026³⁶. Neuvosto hyväksyi heinäkuussa 2021 uuden perustamisasetuksen, jolla jatketaan yhteisyrityksen toiminta-aikaa ja laajennetaan sen toimeksiantoa monivuotisen rahoituskehysten 2021–2027 yhteydessä siten, että toimikausi päättyy 31. joulukuuta 2033³⁷. Vuonna 2024 neuvosto muutti komission ehdotuksesta yhteisyrityksen perustamisasetusta ja otti käyttöön uuden tavoitteen, joka koskee tehtaiden kehittämistä Euroopan johtajuuden vahvistamiseksi tekoälyn alalla³⁸.

3.9.2. EuroHPC on julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuus, jonka avulla voidaan yhdistää suurteholaskennan kehittämistä ja käyttöönottoa Euroopassa koskevat voimavarat. Yhteisyrityksen osakkaat ovat komission (CNECT-pääosaston) edustama EU, [osallistujavaltiot](#)³⁷ sekä kolme yksityistä osakasta: suurteholaskennan eurooppalainen teknologiayhteisö (European Technology Platform for High Performance Computing), Big Data Value Association -yhteenliittymä ja eurooppalainen kvanttiteollisuuskonsortio (European Quantum Industry Consortium).

³⁶ [Neuvoston asetus \(EU\) 2018/1488](#) Euroopan suurteholaskennan yhteisyrityksen perustamisesta.

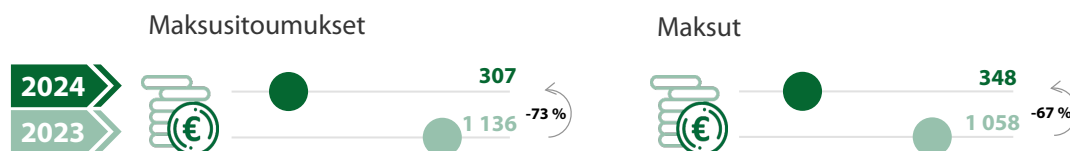
³⁷ [Neuvoston asetus \(EU\) 2021/1173](#) Euroopan suurteholaskennan yhteisyrityksen perustamisesta ja asetuksen (EU) 2018/1488 kumoamisesta.

³⁸ [Neuvoston asetus \(EU\) 2024/1732](#), asetuksen (EU) 2021/1173 muuttamisesta startup-yrityksiä tukevan EuroHPC-aloitteen osalta Euroopan johtoaseman vahvistamiseksi luotettavan tekoälyn alalla.

3.9.3. Kaaviossa 3.9.1 esitetään yhteisyrityksen avainluvut.

Kaavio 3.9.1 – EuroHPC-yhteisyrityksen tunnusluvut

Käytettävissä olevat määrärahat (miljoonaa euroa)*



Henkilöstö (31. joulukuuta)**



* Käytettävissä olevat määrärahat sisältävät aiempien vuosien käyttämättömät määrärahat, jotka yhteisyritys on ottanut kuluvan varainhoitovuoden talousarvioon, sekä käyttötarkoitukseensa sidotut tulot ja uudelleen seuraavalle vuodelle kohdennetut määrärahat.

** Henkilöstöön luetaan väliaikainen henkilöstö ja sopimussuhteiset toimihenkilöt.

Lähde: Yhteisyrityksen toimittamat tiedot.

3.9.4. Vuoden 2024 maksusitoumus- ja maksumäärärahojen huomattava väheneminen johtuu uusien tekoälyinvestointihankkeiden valmistelutyöstä. Yhteisyritys käynnisti syyskuussa 2024 kaksi merkittävää kiinnostuksenilmaisupyyntöä tekoälytehtaiden perustamiseksi. Näiden hankkeiden rahoittamiseksi oli pakko lykätä tai peruuttaa investointihankkeita, jotka oli jo suunniteltu ja budjetoitu Digitaalinen Eurooppa -ohjelman ja Verkkojen Eurooppa -välineen yhteydessä.

Euroopan tilintarkastustuomioistuimen tarkastuslausuma Euroopan parlamentille ja neuvostolle – riippumattoman tarkastajan kertomus

Lausunto

3.9.5. Tilintarkastustuomioistuimen tarkastustapaa, lausunnon perusteluja, Euroopan suurteholaskennan yhteisyrityksen (EuroHPC) toimivan johdon ja hallintoelinten velvollisuuksia sekä tarkastajan velvollisuuksia tilien ja niiden perustana olevien toimien tarkastamisen yhteydessä kuvataan kertomuksen osassa 3.1. Allekirjoitus sivulla 180 on erottamaton osa lausuntoa.

3.9.6. Tilintarkastustuomioistuin on tarkastanut

- a) EuroHPC-yhteisyrityksen tilinpäätöksen, joka sisältää tilinpäätöslaskelmat ja kertomukset talousarvion toteuttamisesta 31. joulukuuta 2024 päättyneeltä varainhoitovuodelta, ja
- b) tilien perustana olevien toimien laillisuuden ja asianmukaisuuden

Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 287 artiklan mukaisesti.

Tilien luotettavuus

Lausunto tilien luotettavuudesta

3.9.7. Tilintarkastustuomioistuin katsoo, että EuroHPC-yhteisyrityksen tilinpäätös 31. joulukuuta 2024 päättyneeltä varainhoitovuodelta antaa kaikilta olennaisilta osiltaan oikeat ja riittävät tiedot yhteisyrityksen taloudellisesta asemasta 31. päivältä joulukuuta 2024 sekä toimien tuloksista, rahavirroista ja nettovarallisuuden muutoksista mainittuna päivänä päättyneeltä varainhoitovuodelta yhteisyrityksen varainhoitoasetuksen ja komission tilinpitäjän vahvistamien kirjanpitosääntöjen mukaisesti. Kirjanpitosäännöt perustuvat kansainvälisesti hyväksytyihin julkisen sektorin tilinpäätösstandardeihin.

Tiettyjä seikkoja painottava kappale

3.9.8. Tilintarkastustuomioistuin kiinnittää huomiota EuroHPC-yhteisyrityksen vuoden 2024 tilinpäätöksen liitetietoon 4.2, jossa kuvataan yhteisyrityksen alustavaa vaikutustenarviointia ja siihen liittyvää epävarmuutta toimittajalle maksetuista ennakkomaksuista, ottaen myös huomioon äskettäiset julkiset tiedot toimittajan taloudellisesta tilanteesta. EuroHPC-yhteisyritys analysoi kaikkien toimittajan kanssa tehtyjen sopimusten arvon ja keskittyi sopimusten ja avustussopimusten perusteella maksettuihin ennakoihin. Yhteisyritys arvioi niiden mahdollisen vaikutuksen olevan 88,4 miljoonaa euroa. Kuvattu seikka ei aiheuta muutoksia tilintarkastustuomioistuimen lausuntoon.

Tilien perustana olevien toimien laillisuus ja asianmukaisuus (sääntöjenmukaisuus)

Tulot

Lausunto tilien perustana olevien tulojen laillisuudesta ja asianmukaisuudesta

3.9.9. Tilintarkastustuomioistuin katsoo, että EuroHPC-yhteisyrityksen 31. päivänä joulukuuta 2024 päättyneen varainhoitovuoden tilien perustana olevat tulot ovat kaikilta olennaisilta osiltaan lailliset ja asianmukaiset.

Maksut

Lausunto tilien perustana olevien maksujen laillisuudesta ja asianmukaisuudesta

3.9.10. Tilintarkastustuomioistuin katsoo, että EuroHPC-yhteisyrityksen 31. päivänä joulukuuta 2024 päättyneen varainhoitovuoden tilien perustana olevat maksut ovat kaikilta olennaisilta osiltaan lailliset ja asianmukaiset.

3.9.11. Jäljempänä esitettävät huomautukset eivät aseta tilintarkastustuomioistuimen lausuntoa kyseenalaiseksi.

Budjettihallintoa koskevat huomautukset

Vuonna 2024 EuroHPC-yhteisyrityksen Horisontti 2020 -puiteohjelman avustusmaksujen toteutumisaste laski edelleen

3.9.12. Horisontti 2020 -puiteohjelman maksumäärärahojen toteutumisaste laski 27 prosenttiin vuonna 2024 (2023: 36 prosenttia). Yhteisyritys selitti, että tämä johtui viivästyksistä tuensaajien yhteisrahoitusta varten vuonna 2024 toimittamien teknisten ja taloudellisten raporttien ennakkotarkastusten käsittelyssä. Käsittelyä odotettuihin ilmoituksiin liittyviä maksuja siirrettiin vuoteen 2025.

Euroopan suurteholaskennan yhteisyritys (EuroHPC)

Toisin kuin EU ja osallistujavaltiot, yksityiset osakkaat eivät saavuta Horisontti 2020 -puiteohjelman rahoitusosuutta koskevaa tavoitettaan

3.9.13. Taulukossa 3.9.1 esitetään yleiskatsaus, jossa verrataan EuroHPC-yhteisyrityksen osakkaiden Horisontti 2020 -puiteohjelman ja Verkkojen Eurooppa -välineen rahoitustavoitteita niiden todellisiin rahoitusosuuksiin (käteisvarat ja luontoissuoritukset), jotka on raportoitu yhteisyrityksen tilinpäätöksessä vuoden 2024 lopussa.

Taulukko 3.9.1 – Osakkaiden rahoitusosuudet yhteisyritykseen Horisontti 2020 -puiteohjelmassa ja Verkkojen Eurooppa -välineessä (miljoonaa euroa)

Osakkaat	Osakkaiden rahoitusosuudet (perustamisasetuksen mukaan)				Osakkaiden rahoitusosuudet (tilanne 31.12.2024)					
	Operatiiviset toimet	Hallintokulut	Täydentävät toimet ⁽²⁾	Yhteensä	Käteissuoritukset	Validoidut luontoissuoritukset	Validoimattomat raportoidut luontoissuoritukset	Luontoissuoritukset täydentäviin toimiin	Yhteensä	Saavuttamisaste
EU (CNECT-pääosasto) ⁽¹⁾	526,0	10,0	–	536,0	477,4	–	–	–	477,4	89 %
Osallistujavaltiot ⁽³⁾	476,0	0,0	–	476,0	179,6	0,0	51,9	–	231,5	49 %
Yksityiset osakkaat ⁽³⁾	420,0	0,0	–	420,0	0,0	0,0	20,0	–	20,0	5 %
Yhteensä	1 422,0	10,0	–	1 432,0	657,0	0,0	71,9	–	728,9	51 %

(1) Sisältää 100 miljoonaa euroa Verkkojen Eurooppa -välineestä.

(2) Tilintarkastustuomioistimen tarkastus ei kata täydentäviä toimia.

(3) Uudessa perustamisasetuksessa kumottiin osallistujavaltioille ja yksityisille osakkaille asetettu velvoite osallistua hallintokuluihin.

(4) Toimeksisaajille/edunsaajille suoraan maksettuja osallistujavaltioiden käteissuorituksia ei ole otettu huomioon.

Lähde: Euroopan tilintarkastustuomioistuin yhteisyrityksen antamien tietojen ja yhteisyrityksen perustamisasetuksen perusteella.

3.9.14. Vuoden 2024 loppuun mennessä EU oli tehnyt käteissuorituksia yhteensä 477,4 miljoonaa euroa (89 prosenttia tavoitteesta). Osallistujavaltiot olivat maksaneet rahoitusosuuksia 179,6 miljoonaa euroa yhteisyrityksen hankkimille supertietokoneille ja ilmoittaneet 51,9 miljoonan euron luontoissuorituksista isännöivien yhteisöjen toimintakustannuksiin (49 prosenttia tavoitteesta). Osallistujavaltioiden alhaisempi rahoitusosuus johtuu pääasiassa siitä, että ne kirjaavat kustannukset ja ilmoittavat niistä yhteisyritykselle vasta, kun vastaavat kansallisista varoista tuetut Horisontti 2020 -puiteohjelman ja Verkkojen Eurooppa -välineen hankkeet on saatu päätökseen.

3.9.15. Vaikka sekä EU:n että osallistujavaltioiden oikeudelliset sitoumukset ovat niiden Horisontti 2020 -puiteohjelman rahoitustavoitteiden mukaisia, yksityisten osakkaiden rahoitusosuuksien saavuttaminen on heikkoa. Niiden luontoissuoritukset operatiivisiin toimiin (20 miljoonaa euroa) alittavat edelleen merkittävästi yhteisyrityksen perustamisasetuksessa yksityisille osakkaille sovitun 420 miljoonan euron vähimmäistavoitteen. Kuten tilintarkastustuomioistuin on tuonut esiin aiemmissa kertomuksissa (esimerkiksi EU:n yhteisyrityksiä koskevan vuoden 2023 vuosikertomuksen kohta 3.9.16), tilanne johtuu EuroHPC-yhteisyrityksen toiminnan rahoitusjärjestelyistä³⁹. Näiden järjestelyjen mukaan

³⁹ Ks. neuvoston asetuksen (EU) 2018/1488 liitteenä olevan perussäännön 15 artiklan 3 kohdan f alakohta.

Euroopan suurteholaskennan yhteisyritys (EuroHPC)

yksityiset osakkaat voivat tehdä luontoissuorituksia vain innovaatioavustuksiin (joiden osuus yhteisyrityksen kaikista avustuksista on noin 30 prosenttia). Tilintarkastustuomioistuin katsoo, että tämä rajoittaa yhteisyrityksen valmiuksia täyttää tehtävänsä eli tehdä tiivistä yhteistyötä yksityisen sektorin kanssa, eikä yhteisyrityksellä ole siksi myöskään mahdollisuutta kvantifioida yksityisen sektorin vaikutusta yhteisyrityksen Horisontti 2020 -puiteohjelman tavoitteiden saavuttamiseen.

Uusi tekoälypilari hidasti Digitaalinen Eurooppa -ohjelman vuoden 2024 talousarvion ja osakkaiden rahoitusosuuksien toteutumista

3.9.16. Koska uusi tekoälypilari on strategisesti erittäin merkittävä EuroHPC-yhteisyritykselle ja sen osallistujavaltioille, yhteisyritys siirsi käytettävissä olevia resursseja keskeisiin ensimmäisiin kiinnostuksenilmaisupyyntöihin, jotka koskevat tekoälytehtaiden perustamista. Joulukuussa 2024 se valitsi seitsemän tekoälyn isännöintiyhteisöä ja myönsi yhteisrahoitusta niiden investointihankkeille (noin 653 miljoonaa euroa Digitaalinen Eurooppa -ohjelmasta ja 112 miljoonaa euroa Horisontti Eurooppa -puiteohjelmasta). Tämä tarkoitti sitä, että useat muut suunnitellut investointitoimet joko peruutettiin tai siirrettiin kaudelle 2025–2027, mikä viivästytti EuroHPC-yhteisyrityksen Digitaalinen Eurooppa -infrastruktuuritoimien täytäntöönpanoa vuonna 2024.

3.9.17. Tämä selittää sen, että vuonna 2024 Digitaalinen Eurooppa -investointitoimien maksusitoumusten toteutumisaste oli erittäin matala 22 prosenttia ja maksujen samoin erittäin matala 19 prosenttia (2023: 89 prosenttia ja 18 prosenttia).

3.9.18. *Taulukossa 3.9.2* esitetään yleiskatsaus, jossa verrataan EuroHPC-yhteisyrityksen osakkaiden monivuotiseen rahoituskehykseen 2021–2027 kuuluvien tutkimusohjelmien rahoitustavoitteita niiden todellisiin rahoitusosuuksiin (käteisvarat ja luontoissuoritukset), jotka on raportoitu yhteisyrityksen tilinpäätöksessä vuoden 2024 lopussa.

Euroopan suurteholaskennan yhteisyritys (EuroHPC)

Taulukko 3.9.2 – Osakkaiden rahoitusosuudet yhteisyrityksessä
Horisontti Eurooppa -puiteohjelman, Digitaalinen Eurooppa -ohjelman ja
toisen Verkkojen Eurooppa -välineen yhteydessä (miljoonaa euroa)

Osakkaat	Osakkaiden rahoitusosuudet (perustamisasetuksen mukaan)			Osakkaiden rahoitusosuudet (tilanne 31.12.2024)					
	Operatiiviset toimet	Hallintokulut	Yhteensä	Validoidut käteissuoritukset	Validoimattomat käteissuoritukset	Validoidut luontoissuoritukset (a)	Validoimattomat raportoidut luontoissuoritukset (b)	Yhteensä	Saavuttamisaste
EU (CNECT-pääosasto) ⁽¹⁾	3 059,3	92,0	3 151,3	190,3	724,9	–	–	915,2	29 %
Osallistujavaltiot ⁽²⁾	2 989,3	0,0	2 989,3	36,6	103,2	0,0	0,0	139,8	5 %
Yksityiset osakkaat	900,0	0,0	900,0	0,0	–	0,0	2,8	2,8	0 %
Yhteensä	6 948,6	92,0	7 040,6	226,9	828,0	0,0	2,8	1 057,8	15 %

(1) Sisältää a) enintään 900 miljoonaa euroa Horisontti Eurooppa -puiteohjelmasta vähennettynä 21 miljoonan euron puolivälin vähennyksellä sekä Yhdistyneen kuningaskunnan 91 miljoonan euron rahoitusosuuden; b) enintään 1 981,3 miljoonaa euroa Digitaalinen Eurooppa -ohjelmasta; c) enintään 200 miljoonaa euroa Verkkojen Eurooppa -välineestä.

(2) Toimeksisaajille/edunsaajille suoraan maksettua osallistujavaltioiden käteissuorituksia ei ole otettu huomioon.

(3) Isäntäyksiköiden operatiivisiin kuluihin osoitettavat osallistujavaltioiden luontoissuoritukset ja yhteisyrityksen operatiivisiin toimiin osoitettavat yksityisten osakkaiden luontoissuoritukset.

Lähde: Euroopan tilintarkastustuomioistuin yhteisyrityksen antamien tietojen ja yhteisyrityksen perustamisasetuksen perusteella.

3.9.19. Vuoden 2024 eli Horisontti Eurooppa -puiteohjelman kolmannen vuoden loppuun mennessä EU ja osallistujavaltiot olivat saavuttaneet vain noin 17 prosenttia kokonaisrahoitustavoitteestaan (29 prosenttia ja 5 prosenttia). Tämä johtuu muun muassa resurssien uudelleenkohdentamisesta pääasiassa Digitaalinen Eurooppa -investointitoimista uuden tekoälypilarin toimiin (ks. kohta [3.9.16](#)).

3.9.20. Vaikka yksityisten osakkaiden rahoitustavoitteet oli asetettu yli kaksi kertaa korkeammalle kuin edellisessä monivuotisessa rahoituskehityksessä (nousu 420 miljoonasta eurosta 900 miljoonaan euroon), luontoissuorituksia saatiin vuonna 2024 vain 2,8 miljoonaa euroa. Tämä tilanne johtui samoista rakenteellisista syistä, jotka kuvataan Horisontti 2020 -puiteohjelman yhteydessä (ks. kohta [3.9.15](#)). Lisäksi kauden 2021–2027 ohjelmissa yksityiset osakkaat eivät voi osallistua Digitaalinen Eurooppa -ohjelmasta rahoitettuihin investointihankkeisiin, kuten supertietokoneiden hankintaan tai päivittämiseen ja tekoälytehtaiden perustamiseen (jotka muodostavat noin 70 prosenttia yhteisyrityksen toiminnasta), ja heidän osallistumisensa on rajattu innovoinnin avustushankkeisiin, joiden osuus on vain kolme prosenttia jäljellä olevista 30 prosentista yhteisyrityksen Horisontti Eurooppa -puiteohjelman avustuksiin kohdistamista toimista. Tämä vähentää merkittävästi niiden mahdollisuuksia tuottaa luontoissuorituksia.

3.9.21. Kuten tilintarkastustuomioistuin totesi [EU:n yhteisyrityksiä koskevassa viime vuoden vuosikertomuksessa](#) (kohta 3.9.19), EuroHPC-yhteisyritys ei saavuta monivuotisen rahoituskehityksen 2021–2027 mukaista tavoitetta yksityisten osakkaiden huomattavasti korkeammasta rahoitusosuudesta, jos sen rahoitusjärjestelyt ja yksityisiä osakkaita koskeva rahoitus pysyvät entisellään⁴⁰. Tästä syystä on vaarana, ettei yhteisyritys saavuta yksityisten kumppanien kanssa tehtävää tiivistä yhteistyötä koskevia yleisiä ohjelmatavoitteita.

Huomautukset toimien laillisuudesta ja asianmukaisuudesta (sääntöjenmukaisuudesta)

3.9.22. Tilintarkastustuomioistuin tarkasti lopullisten edunsaajien tasolla viisi Horisontti 2020- ja Horisontti Eurooppa -puiteohjelman tapahtumaa (jotka poimittiin satunnaisesti kaikista yhteisyrityksen vuonna 2024 suorittamista väli- ja loppumaksuista ja ennakkomaksujen selvityksistä). Tarkoituksena oli arvioida yhteisyrityksen hallinto- ja valvontajärjestelmien vaikuttavuutta toimintamenojen laillisuuden ja sääntöjenmukaisuuden osalta. Tilintarkastustuomioistuin havaitsi puutteita yhdessä otokseen kuuluvassa hankkeessa työskentelevän henkilöstön työaikakirjanpidon tarkastuksissa ja valvonnassa. Toisessa tapauksessa tilintarkastustuomioistuin havaitsi virheen, jolla on taloudellista vaikutusta. Virhe johtui tukeen oikeuttamattomista henkilöstökustannuksista, jotka puolestaan johtuivat virheellisestä päivittäisten taksojen laskentamenetelmästä.

3.9.23. Komission yhteisen tarkastusyksikön jälkitarkastuksen tulosten perusteella yhteisyritys raportoi edustavaksi virhetasoksi 0,84 prosenttia ja jäännösvirhetasoksi 0 prosenttia Horisontti 2020 -puiteohjelman menojen osalta (joiden osuus sen kokonaismaksuista oli noin 80 prosenttia vuonna 2024)⁴¹. Horisontti Eurooppa -puiteohjelman ja Digitaalinen Eurooppa -ohjelman menoista ei ole vielä saatavilla jälkitarkastuksen tuloksia (noin 17 prosenttia kaikista vuoden 2024 maksuista).

⁴⁰ Ks. neuvoston asetuksen (EU 2021/1173 liitteenä olevan perussäännön 15 artiklan 3 kohdan g alakohta sekä saman asetuksen 7 artiklan 1 kohta ja 11 artiklan 2 kohta.

⁴¹ EuroHPC-yhteisyrityksen konsolidoitu vuotuinen toimintakertomus 2024, sisäistä valvontaa koskeva luku (s. 104).

Muita seikkoja koskevat huomautukset

EuroHPC-yhteisyritys ei ollut saavuttanut rekrytointitavoitteitaan vuoden 2024 loppuun mennessä

3.9.24. Komissio myönsi vuonna 2021 EuroHPC-yhteisyritykselle 39 lisätoimea, jotta se saisi kaikki 54 työntekijää, jotka se tarvitsi pannakseen täytäntöön noin seitsemän miljardia euroa varoja vuosien 2021–2027 monivuotisessa rahoituskehyksessä. Uusista toimista 30 oli tarkoitus täyttää vuoden 2022 loppuun mennessä, loput yhdeksän vuoden 2023 loppuun mennessä. Vuoden 2024 lopussa 39 toimesta oli vielä 14 täyttämättä. Tämä voi estää EuroHPC-yhteisyritystä toteuttamasta toimiaan suunnitellusti.

Aiempina vuosina esitettyjen huomautusten seuranta

3.9.25. *Liitteessä* on yhteenveto toimenpiteistä, jotka EuroHPC-yhteisyritys on toteuttanut tilintarkastustuomioistuimen aiempina vuosina esittämien huomautusten perusteella.

Liite – Aiempina vuosina esitettyjen huomautusten seuranta

Järjestysnumero	Tilintarkastustuomioistuimen huomautuksen antamisvuosi	Tilintarkastustuomioistuimen huomautuksen yhteenveto	Yhteenveto korjaavista toimenpiteistä ja/tai muusta relevantista kehityksestä asiassa	Tilintarkastustuomioistuimen huomautuksen tilanne
1	2023	Puutteellinen toiminnan jatkuvuussuunnitelma ja palautumissuunnitelma.	Yhteisyritys hyväksyi päivitetty jatkuvuussuunnitelmansa ja palautumissuunnitelmansa vuonna 2024 ja testasi niitä toukokuussa 2025.	Käsittely päätetty
2	2023	Ei sisäistä valvontakäytäntöä arkaluonteisille toiminnoille.	Yhteisyritys hyväksyi arkaluonteisten toimintojen hallinnointia koskevat toimintaperiaatteet vuonna 2024.	Käsittely päätetty
3	2021, 2022, 2023	Yhteisyrityksen rahoitusjärjestelyt, joissa yksityiset osakkaat pystyivät tekemään luontoissuorituksia vain yhden hanketyypin puitteissa (innovaatiohankkeet, joiden osuus Horisontti Eurooppa -puiteohjelman kokonaisvaroista oli noin kolme prosenttia), estivät yksityisiä	Tilanne jatkui samana vuonna 2024 (ks. kohta 3.9.20).	Käsittely kesken

Euroopan suurteholaskennan yhteisyritys (EuroHPC)

Järjestysnumero	Tilintarkastustuomioistuimen huomautuksen antamisvuosi	Tilintarkastustuomioistuimen huomautuksen yhteenveto	Yhteenveto korjaavista toimenpiteistä ja/tai muusta relevantista kehityksestä asiassa	Tilintarkastustuomioistuimen huomautuksen tilanne
		osakkaita saavuttamasta niille asetettua vähimmäisrahoitustavoitetta.		
4	2022, 2023	Digitaalinen Eurooppa -ohjelmaan liittyvien maksusitoumus- ja maksumäärärahojen alhainen toteutusaste.	Tilanne jatkui samana vuonna 2024 Digitaalinen Eurooppa -ohjelman investointitoimien osalta (ks. kohta 3.9.16).	Käsittely kesken
5	2023	Kassaylijäämän kertyminen.	Vuoden 2024 loppuun mennessä EuroHPC-yhteisyrityksen kassaylijäämä oli kasvanut vuoden 2023 lopun 840,7 miljoonasta eurosta 904,7 miljoonaan euroon.	Käsittely kesken
6	2020, 2021, 2022, 2023	Hallinnollisia maksusitoumus- ja maksumäärärahoja (osastot 1 ja 2) suunniteltaessa ei otettu riittävästi huomioon aiempien vuosien käyttämättömien maksumäärärahojen merkittävien määrien uudelleenkohdentamista.	Vuonna 2024 henkilöstömenojen (osasto 1) osalta toteuttamisaste oli 95 prosenttia, mutta kiinteistöjä, laitteita ja toimintamenoja koskevien maksumäärärahojen osalta tilanne pysyi ennallaan	Käsittely kesken

Euroopan suurteholaskennan yhteisyritys (EuroHPC)

Järjestysnumero	Tilintarkastustuomioistuimen huomautuksen antamisvuosi	Tilintarkastustuomioistuimen huomautuksen yhteenveto	Yhteenveto korjaavista toimenpiteistä ja/tai muusta relevantista kehityksestä asiassa	Tilintarkastustuomioistuimen huomautuksen tilanne
			(osasto 2). Koska kumulatiivisten käyttämättömien maksumäärärahojen uudelleenkohdentamista vuoden 2024 hallinnolliseen talousarvioon ei otettu riittävästi huomioon, osaston 2 maksumäärärahojen toteuttamisaste oli edelleen alhainen, 61 prosenttia (2023: 26 prosenttia).	
7	2021, 2022, 2023	Rekrytointitavoitteita ei saavutettu.	Vuoden 2024 lopussa yhteisyritys ei ollut vielä saavuttanut tavoitettaan 39 uuden työntekijän palkkaamisesta vuoden 2023 loppuun mennessä (ks. kohta 3.9.24).	Käsittely kesken

Euroopan suurteholaskennan yhteisyritys (EuroHPC)

Järjestysnumero	Tilintarkastustuomioistuimen huomautuksen antamisvuosi	Tilintarkastustuomioistuimen huomautuksen yhteenveto	Yhteenveto korjaavista toimenpiteistä ja/tai muusta relevantista kehityksestä asiassa	Tilintarkastustuomioistuimen huomautuksen tilanne
8	2023	Puutteita rekrytointimenettelyjen esivalintavaiheessa.	EuroHPC-yhteisyritys otti vuonna 2024 käyttöön rekrytointimenettelyjen esivalintavaihetta varten pisteytystaulukon, jossa painotetaan kutakin olennaista kriteeriä.	Käsittely päätetty

Euroopan suurteholaskennan yhteisyritys (EuroHPC)

EuroHPC-yhteisyrityksen vastaukset

https://www.eca.europa.eu/Lists/ECARepplies/EuroHPC-Replies-SAR-JUS-2024/EuroHPC-Replies-SAR-JUS-2024_FI.pdf

3.10. Älykkäät verkot ja palvelut -yhteisyritys (SNS-yhteisyritys)

Johdanto

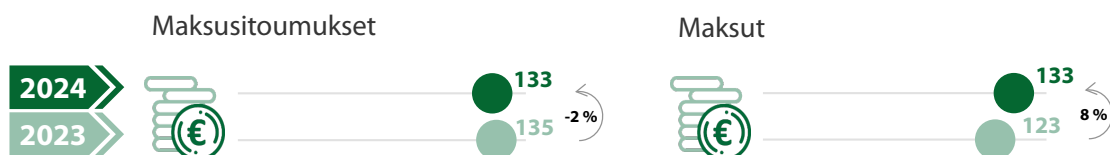
3.10.1. Brysselissä sijaitseva älykkäät verkot ja palvelut -yhteisyritys (SNS-yhteisyritys) perustettiin marraskuussa 2021 Horisontti Eurooppa -puiteohjelman yhteyteen ajanjaksoksi, joka päättyy 31. joulukuuta 2029⁴². Se saavutti taloudellisen riippumattomuuden 24. lokakuuta 2023.

3.10.2. SNS-yhteisyritys on julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuus, jonka tavoitteena on helpottaa ja kehittää teollisuuden johtoasemaa Euroopassa 5G- ja 6G-verkoissa ja -palveluissa. Yhteisyrityksen osakkaita ovat komission (CNECT-pääosaston) edustama EU sekä toimialajärjestö 6G Smart Networks and Services Industry Association (6G-IA).

3.10.3. Kaaviossa 3.10.1 esitetään yhteisyrityksen avainluvut.

Kaavio 3.10.1 – SNS-yhteisyrityksen avainluvut

Käytettävissä olevat määrärahat (miljoonaa euroa)*



Henkilöstö (31. joulukuuta)**



* Käytettävissä olevat määrärahat sisältävät aiempien vuosien käyttämättömät määrärahat, jotka yhteisyritys on ottanut kuluvan varainhoitovuoden talousarvioon, sekä käyttötarkoitukseensa sidotut tulot ja uudelleen seuraavalle vuodelle kohdennetut määrärahat.

** Henkilöstöön luetaan väliaikainen henkilöstö ja sopimussuhteiset toimihenkilöt.

Lähde: Yhteisyrityksen toimittamat tiedot.

⁴² Neuvoston asetus (EU) 2021/2085 Horisontti Eurooppa -ohjelman yhteisyritysten perustamisesta.

Euroopan tilintarkastustuomioistuimen tarkastuslausuma Euroopan parlamentille ja neuvostolle – riippumattoman tarkastajan kertomus

Lausunto

3.10.4. Tilintarkastustuomioistuimen tarkastustapaa, lausunnon perusteluja, älykkäät verkot ja palvelut -yhteisyrityksen (SNS) toimivan johdon ja hallintoelinten velvollisuuksia sekä tarkastajan velvollisuuksia tilien ja niiden perustana olevien toimien tarkastamisen yhteydessä kuvataan kertomuksen osassa **3.1**. Allekirjoitus sivulla **180** on erottamaton osa lausuntoa.

3.10.5. Tilintarkastustuomioistuin on tarkastanut

- a) SNS-yhteisyrityksen tilinpäätöksen, joka sisältää tilinpäätöslaskelmat ja kertomukset talousarvion toteuttamisesta 31. joulukuuta 2024 päättyneeltä varainhoitovuodelta, ja
- b) tilien perustana olevien toimien laillisuuden ja asianmukaisuuden

Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 287 artiklan mukaisesti.

Tilien luotettavuus

Lausunto tilien luotettavuudesta

3.10.6. Tilintarkastustuomioistuin katsoo, että SNS-yhteisyrityksen tilinpäätös 31. joulukuuta 2024 päättyneeltä varainhoitovuodelta antaa kaikilta olennaisilta osiltaan oikeat ja riittävät tiedot yhteisyrityksen taloudellisesta asemasta 31. päivältä joulukuuta 2024 sekä toimien tuloksista, rahavirroista ja nettovarallisuuden muutoksista mainittuna päivänä päättyneeltä varainhoitovuodelta yhteisyrityksen varainhoitoasetuksen ja komission tilinpitäjän vahvistamien kirjanpitosääntöjen mukaisesti. Kirjanpitosäännöt perustuvat kansainvälisesti hyväksyttyihin julkisen sektorin tilinpäätösstandardeihin.

Tilien perustana olevien toimien laillisuus ja asianmukaisuus (sääntöjenmukaisuus)

Tulot

Lausunto tilien perustana olevien tulojen laillisuudesta ja asianmukaisuudesta

3.10.7. Tilintarkastustuomioistuin katsoo, että SNS-yhteisyrityksen 31. päivänä joulukuuta 2024 päättyneen varainhoitovuoden tilien perustana olevat tulot ovat kaikilta olennaisilta osiltaan lailliset ja asianmukaiset.

Maksut

Lausunto tilien perustana olevien maksujen laillisuudesta ja asianmukaisuudesta

3.10.8. Tilintarkastustuomioistuin katsoo, että SNS-yhteisyrityksen 31. päivänä joulukuuta 2024 päättyneen varainhoitovuoden tilien perustana olevat maksut ovat kaikilta olennaisilta osiltaan lailliset ja asianmukaiset.

3.10.9. Jäljempänä esitettävät huomautukset eivät aseta tilintarkastustuomioistuimen lausuntoa kyseenalaiseksi.

Budjettihallintoa koskevat huomautukset

Yksityiset osakkaat saavuttivat tavoitteensa täydentävien toimien ansiosta

3.10.10. *Taulukossa 3.10.1* esitetään yleiskatsaus, jossa verrataan SNS-yhteisyrityksen osakkaiden Horisontti Eurooppa -puiteohjelman rahoitustavoitteita niiden todellisiin rahoitusosuuksiin (käteisvarat ja luontoissuoritukset), jotka on raportoitu yhteisyrityksen tilinpäätöksessä vuoden 2024 lopussa.

Älykkäät verkot ja palvelut -yhteisyritys (SNS-yhteisyritys)

Taulukko 3.10.1 – Osakkaiden rahoitusosuudet yhteisyrityksessä
Horisontti Eurooppa -puiteohjelman yhteydessä (miljoonaa euroa)

Osakkaat	Osakkaiden rahoitusosuudet (perustamisasetuksen mukaan)			Osakkaiden rahoitusosuudet (tilanne 31.12.2024)					
	Operatiiviset toimet	Hallintokulut	Yhteensä	Validoidut käteissuoritukset	Validoimattomat käteissuoritukset	Validoidut luontoissuoritukset (1)	Validoimattomat raportoidut luontoissuoritukset (1)	Yhteensä	Saavuttamisaste
EU (RTD-pääosasto) ⁽²⁾	881,5	18,5	900,0	416,8	19,1	–	–	435,9	48 %
Yksityiset osakkaat ⁽²⁾	881,5	18,5	900,0	1,7	0,0	337,3	24,7	363,7	40 %
Yhteensä	1 763,0	37,0	1 800,0	418,5	19,1	337,3	24,7	799,6	44 %

1) Koostuu luontoissuorituksista operatiivisiin toimiin (IKOP) ja luontoissuorituksista täydentäviin toimiin (IKAA).

2) Sisältää Yhdistyneen kuningaskunnan sitomattomat 21 miljoonan euron rahoitusosuudet ja Horisontti Eurooppa -puiteohjelman 21 miljoonan euron puolivälin vähennyksen.

Lähde: Euroopan tilintarkastustuomioistuin yhteisyrityksen antamien tietojen ja yhteisyrityksen perustamisasetuksen perusteella.

3.10.11. Vuoden 2024 loppuun mennessä EU ja yksityiset osakkaat olivat yhdessä saavuttaneet noin 44 prosenttia kokonaisrahoitustavoitteestaan (EU 48 prosenttia ja yksityiset osakkaat 40 prosenttia). Yhteisyrityksen vuotuisen tilinpäätöksen mukaan 337,3 miljoonaa euroa yksityisten osakkaiden rahoitusosuuksia (93 prosenttia) koski täydentäviä toimia, jotka eivät suoraan liittyneet SNS-yhteisyrityksen rahoittamiin hankkeisiin.

Tilintarkastustuomioistuin panee merkille, että yhteisyrityksen on sovellettava että sekä IKAA-että IKOP-luontoissuoritusten osalta yhtäläisiä sertifiointia, raportointia ja validointia koskevia sääntöjä. Koska täydentäviin toimiin ei kuitenkaan sovelleta samoja arviointi- ja seurantasääntöjä kuin ehdotuspyyntöjen perustuviin yhteisyrityksen rahoittamiin toimiin, tilintarkastustuomioistuin katsoo, että on olemassa riski, että ne eivät ole yhtä vaikuttavia yhteisyrityksen ohjelmatavoitteiden saavuttamisen kannalta.

Huomautukset toimien laillisuudesta ja asianmukaisuudesta (sääntöjenmukaisuudesta)

3.10.12. Tilintarkastustuomioistuin tarkasti lopullisten edunsaajien tasolla kaksi Horisontti Eurooppa -puiteohjelman tapahtumaa (jotka poimittiin satunnaisesti kaikista yhteisyrityksen vuonna 2024 suorittamista välimaksuista ja ennakkomaksujen selvityksistä). Tarkoituksena oli arvioida SNS-yhteisyrityksen hallinto- ja valvontajärjestelmien vaikuttavuutta toimintamenojen laillisuuden ja sääntöjenmukaisuuden osalta. Tilintarkastustuomioistuin havaitsi yhden virheen, jolla oli taloudellista vaikutusta. Virhe johtui tukeen oikeuttamattomista henkilöstökustannuksista ja aiheutui siitä, että kyseiset kustannukset oli ilmoitettu virheellisesti pk-yrityksen omistajan osalta ja todellisten kustannusten laskentamenetelmä oli virheellinen.

3.10.13. Komission yhteinen tarkastus ei ole vielä saanut jälkitarkastuksen tuloksia Horisontti Eurooppa -puiteohjelmasta, joten niitä ei voitu ottaa huomioon kokonaisarvioinnissa.

Älykkäät verkot ja palvelut -yhteisyritys (SNS-yhteisyritys)

Hallinto- ja valvontajärjestelmiä koskevat huomautukset

SNS-yhteisyritys ei ole vielä ottanut käyttöön riskiperusteista valvontakehystä Horisontti Eurooppa -puiteohjelman avustuksmaksuille

3.10.14. SNS-yhteisyritys ei ole vielä ottanut käyttöön riskiperusteisia tarkastuksia Horisontti Eurooppa -puiteohjelman menoille. Järjestelmällisen ja keskitetyn valvontakehysten käyttö on keskeinen osa pääjohtajan vahvistuslausumaa yhteisyrityksen maksutapahtumien laillisuudesta ja asianmukaisuudesta. Riskiperusteisen valvontakehysten perustaminen vaatii paljon työtä, jota varten SNS-yhteisyrityksen on annettava käyttöön tarvittavat resurssit.

Aiempina vuosina esitettyjen huomautusten seuranta

3.10.15. *Liitteessä* on yhteenveto toimenpiteistä, jotka SNS-yhteisyritys on toteuttanut tilintarkastustuomioistuimen aiempina vuosina esittämien huomautusten perusteella.

Älykkäät verkot ja palvelut -yhteisyritys (SNS-yhteisyritys)

Liite – Aiempina vuosina esitettyjen huomautusten seuranta

Järjestysnumero	Tilintarkastustuomioistuimen huomautuksen antamisvuosi	Tilintarkastustuomioistuimen huomautuksen yhteenveto	Yhteenveto korjaavista toimenpiteistä ja/tai muusta relevantista kehityksestä asiassa	Tilintarkastustuomioistuimen huomautuksen tilanne
1	2023	Komission sisäisen valvonnan kehityksen täytäntöönpano vain osittain. Edelleen tarvitaan erityisesti toimia, joilla varmistetaan, että toiminnan jatkuvuussuunnitelmaa ja palautumissuunnitelmaa, arkaluonteisten toimintojen hallinnointia koskevia toimintaperiaatteita sekä riskinarviointiin ja valvonta- ja seurantatoimiin liittyviä valvontaperiaatteita toteutetaan tuloksekkaasti.	Yhteisyritys hyväksyi arkaluonteisten toimintojen hallinnointia koskevat toimintaperiaatteet kesäkuussa 2024. Päivitetty toiminnan jatkuvuussuunnitelma ja palautumissuunnitelma hyväksyttiin vuonna 2024. Molempien suunnitelmien testaaminen on osa vuoden 2025 yhteistä tietotekniikkaa koskevaa työohjelmaa. Yhteisyritys ei ollut vielä vuoden 2024 loppuun mennessä pannut täytäntöön riskiperusteista valvontakehystä Horisontti Eurooppa -puiteohjelman menoilille (ks. kohta 3.10.14).	Käsittely kesken

Älykkäät verkot ja palvelut -yhteisyritys (SNS-yhteisyritys)

SNS-yhteisyrityksen vastaukset

https://www.eca.europa.eu/Lists/ECARepplies/SNS-Replies-SAR-JUS-2024/SNS-Replies-SAR-JUS-2024_FI.pdf

3.11. Globaalin terveyden EDCTP3 -yhteisyritys

Johdanto

3.11.1. Brysselissä sijaitseva [globaalin terveyden EDCTP3 -yhteisyritys](#) perustettiin marraskuussa 2021 Horisontti Eurooppa -puiteohjelman yhteyteen ajanjaksoksi, joka päättyy 31. joulukuuta 2031⁴³. EDCTP3-yhteisyritys perustuu Euroopan maiden ja kehitysmaiden kliinisten kokeiden yhteistyökumppanuuteen (EDCTP) liittyviin ensimmäiseen ja toiseen ohjelmaan. Se saavutti taloudellisen riippumattomuuden 23. marraskuuta 2023.

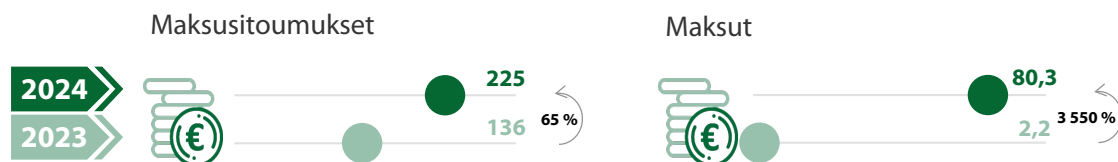
3.11.2. EDCTP3-yhteisyritys on EU:n ja EDCTP-yhteenliittymän välinen kumppanuus. Yhteenliittymän jäsenenä on tällä hetkellä [15 Euroopan ja 30 Afrikan maata](#). Sen tavoitteena on tarjota uusia ratkaisuja tartuntatautien aiheuttaman taakan keventämiseksi Saharan eteläpuolisessa Afrikassa ja vahvistaa tutkimusvalmiuksia, jotta voidaan valmistautua ja reagoida uudelleen esiin nouseviin tartuntatauteihin kyseisellä alueella ja koko maailmassa. Yhteisyrityksen osakkaita ovat komission (RTD-pääosaston) edustaman EU ja EDCTP-yhteenliittymä.

⁴³ Neuvoston asetus (EU) 2021/2085 Horisontti Eurooppa -ohjelman yhteisyritysten perustamisesta.

3.11.3. Kaaviossa 3.11.1 esitetään yhteisyrityksen avainluvut.

Kaavio 3.11.1 –Globaalin terveyden EDCTP3 -yhteisyrityksen avainluvut

Käytettävissä olevat määrärahat (miljoonaa euroa)*



Henkilöstö (31. joulukuuta)**



* Käytettävissä olevat määrärahat sisältävät aiempien vuosien käyttämättömät määrärahat, jotka yhteisyritys on ottanut kuluvan varainhoitovuoden talousarvioon, sekä käyttötarkoitukseensa sidotut tulot ja uudelleen seuraavalle vuodelle kohdennetut määrärahat.

** Henkilöstöön luetaan väliaikainen henkilöstö ja sopimussuhteiset toimihenkilöt.

Lähde: Yhteisyrityksen toimittamat tiedot.

3.11.4. Yhteisyrityksen vuoden 2024 maksusitoumus- ja maksumäärärahojen lisäys johtuu tärkeän ehdotuspyynnön julkaisusta ja vuoden 2023 ehdotuspyyntöön kuuluvia avustussopimuksia koskevista ennakkomaksuista. Yhteisyritys oli vuoden 2024 lopussa juuri saanut rekrytoitua työntekijöitä henkilöstötaulukossa määrättyihin tehtäviin.

Euroopan tilintarkastustuomioistuimen tarkastuslausuma Euroopan parlamentille ja neuvostolle – riippumattoman tarkastajan kertomus

Lausunto

3.11.5. Tilintarkastustuomioistuimen tarkastustapaa, lausunnon perusteluja, globaalin terveyden EDCTP3-yhteisyrityksen toimivan johdon ja hallintoelinten velvollisuuksia sekä tarkastajan velvollisuuksia tilien ja niiden perustana olevien toimien tarkastamisen yhteydessä kuvataan kertomuksen osassa 3.1. Allekirjoitus sivulla 180 on erottamaton osa lausuntoa.

3.11.6. Tilintarkastustuomioistuin on tarkastanut

- a) globaalin terveyden EDCTP3-yhteisyrityksen tilinpäätöksen, joka sisältää tilinpäätöslaskelmat ja kertomukset talousarvion toteuttamisesta 31. joulukuuta 2024 päättyneeltä varainhoitovuodelta, ja
- b) tilien perustana olevien toimien laillisuuden ja asianmukaisuuden

Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 287 artiklan mukaisesti.

Tilien luotettavuus

3.11.7. Tilintarkastustuomioistuin katsoo, että globaalin terveyden EDCTP3-yhteisyrityksen tilinpäätös 31. joulukuuta 2024 päättyneeltä varainhoitovuodelta antaa kaikilta olennaisilta osiltaan oikeat ja riittävät tiedot yhteisyrityksen taloudellisesta asemasta 31. päivältä joulukuuta 2024 sekä toimien tuloksista, rahavirroista ja nettovarallisuuden muutoksista mainittuna päivänä päättyneeltä varainhoitovuodelta yhteisyrityksen varainhoitoasetuksen ja komission tilinpitäjän vahvistamien kirjanpitosääntöjen mukaisesti. Kirjanpitosäännöt perustuvat kansainvälisesti hyväksyttyihin julkisen sektorin tilinpäätösstandardeihin.

Muut seikat

3.11.8. Tilintarkastustuomioistuin kiinnittää huomiota raportointikauden jälkeen tapahtuneisiin merkittäviin tapahtumiin, joilla voi olla huomattava vaikutus yhteisyrityksen toimintaan. Erityisesti seuraaviin:

- Kongon demokraattisen tasavallan itäosan konfliktin nopea kärjistyminen saattaa uhata useita yhteisyrityksen alueella rahoittamia hankkeita.
- Yhteisyritys ja EDCTP-yhteenliittymä järjestivät kahdennentoista EDCTP-foorumin Ruandassa 15.–20. kesäkuuta 2025 yhteistyössä Ruandan terveysministeriön ja biolääketieteen keskuksen kanssa. Yhteisyritys on sitonut vuonna 2024 yhteensä noin miljoona euroa tapahtuman toimintakustannuksiin. –
- Euroopan parlamentti antoi 13. helmikuuta 2025 päätöslauselman Kongon demokraattisen tasavallan itäosan väkivaltaisuuksien kärjistymisen yhteydessä.
- Yhdysvaltain ulkoministeri ilmoitti helmikuussa 2025 useimpien Yhdysvaltain kehitysyhteistyöviraston (USAID) rahoittamien ohjelmien peruuttamisesta. Tämä saattaa vaikuttaa haitallisesti joihinkin yhteisyrityksen edunsaajiin, jotka ovat erittäin riippuvaisia kyseisestä rahoituksesta.

Kuvatut seikat eivät aiheuta muutoksia tilintarkastustuomioistuimen lausuntoon.

Tilien perustana olevien toimien laillisuus ja asianmukaisuus (sääntöjenmukaisuus)

Tulot

Lausunto tilien perustana olevien tulojen laillisuudesta ja asianmukaisuudesta

3.11.9. Tilintarkastustuomioistuin katsoo, että globaalin terveyden EDCTP3-yhteisyrityksen 31. päivänä joulukuuta 2024 päättyneen varainhoitovuoden tilien perustana olevat tulot ovat kaikilta olennaisilta osiltaan lailliset ja asianmukaiset.

Maksut

Lausunto tilien perustana olevien maksujen laillisuudesta ja asianmukaisuudesta

3.11.10. Tilintarkastustuomioistuin katsoo, että globaalin terveyden EDCTP3-yhteisyrityksen 31. päivänä joulukuuta 2024 päättyneen varainhoitovuoden tilien perustana olevat maksut ovat kaikilta olennaisilta osiltaan lailliset ja asianmukaiset.

3.11.11. Jäljempänä esitettävät huomautukset eivät aseta tilintarkastustuomioistuimen lausuntoa kyseenalaiseksi.

Budjettihallintoa koskevat huomautukset

Globaalin terveyden EDCTP3-yhteisyritys on edelleen merkittävästi jäljessä tavoitteesta saada rahoituskumppaneita mukaan

3.11.12. *Taulukossa 3.11.1* esitetään yleiskatsaus, jossa verrataan globaalin terveyden EDCTP3-yhteisyrityksen osakkaiden ja rahoituskumppaneiden Horisontti Eurooppa -puiteohjelman rahoitustavoitteita niiden todellisiin rahoitusosuuksiin (käteisvarat ja luontoissuoritukset), jotka on raportoitu yhteisyrityksen tilinpäätöksessä vuoden 2024 lopussa.

Globaalin terveyden EDCTP3 -yhteisyritys

Taulukko 3.11.1 – Osakkaiden rahoitusosuudet yhteisyrityksessä
Horisontti Eurooppa -puiteohjelman yhteydessä (miljoonaa euroa)

Osakkaat	Osakkaiden rahoitusosuudet (perustamisasetuksen mukaan)			Osakkaiden rahoitusosuudet (tilanne 31.12.2024)					
	Operatiiviset toimet	Hallintokulut	Yhteensä	Validoidut käteissuoritukset	Validoimattomat käteissuoritukset	Validoidut luontoissuoritukset	Validoimattomat raportoidut luontoissuoritukset	Yhteensä	Saavuttamisaste
EU (RTD-pääosasto) ⁽²⁾	830,3	59,8	890,1	120,9	4,0	–	–	124,9	14 %
EDCTP – osallistujavaltiot ^{(1) (2)}	550,0	0,0	550,0	5,3	–	0,0	394,5	399,8	73 %
Rahoituskumppanit ⁽¹⁾	400,0	0,0	400,0	0,0	15,6	–	–	15,6	4 %
Yhteensä	1 780,3	59,8	1 840,1	126,2	19,6	0,0	394,5	540,3	29 %

1) EDCTP-yhteenliittymän rahoitusosuudet muodostuvat täydentäviin toimiin (IKAA) osoitettavista käteis- ja luontoissuorituksista. Rahoituskumppaneiden rahoitusosuudet muodostuvat yhteisyrityksen toimiin osoitettavista käteissuorituksista.

2) Sisältää Yhdistyneen kuningaskunnan sitomattomat 110,1 miljoonan euron rahoitusosuudet ja Horisontti Eurooppa -puiteohjelman 20 miljoonan euron puolivälin vähennyksen.

Lähde: Euroopan tilintarkastustuomioistuin yhteisyrityksen antamien tietojen ja yhteisyrityksen perustamisasetuksen perusteella.

3.11.13. Vuoden 2024 loppuun mennessä EDCTP-yhteenliittymä oli jo ilmoittanut 399,8 miljoonan euron (73 prosenttia tavoitteesta) käteissuorituksista ja luontoissuorituksista täydentäviin toimiin, kun taas EU:n käteissuoritukset olivat vain 14 prosenttia tavoitteesta. Yhteisyritys arvioi vuotuisessa tilinpäätöksessään, että EDCTP-yhteenliittymän rahoitusosuuksilla sekä Yhdistyneen kuningaskunnan 110,1 miljoonan euron sitoumuksilla täydentäviin toimiin varmistetaan, että luontoissuoritukset täydentäviin toimiin ovat yhteensä 550 miljoonaa euroa (100 prosenttia EDCTP-yhteenliittymän vähimmäismaksutavoitteesta) ohjelman päättymiseen mennessä.

3.11.14. Globaalin terveyden EDCTP3-yhteisyrityksen [perustamisasetuksen](#) johdanto-osan 69 kappaleen mukaan globaalin terveyden EDCTP3-yhteisyrityksen olisi kannustettava muita kansainvälisiä tutkimusrahoittajia, kuten hyväntekeväisyysjärjestöjä, lääketeollisuutta ja muita EU:n ulkopuolisia maita, suorittamaan käteissuorituksia osallistuvina kumppaneina. Asetuksen 102 artiklassa edellytetään, että yhteisyritys kohdentaa 400 miljoonan euron arvosta käteisvaroja ohjelman täytäntöönpanon päättymiseen mennessä. Vuoden 2024 eli kolmannen täytäntöönpanovuoden lopussa rahoituskumppanien käteismaksut olivat kuitenkin tasoltaan edelleen hyvin alhaiset eli 15,6 miljoonaa euroa (neljä prosenttia tavoitteesta). Yhteisyritys sai vuonna 2024 vain yhden lisäkumppanin, jonka noin 2,2 miljoonan euron rahoitusosuudet toteutuvat vuosina 2025 ja 2026. Tällaisten rahoitusosuuksien puute voi vähentää merkittävästi yhteisyrityksen toimien vipuvaikutusta ja siten vaarantaa sen ohjelman tavoitteiden saavuttamisen.

Puutteita talousarvion suunnittelussa ja hallintomenojen toteutuksessa

3.11.15. Vuoden 2024 loppuun mennessä globaalin terveyden EDCTP3-yhteisyritys oli maksanut vain kolme miljoonaa euroa (75 prosenttia) noin neljän miljoonan euron henkilöstömenojen budjetistaan (osasto 1) ja vain miljoona euroa (37 prosenttia) 2,7 miljoonan euron hallinto- ja infrastruktuuribudjetistaan (osasto 2). Tämän seurauksena seuraavan vuoden hallintobudjettiin uudelleen osoitettavien käyttämättömien hallinnollisten

Globaalin terveyden EDCTP3 -yhteisyritys

maksumäärärahojen määrä pysyi 2,7 miljoonassa eurossa, mikä on noin 40 prosenttia vuoden 2025 hallinnollisesta talousarviosta (osastot 1 ja 2). Yhteisyrityksen mukaan käyttämättä jääneiden hallinnollisten maksumäärärahojen kasvu johtui pääasiassa rekrytoinnin viivästymisestä (osasto 1) ja vuodeksi 2024 suunniteltujen kunnostussopimusten myöhäisestä täytäntöönpanosta (osasto 2).

Huomautukset toimien laillisuudesta ja asianmukaisuudesta (sääntöjenmukaisuudesta)

3.11.16. Tilintarkastustuomioistuin tarkasti lopullisten edunsaajien tasolla yhden Horisontti Eurooppa -puiteohjelman tapahtuman (joka poimittiin satunnaisesti kaikista yhteisyrityksen vuonna 2024 suorittamista väli- ja loppumaksuista ja ennakkomaksujen selvityksistä). Tarkoituksena oli arvioida yhteisyrityksen hallinto- ja valvontajärjestelmien vaikuttavuutta toimintamenojen laillisuuden ja sääntöjenmukaisuuden osalta. Tapahtumassa ei ollut virheitä.

3.11.17. Komission yhteinen tarkastus ei ole vielä saanut jälkitarkastuksen tuloksia Horisontti Eurooppa -puiteohjelmasta, joten niitä ei voitu ottaa huomioon kokonaisarvioinnissa.

Muita seikkoja koskevat huomautukset

Puutteita ylemmän toimihenkilön valinnassa

3.11.18. Globaalin terveyden EDCTP3-yhteisyritys toteutti vuonna 2024 johtotehtävässä toimivaa työntekijää koskevan valintamenettelyn. Siinä ei suljettu järjestelmällisesti pois ehdokkaita, joilla ei ollut avointa työpaikkaa koskevassa ilmoituksessa vähimmäisvaatimuksena mainittua tarvittavaa johtamiskokemusta ja asiantuntemusta. Tämä ei kuitenkaan vaikuttanut menettelyn tulokseen, koska valittu hakija täytti kaikki valintaperusteet.

Aiempina vuosina esitettyjen huomautusten seuranta

3.11.19. *Liitteessä* on yhteenveto toimenpiteistä, jotka globaalin terveyden EDCTP3-yhteisyritys on toteuttanut tilintarkastustuomioistuimen aiempina vuosina esittämien huomautusten perusteella.

Liite – Aiempina vuosina esitettyjen huomautusten seuranta

Järjestysnumero	Tilintarkastustuomioistuimen huomautuksen antamisvuosi	Tilintarkastustuomioistuimen huomautuksen yhteenveto	Yhteenveto korjaavista toimenpiteistä ja/tai muusta relevantista kehityksestä asiassa	Tilintarkastustuomioistuimen huomautuksen tilanne
1	2023	Komission sisäisen valvonnan kehityksen täytäntöönpano vain osittain. Edelleen tarvitaan erityisesti toimia, joilla varmistetaan, että toiminnan jatkuvuussuunnitelmaa ja palautumissuunnitelmaa, arkaluonteisten toimintojen hallinnointia koskevia toimintaperiaatteita sekä seurantatoimiin liittyviä valvontaperiaatteita toteutetaan tuloksetkaasti.	Yhteisyritys hyväksyi arkaluonteisten toimintojen hallinnointia koskevat toimintaperiaatteet toukokuussa 2024. Päivitetty toiminnan jatkuvuussuunnitelma ja palautumissuunnitelma hyväksyttiin vuonna 2024. Molempien suunnitelmien testaaminen on osa vuoden 2025 yhteistä tietotekniikkaa koskevaa työohjelmaa.	Käsittely kesken

Globaalin terveyden EDCTP3 -yhteisyritys

Globaalin terveyden EDCTP3 - yhteisyrityksen vastaukset

https://www.eca.europa.eu/Lists/ECARepplies/Global_Health_EDCTP3-Replies-SAR-JUS-2024/Global_Health_EDCTP3-Replies-SAR-JUS-2024_FI.pdf

3.12. Euroopan kyberturvallisuuden teollisuus-, teknologia- ja tutkimusosaamiskeskus (ECCC)

Johdanto

3.12.1. Bukarestissa sijaitseva [Euroopan kyberturvallisuuden teollisuus-, teknologia- ja tutkimusosaamiskeskus \(ECCC\)](#) perustettiin toukokuussa 2021 ajanjaksoksi, joka päättyy 31. joulukuuta 2029⁴⁴. Se saavutti taloudellisen riippumattomuuden 24. syyskuuta 2024. Ennen tuota päivämäärää komissio vastasi ECCC:n vuoden 2024 talousarviosta ja toteutti maksumäärärahoja 74,2 miljoonaa euroa ja maksusitoumusmäärärahoja 2,1 miljoonaa euroa.

3.12.2. ECCC tekee kansallisten koordinoitikeskusten verkoston kanssa yhteistyötä tukeakseen kyberturvallisuuden innovointia ja teollisuuspolitiikkaa yhteistyössä toimialan, pk-yritysten, eurooppalaisten tutkimus- ja standardointiorganisaatioiden, julkisten tahojen ja kyberturvallisuutta käsittelevien sidosryhmien kanssa.

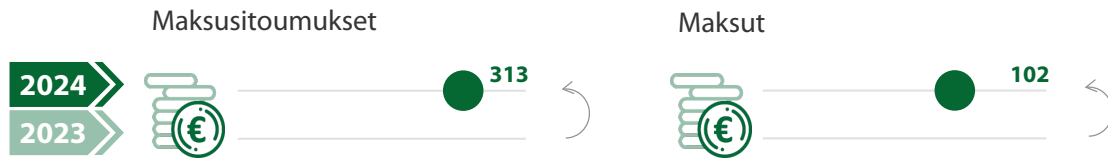
3.12.3. [Kaaviossa 3.12.1](#) esitetään ECCC:n avainluvut 24.9.–31.12.2024.

⁴⁴ [Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus \(EU\) 2021/887](#) Euroopan kyberturvallisuuden teollisuus-, teknologia- ja tutkimusosaamiskeskuksen ja kansallisten koordinoitikeskusten verkoston perustamisesta

Euroopan kyberturvallisuuden teollisuus-, teknologia- ja tutkimusosaamiskeskus (ECCC)

Kaavio 3.12.1 – ECCC:n avainluvut

Käytettävissä olevat määrärahat (miljoonaa euroa)*



Henkilöstö (31. joulukuuta)**



* Käytettävissä olevat määrärahat sisältävät aiempien vuosien käyttämättömät määrärahat, jotka ECCC on ottanut kuluun varainhoitovuoden talousarvioon, sekä käyttötarkoitukseensa sidotut tulot ja uudelleen seuraavalle vuodelle kohdennetut määrärahat.

** Henkilöstöön luetaan väliaikainen henkilöstö ja sopimussuhteiset toimihenkilöt.

Lähde: ECCC:n toimittamat tiedot.

Euroopan tilintarkastustuomioistuimen tarkastuslausuma Euroopan parlamentille ja neuvostolle – riippumattoman tarkastajan kertomus

Lausunto

3.12.4. Tilintarkastustuomioistuimen tarkastustapaa, lausunnon perusteluja, Euroopan kyberturvallisuuden teollisuus-, teknologia- ja tutkimusosaamiskeskus (ECCC) toimivan johdon ja hallintoelinten velvollisuuksia sekä tarkastajan velvollisuuksia tilien ja niiden perustana olevien toimien tarkastamisen yhteydessä kuvataan kertomuksen osassa 3.1. Allekirjoitus sivulla 180 on erottamaton osa lausuntoa.

3.12.5. Tilintarkastustuomioistuin on tarkastanut

- ECCC:n tilinpäätöksen, joka sisältää tilinpäätöslaskelmat ja kertomukset talousarvion toteuttamisesta 24. syyskuuta ja 31. joulukuuta 2024 väliseltä ajalta, ja
- tilien perustana olevien toimien laillisuuden ja asianmukaisuuden

Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 287 artiklan mukaisesti.

Tilien luotettavuus

Lausunto tilien luotettavuudesta

3.12.6. Tilintarkastustuomioistuin katsoo, että ECCC:n tilinpäätös 31. joulukuuta 2024 päättyneeltä varainhoitovuodelta antaa kaikilta olennaisilta osiltaan oikeat ja riittävät tiedot yhteisyrityksen taloudellisesta asemasta 31. päivältä joulukuuta 2024 sekä toimien tuloksista, rahavirroista ja nettovarallisuuden muutoksista mainittuna päivänä päättyneeltä varainhoitovuodelta ECCC:n varainhoitoasetuksen ja komission tilinpitäjän vahvistamien kirjanpitosääntöjen mukaisesti. Kirjanpitosäännöt perustuvat kansainvälisesti hyväksytyihin julkisen sektorin tilinpäätösstandardeihin.

Tiettyjä seikkoja painottava kappale

3.12.7. Tilintarkastustuomioistuin kiinnittää huomiota ECCC:n vuoden 2024 tilinpäätöksen liitetietoon 4.1.2, jossa todetaan, että ECCC saavutti taloudellisen riippumattomuuden 24. syyskuuta 2024. Ennen kyseistä päivämäärää komissio oli vastuussa ECCC:n perustamisesta ja alkuvaiheen toiminnasta. Tilintarkastustuomioistuin kiinnittää huomiota myös liitetietoon 4.3.3, jossa selitetään, että vuonna 2024 operatiivisiin toimiin maksettu ennakkomaksujen kokonaismäärä oli 276,2 miljoonaa euroa, josta komissio myönsi 195,6 miljoonaa euroa ennen kuin ECCC saavutti taloudellisen riippumattomuuden. Kuvatut seikat eivät aiheuta muutoksia tilintarkastustuomioistuimen lausuntoon.

Tilien perustana olevien toimien laillisuus ja asianmukaisuus (sääntöjenmukaisuus)

Tulot

Lausunto tilien perustana olevien tulojen laillisuudesta ja asianmukaisuudesta

3.12.8. Tilintarkastustuomioistuin katsoo, että ECCC:n kauden 24.9.–31.12.2024 tilien perustana olevat tulot ovat kaikilta olennaisilta osiltaan lailliset ja asianmukaiset.

Tiettyjä seikkoja painottava kappale

3.12.9. Tilintarkastustuomioistuin kiinnittää huomiota ECCC:n vuoden 2024 tilinpäätöksen liitetietoon 5.1.3, jossa todetaan, että jäsenvaltiot eivät olleet 31. joulukuuta 2024 mennessä vielä maksaneet vapaaehtoisia rahoitusosuuksia ECCC:n yhteisiin toimiin ja hallinnolliseen talousarvioon. Kuvattu seikka ei aiheuta muutoksia tilintarkastustuomioistuimen lausuntoon.

Maksut

Lausunto tilien perustana olevien maksujen laillisuudesta ja asianmukaisuudesta

3.12.10. Tilintarkastustuomioistuin katsoo, että ECCC:n kauden 24.9.–31.12.2024 tilien perustana olevat maksut ovat kaikilta olennaisilta osiltaan lailliset ja asianmukaiset.

3.12.11. Jäljempänä esitettävät huomautukset eivät aseta tilintarkastustuomioistuimen lausuntoa kyseenalaiseksi.

Budjettihallintoa koskevat huomautukset

ECCC:n tiedot, jotka koskevat jäseniltä saatuja kumulatiivisia rahoitusosuuksia ennen ECCC:n taloudellista riippumattomuutta, ovat puutteellisia

3.12.12. ECCC ei ilmoittanut vuoden 2024 tilinpäätöksessään mitään tietoja kumulatiivisista rahoitusosuuksista, jotka sen jäsenet olivat suorittaneet ennen ECCC:n taloudellista riippumattomuutta Horisontti Eurooppa- ja Digitaalinen Eurooppa -ohjelmien tasolla, eikä se vertaillut vuoden loppuun mennessä kaikista lähteistä saamiaan rahoitusosuuksia kullekin ohjelmalle asetettuihin rahoitusosuustavoitteisiin. Tämän seurauksena ECCC:n saavutuksista ei ilmoitettu kokonaisuudessaan vuoden lopussa.

Euroopan kyberturvallisuuden teollisuus-, teknologia- ja tutkimusosaamiskeskus (ECCC)

Hallinto- ja valvontajärjestelmiä koskevat huomautukset

ECCC oli pannut sisäisen valvonnan kehityksen täytäntöön osittain

3.12.13. ECCC oli vuoden 2024 loppuun mennessä pannut osittain täytäntöön [sisäisen valvonnan kehityksensä](#), joka perustuu 17:ään periaatteeseen. Se ei ollut etenkin saattanut päätökseen työtä, jonka avulla varmistetaan, että sen toiminnan jatkuvuussuunnitelma ja palautumissuunnitelma toimivat, laaditaan arkaluonteisten toimintojen hallinnointia koskevat toimintaperiaatteet tai pannaan täytäntöön riskinarviointiin ja valvonta- ja seurantatoimiin liittyvät valvontaperiaatteet.

Huomautukset toimien laillisuudesta ja sääntöjenmukaisuudesta

3.12.14. Tilintarkastustuomioistuin tarkasti lopullisten edunsaajien tasolla yhden Digitaalinen Eurooppa -puiteohjelman tapahtuman (joka poimittiin satunnaisesti kaikista yhteisyrityksen vuonna 2024 suorittamista välimaksuista ja ennakkomaksujen selvityksistä). Tarkoituksena oli arvioida ECCC:n hallinto- ja valvontajärjestelmien vaikuttavuutta toimintamenojen laillisuuden ja sääntöjenmukaisuuden kannalta. Tilintarkastustuomioistuin havaitsi yhden virheen, jolla on taloudellista vaikutusta. Virhe johtui tukeen oikeuttamattomista henkilöstökustannuksista: päivätaksojen laskelmissa oli käytetty virheellisiä yksikkökustannuksia.

3.12.15. Komission yhteinen tarkastus tekee Horisontti Eurooppa -puiteohjelman maksujen jälkitarkastuksia. Digitaalinen Eurooppa -ohjelman osalta nämä tarkastukset tekee Euroopan terveys- ja digitaaliasioiden toimeenpanovirasto (HADEA). Jälkitarkastuksen tuloksia ei ole vielä saatavilla, joten niitä ei voitu ottaa huomioon kokonaisarvioinnissa.

Euroopan kyberturvallisuuden teollisuus-, teknologia- ja tutkimusosaamiskeskus (ECCC)

ECCC:n vastaukset

https://www.eca.europa.eu/Lists/ECARepplies/ECCC-Replies-SAR-JUS-2024/ECCC-Replies-SAR-JUS-2024_FI.pdf



Euratomin alaisuudessa toimiva yhteisyritys

3.13. Eurooppalainen ITER-yhteisyritys – Fusion for Energy (F4E)

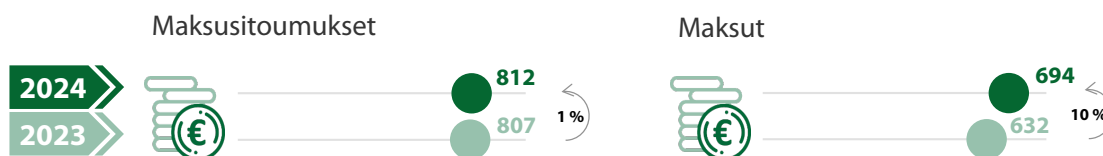
Johdanto

3.13.1. Kansainvälisen lämpöydinkooreaktorin (ITER) ja fuusioenergian kehittämisestä vastaava eurooppalainen yhteisyritys (F4E-yhteisyritys) perustettiin 35 vuodeksi huhtikuussa 2007⁴⁵. Yksi sen tärkeimmistä tehtävistä on huolehtia Euroopan atomienergiayhteisön (Euratom) osuudesta kansainvälisessä fuusioenergia-alan ITER-organisaatiossa, joka vastaa ITER-hankkeen toteutuksesta. Fuusiotoiminnot sijaitsevat pääosin Ranskan Cadarachessa, mutta itse F4E sijaitsee Barcelonassa. Yhteisyrityksen osakkaita ovat komission edustama Euratom sekä Euratomin jäsenvaltiot.

3.13.2. Kaaviossa 3.13.1 esitetään yhteisyrityksen avainluvut.

Kaavio 3.13.1 – Yhteisyrityksen avainluvut

Käytettävissä olevat määrärahat (miljoonaa euroa)*



Henkilöstö (31. joulukuuta)**



* Käytettävissä olevat määrärahat sisältävät aiempien vuosien käyttämättömät määrärahat, jotka yhteisyritys on ottanut kuluvan varainhoitovuoden talousarvioon, sekä käyttötarkoitukseensa sidotut tulot ja uudelleen seuraavalle vuodelle kohdennetut määrärahat.

** Henkilöstöön luetaan virkamiehet, väliaikainen henkilöstö, sopimussuhteiset toimihenkilöt ja kansalliset asiantuntijat.

Lähde: Yhteisyrityksen toimittamat tiedot.

⁴⁵ Neuvoston päätös 2007/198/Euratom eurooppalaisen yhteisyrityksen perustamisesta ITERiä ja fuusioenergian kehittämistä varten sekä etujen myöntämisestä perustettavalle yhteisyritykselle.

Euroopan tilintarkastustuomioistuimen tarkastuslausuma Euroopan parlamentille ja neuvostolle – riippumattoman tarkastajan kertomus

Lausunto

3.13.3. Tilintarkastustuomioistuimen tarkastustapaa, lausunnon perusteluja, eurooppalaisen ITER-yhteisyrityksen – Fusion for Energy (F4E) -yhteisyrityksen toimivan johdon ja hallintoelinten velvollisuuksia sekä tarkastajan velvollisuuksia tilien ja niiden perustana olevien toimien tarkastamisen yhteydessä kuvataan kertomuksen osassa **3.1**. Allekirjoitus sivulla **180** on erottamaton osa lausuntoa.

3.13.4. Tilintarkastustuomioistuin on tarkastanut

- a) F4E-yhteisyrityksen tilinpäätöksen, joka sisältää tilinpäätöslaskelmat ja kertomukset talousarvion toteuttamisesta 31. joulukuuta 2024 päättyneeltä varainhoitovuodelta, ja
- b) tilien perustana olevien toimien laillisuuden ja asianmukaisuuden

Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 287 artiklan mukaisesti.

Tilien luotettavuus

Lausunto tilien luotettavuudesta

3.13.5. Tilintarkastustuomioistuin katsoo, että F4E-yhteisyrityksen tilinpäätös 31. joulukuuta 2024 päättyneeltä varainhoitovuodelta antaa kaikilta olennaisilta osiltaan oikeat ja riittävät tiedot yhteisyrityksen taloudellisesta asemasta 31. päivältä joulukuuta 2024 sekä toimien tuloksista, rahavirroista ja nettovarallisuuden muutoksista mainittuna päivänä päättyneeltä varainhoitovuodelta yhteisyrityksen varainhoitoasetuksen ja komission tilinpitäjän vahvistamien kirjanpitosääntöjen mukaisesti. Kirjanpitosäännöt perustuvat kansainvälisesti hyväksyttyihin julkisen sektorin tilinpäätösstandardeihin.

Tiettyjä seikkoja painottava kappale

3.13.6. Tilintarkastustuomioistuin kiinnittää huomiota yhteisyrityksen vuoden 2024 tilinpäätöksensä liitetietoon 6.4.2, jossa arvioidaan sen ITER-hankkeeseen liittyvien toimitusvelvoitteiden täyttämisen kokonaiskuluiksi (lopullinen kuluarvio) 25,8 miljardia euroa (vuoden 2024 hintoina). Arvio perustuu kustannusten nousuun, joka johtuu tarkistetuista ITER-hankkeen perustasoista, joita ITER-organisaatio ehdotti heinäkuussa 2024 mutta joita ITER-neuvosto ei ole vielä virallisesti hyväksynyt (ks. kohdat [3.13.12](#) ja [3.13.15](#)).

3.13.7. Tilintarkastustuomioistuin kiinnittää myös huomiota yhteisyrityksen vuoden 2024 tilinpäätöksen johdanto-osan d kohtaan ("Kansainvälisen tilanteen vaikutus"), jossa kuvataan koronapandemian ja Ukrainaa vastaan käydyn hyökkäyssodan aiheuttamien toimitusketjuongelmien merkittävää ja pitkittynyttä inflaatiovaikutusta F4E-yhteisyrityksen toimintaan. F4E-yhteisyritys arvioi, että kokonaisvaikutus sen lopulliseen kuluarvioon on 246 miljoonaa euroa (vuoden 2008 hintoina).

Kuvatut seikat eivät aiheuta muutoksia tilintarkastustuomioistuimen lausuntoon.

Tilien perustana olevien toimien laillisuus ja asianmukaisuus (sääntöjenmukaisuus)

Tulot

Lausunto tilien perustana olevien tulojen laillisuudesta ja asianmukaisuudesta

3.13.8. Tilintarkastustuomioistuin katsoo, että F4E-yhteisyrityksen 31. päivänä joulukuuta 2024 päättyneen varainhoitovuoden tilien perustana olevat tulot ovat kaikilta olennaisilta osiltaan lailliset ja asianmukaiset.

Maksut

Lausunto tilien perustana olevien maksujen laillisuudesta ja asianmukaisuudesta

3.13.9. Tilintarkastustuomioistuin katsoo, että F4E-yhteisyrityksen 31. päivänä joulukuuta 2024 päättyneen varainhoitovuoden tilien perustana olevat maksut ovat kaikilta olennaisilta osiltaan lailliset ja asianmukaiset.

3.13.10. Jäljempänä esitettävät huomautukset eivät aseta tilintarkastustuomioistuimen lausuntoa kyseenalaiseksi.

Muita seikkoja koskevat huomautukset

ITERin perustasojen tarkistaminen vuonna 2024 on lisännyt huomattavasti F4E-yhteisyrityksen riskialttiutta

3.13.11. ITER-IO:n perustamisesta osallistujavaltioiden (komission edustamat Euratomin jäsenvaltiot sekä Kiina, Intia, Japani, Etelä-Korea, Venäjä ja Yhdysvallat) kesken tehty ITER-sopimus tuli voimaan lokakuussa 2007. F4E perustettiin vuonna 2007 niin sanotuksi hallinnointivirastoksi, joka vastaa EU:n osallistumisesta ITER-hankkeeseen. Sekä ITER-IO:n että F4E:n toiminta-aika on 35 vuotta, ja se päättyy vuonna 2042. ITER-sopimusta voidaan jatkaa vielä kymmenellä vuodella ITER-neuvoston päätöksellä.

3.13.12. ITER-organisaatio ehdotti kesäkuussa 2024 ITER-neuvostolle tarkistettua hankesuunnitelmaa ja uusia perustasoja, jotka korvaisivat vuonna 2016 sovitut tasot. Tarkistetussa suunnitelmassa ITERin kokoamisvaiheen päättämistä lykätään vuodesta 2025 (ensimmäinen plasma) vuoteen 2035 (tutkimustoimien aloittaminen) ja koko hankkeen päättämistä vuodesta 2042 vuoteen 2059 (17 vuotta nykyisestä päättymispäivästä). ITER-neuvosto pani merkille tarkistettut perustasot ja hyväksyi niiden käytön ITER-IO:ssa ja hallinnointivirastoissa (kuten F4E:ssä) työsuunnitelmana ITER-hankkeen edistymisen ja operatiivisen hallinnoinnin seuraamiseksi, sanotun kuitenkin rajoittamatta kokonaiskustannuksia ja vuotuisia talousarviomenettelyjä. ITER-neuvosto ei kuitenkaan virallisesti hyväksynyt vuoden 2024 perustasoja⁴⁶.

3.13.13. F4E alkoi vuoden 2024 jälkipuoliskolla mukauttaa operatiivista suunnitteluaan tarkistettuihin perustasoihin, ITER-neuvoston suosituksen mukaisesti. ITERin perustamisesta vuonna 2012 annetun Ranskan hallituksen asetuksen mukaan Cadarachen reaktorin on oltava toiminnassa 25 vuoden kuluessa (ennen huhtikuuta 2037), ellei Ranska myönnä lisääikää.

3.13.14. Vuoden 2024 perustasoihin sisältyy useita tärkeitä teknisiä muutoksia ITER-hankkeeseen, mikä voi vaikuttaa merkittävästi luontoissuoritusten laajuuteen F4E-hankkeessa. Tärkeimmät muutokset ovat seuraavat:

- Kokoamisprosessi jaetaan kahteen vaiheeseen, jolloin monimutkaisempien työkaluosien hankinta siirretään myöhempään vaiheeseen.
- Plasmaa vasten olevassa ensimmäisessä seinässä käytetään volframia berylliumin sijaan, mikä parantaa turvallisuutta ja vähentää pitkän aikavälin kustannuksia.

⁴⁶ Ks. ITER-neuvoston 34. istunnossaan tekemät päätökset (20 kesäkuuta 2024).

Eurooppalainen ITER-yhteisyritys – Fusion for Energy (F4E)

- Radiotaajuuslämmitystehoa lisätään merkittävästi ensimmäisen seinämateriaalin muutoksen vuoksi, mikä edellyttää 48 gyrotronin lisäämistä. F4E ehdotti, että näistä 48 gyrotronista enintään 16 toimitettaisiin vastineeksi siitä, että ITERin käteissuorituksia voitaisiin vähentää vastaavasti EU:n teollisuuden häiriönsietokyvyn vahvistamiseksi tällä kriittisen fuusioteknologian alalla.
- Suunnitellaan kahdessa vaiheessa kuumakammioita, joka on tarkoitettu saastuneiden ITER-komponenttien hävittämiseen ja jossa on yksinkertaisemmat ja huomattavasti pienemmät tilat vuoteen 2050 asti kestävä matalan aktivoinnin vaiheen aikana.

3.13.15. Ehdotetut uudet perustasot edellyttävät myös suurempia käteis- ja luontoissuorituksia ITER-IO:lle kaikilta hallinnointivirastoilta. F4E:n tilinpäätöksen mukaan vuoden 2024 perustasojen arvioitu taloudellinen vaikutus on tärkein tekijä yhteisyrityksen ITER-hankkeen toimitusvelvoitteiden merkittävässä kasvussa (lopullinen kuluarvio) 21,2 miljardista eurosta (vuoden 2023 lopussa; 21,6 miljardia euroa vuoden 2024 hintoina) 25,8 miljardiin euroon (vuoden 2024 lopussa). Tämä merkitsee noin 4,2 miljardin euron (vuoden 2024 hintoina) lisäystä Euratomin ja Ranskan rahoitusosuuksissa yhteisyrityksen toimintatalousarvioihin.

3.13.16. Tilintarkastustuomioistuin toteaa, että vuoden 2016 perustasoon oli tarpeen tehdä mukautuksia, pääasiassa yksinkertaistamalla hankkeiden täytäntöönpanoa, jotta voitiin puuttua tähänastisiin merkittäviin viivästyksiin. ITER-organisaation ehdottamat tarkistetut perustasot ovat kuitenkin lisänneet F4E:n altistumista useille riskeille, joita ei ole riittävästi esitetty sen viimeisimmässä riskirekisterissä.

- Kestävyyriski: ITER-hankkeen merkitys saattaa heikentyä, koska tärkeät välitavoitteet (kuten ensimmäinen plasma) siirtyvät lähemmäs hankkeen päättymispäivää ja koska fuusiohankkeiden kehittäminen kolmansissa maissa lisää kilpailua.
- Oikeudellinen riski: osakkaat voivat kieltäytyä allekirjoittamasta ITER-sopimuksen (joka päättyy vuonna 2042) jatkamista tai Ranskan asetuksen voimassaolo voi päättyä ennen kuin reaktori voidaan ottaa käyttöön.
- Tekninen ja taloudellinen riski: F4E:n teknisten tuotosten soveltamisalan merkittävät muutokset (kuten kuumakammioihin vaikuttavat muutokset) voivat vaikuttaa innovointiin.
- Rahoitusriski: Euratom (tulevissa monivuotisissa rahoituskehyksissä) tai isäntämaa Ranska ei kenties rahoita merkittävästi suurempia rahoitusosuuksia kestäväällä tavalla.

Huomautukset toimien laillisuudesta ja sääntöjenmukaisuudesta

3.13.17. Tilintarkastustuomioistuin tarkasti 30 satunnaisesti otokseen valittua vuonna 2024 hyväksyttyä rahoitustoimea (loppu- ja välimaksuja sekä selvityksiä) lopullisten edunsaajien tasolla arvioidakseen F4E-yhteisyrityksen hallinto- ja valvontajärjestelmien vaikuttavuutta toimintamenojen laillisuuden ja asianmukaisuuden kannalta. Tilintarkastustuomioistuin havaitsi yhden virheen, jolla oli taloudellista vaikutusta. Virhe johtui siitä, että kahta rakennussopimusta muutettiin merkittävästi, eikä siihen puututtu uudella hankintamenettelyllä.

Hallinto- ja valvontajärjestelmiä koskevat huomautukset

Puutteita F4E-yhteisyrityksen riskienhallintajärjestelmässä ja IT-työkalussa

3.13.18. Riskien tunnistamisessa F4E-yhteisyrityksessä keskitytään pääasiassa hankkeen operatiivisen toteutuksen riskeihin. Siinä ei samalla tavalla puututa kaikkiin henkilöstöriskeihin – kuten tarpeeseen mukauttaa yhteisyrityksen rakennetta vuoden 2024 perustasoihin, ulkoisten palveluntarjoajien intensiiviseen käyttöön, resurssien suunnitteluun ja hallinnointiin liittyviin aiheisiin (erityisesti yhteisyrityksen kykyyn pitää työssä henkilöt, joilla on tarvittava osaaminen, tai rekrytoida tällaisia henkilöitä) eikä [EU:n henkilöstösääntöjen](#) tai yhteisyrityksen eettisten puitteiden noudattamatta jättämiseen.

3.13.19. F4E:n riskinhallintaan käyttämässä IT-välineessä ei myöskään anneta tietoa keskeisten riskien taloudellisesta vaikutuksesta nykyhintoina eikä niiden todellisesta esiintyvyydestä.

Aiempina vuosina esitettyjen huomautusten seuranta

3.13.20. [Liitteessä](#) on yhteenveto toimenpiteistä, jotka F4E-yhteisyritys on toteuttanut tilintarkastustuomioistuimen aiempina vuosina esittämien huomautusten perusteella.

Liite – Aiempina vuosina esitettyjen huomautusten seuranta

Järjestysnumero	Tilintarkastustuomioistuimen huomautuksen antamisvuosi	Tilintarkastustuomioistuimen huomautuksen yhteenveto	Yhteenveto korjaavista toimenpiteistä ja/tai muusta relevantista kehityksestä asiassa	Tilintarkastustuomioistuimen huomautuksen tilanne
1	2019, 2023	Ei ulkoisten palveluntarjoajien koordinoitua ja hallinnoitua koskevaa keskitettyä toimintaa tai menetelmää F4E-yhteisyrityksen kokonaishenkilöstötarpeiden arvioimiseksi (mukaan lukien ulkoiset palveluntarjoajat). Yhdistettyjen henkilöstötarpeiden (mukaan lukien ulkoiset palveluntarjoajat) suunnittelu ei perustu asianmukaiseen arvioon työmäärästä tai tarvittavista taidoista ja kyvyistä. Ulkoisista palveluntarjoajista ei ole yhtenäistä virallista määritelmää, joka mahdollistaisi sen, että niiden vaikutusta henkilöstösääntöjen alaisen henkilöstön tarpeisiin voitaisiin arvioida oikein.	Vuonna 2022 perustettiin työryhmä arvioimaan suurta riippuvuutta ulkoisista resursseista, jotta niiden käyttö voitaisiin suunnitella ja perustella paremmin. F4E hyväksyi vuonna 2024 toimintaperiaatteet ulkoisten palveluntarjoajien käytöstä, mukaan lukien niiden tarpeita koskevat määrittelyt ja suunnittelu. Sitten vuonna 2025 tehtiin päätös niiden koordinoinnin ja hallinnoinnin keskittämisestä.	Käsittely kesken

Eurooppalainen ITER-yhteisyritys – Fusion for Energy (F4E)

Järjestysnumero	Tilintarkastustuomioistuimen huomautuksen antamisvuosi	Tilintarkastustuomioistuimen huomautuksen yhteenveto	Yhteenveto korjaavista toimenpiteistä ja/tai muusta relevantista kehityksestä asiassa	Tilintarkastustuomioistuimen huomautuksen tilanne
2	2021, 2023	F4E-yhteisyrityksen uusin riskirekisteri sisältää riskin siitä, että ulkoisia palveluntarjoajia ei ole sulautettu riittävästi, mutta ei muita mahdollisia riskejä, jotka liittyvät voimakkaaseen riippuvuuteen ulkoisista palveluntarjoajista pitkällä aikavälillä.	F4E aikoo arvioida vuonna 2025, onko muita ulkoisiin palveluntarjoajiin liittyviä riskejä sisällytettävä riskirekisteriin.	Käsittely kesken
3	2022, 2023	Operatiivisten maksusitoumusmäärärahojen alhainen toteutumisaste. Hallinnollisten maksumäärärahojen (osasto 2) alhainen toteutumisaste ja useiden edelliseltä vuodelta siirrettyjen maksusitoumusten peruuttaminen.	Tilanne parani vuonna 2024. Vuoden 2024 lopussa F4E oli toteuttanut 91 prosenttia käytettävissä olevista maksusitoumusmäärärahoista (2023: 70 prosenttia) ja 68 prosenttia hallinnollisista maksumäärärahoista (2023: 65 prosenttia) ja peruuttanut 19 prosenttia edelliseltä vuodelta siirretyistä sitoumuksista (2023: 21 prosenttia).	Käsittely päätetty
4	2022, 2023	F4E-yhteisyrityksen ylimmän johdon muutostila vuoden 2022 lopusta lähtien ja merkittävä	F4E käynnisti vuonna 2024 kaikki avoinna olevien ylimmän johdon ja	Käsittely päätetty

Eurooppalainen ITER-yhteisyritys – Fusion for Energy (F4E)

Järjestysnumero	Tilintarkastustuomioistuimen huomautuksen antamisvuosi	Tilintarkastustuomioistuimen huomautuksen yhteenveto	Yhteenveto korjaavista toimenpiteistä ja/tai muusta relevantista kehityksestä asiassa	Tilintarkastustuomioistuimen huomautuksen tilanne
		uudelleenorganisointi vuonna 2023 johtivat keskijohdon tehtävien ja vastuiden muuttumiseen.	keskijohdon toimien rekrytointimenettelyt ja saattoi ne päätökseen maaliskuussa 2025.	
5	2022	F4E-yhteisyrityksen viimeisimmässä riskinarvioinnissa ei otettu huomioon sen toimintaan vaikuttavien tunnettujen merkittävien tapahtumien aiheuttamia riskejä.	F4E on ottanut käyttöön uuden riskien havaitsemista koskevan käsitteen, jonka tarkoituksena on tukea nopeaa konsolidointia riskien määrittämisen osalta sekä lisätä kaikkien riskien hallinnointiin liittyvien toimien näkyvyyttä. Ehdotetuista vuoden 2024 perustasoista johtuvat keskeiset riskit eivät kuitenkaan käy riittävästi ilmi yhteisyrityksen riskinarvioinnista (ks. kohta 3.13.16). F4E aikoo arvioida vuonna 2025, onko näitä riskejä sisällytettävä riskirekisteriin.	Käsittely kesken

Eurooppalainen ITER-yhteisyritys – Fusion for Energy (F4E)

Järjestysnumero	Tilintarkastustuomioistuimen huomautuksen antamisvuosi	Tilintarkastustuomioistuimen huomautuksen yhteenveto	Yhteenveto korjaavista toimenpiteistä ja/tai muusta relevantista kehityksestä asiassa	Tilintarkastustuomioistuimen huomautuksen tilanne
6	2023	F4E-yhteisyrityksen vuoden 2023 tilinpäätöksessä esittämät pitkän aikavälin suunnitteluarviot ("arvio valmistuessa") aliarvioitiin huomattavasti, koska ne perustuivat edelleen vuoden 2016 välitavoitteisiin ja kustannusoletuksiin, joissa ei otettu huomioon merkittäviä ja tuoreempia teknisiä muutoksia.	F4E-yhteisyrityksen vuoden 2024 tilinpäätöksessä lopullinen kuluarvio perustui ehdotettuihin vuoden 2024 perustasoihin (ks. kohta 3.13.15).	Käsittely päätetty
7	2023	F4E-yhteisyrityksen vuosikertomuksissa ei otettu asianmukaisesti huomioon vakituisen henkilöstön tilannetta, mukaan lukien toistaiseksi voimassa olevilla sopimuksilla palkatut väliaikaiset toimihenkilöt.	F4E-yhteisyrityksen vuoden 2024 vuosikertomuksessa ei annettu tietoja vakituisiin toimiin nimitetyistä väliaikaisista toimihenkilöistä.	Käsittely kesken
8	2023	F4E-yhteisyrityksen sisäisen tarkastuksen toiminto ei esittänyt tyydyttävää evidenssiä siitä, että se käyttäisi riskinhallintatietoja säännöllisesti sisäisen	F4E aloitti vuonna 2024 säännölliset neljännesvuosittaiset kokoukset riskienhallinnan ja sisäisen tarkastuksen ryhmien välillä. Näiden kokousten	Käsittely kesken

Eurooppalainen ITER-yhteisyritys – Fusion for Energy (F4E)

Järjestysnumero	Tilintarkastustuomioistuimen huomautuksen antamisvuosi	Tilintarkastustuomioistuimen huomautuksen yhteenveto	Yhteenveto korjaavista toimenpiteistä ja/tai muusta relevantista kehityksestä asiassa	Tilintarkastustuomioistuimen huomautuksen tilanne
		tarkastuksen toimien suunnittelussa. Sisäisen valvonnan kehikseen ei vielä sisältynyt yhdennettyä riskienhallintaprosessia.	tuloksia ei ole vielä otettu huomioon sisäisessä valvontaprosessissa.	
9	2023	Ei arkaluonteisten toimintojen hallinnointia koskevia toimintaperiaatteita.	F4E hyväksyi arkaluonteisten toimintojen hallinnointia koskevat toimintaperiaatteet huhtikuussa 2025. Se on laatinut toimintapoliittisten säännösten mukaisesti luettelon arkaluonteisista tehtävistä ja vastaavista lieventävistä toimenpiteistä.	Käsittely päätetty

Eurooppalainen ITER-yhteisyritys – Fusion for Energy (F4E)

F4E-yhteisyrityksen vastaukset

https://www.eca.europa.eu/Lists/ECARepplies/F4E-Replies-SAR-JUS-2024/F4E-Replies-SAR-JUS-2024_FI.pdf

Tilintarkastustuomioistuimen IV jaosto on tilintarkastustuomioistuimen jäsenen Petri Sarvamaan johdolla hyväksynyt tämän kertomuksen Luxemburgissa 23. syyskuuta 2025 pitämässään kokouksessa.

Tilintarkastustuomioistuimen puolesta

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Tony Murphy'.

Tony Murphy
presidentti

Lyhenteet

AI	Tekoäly
BBI	Biopohjaisten teollisuudenalojen yhteisyritys
CA	Puhtaan ilmailun yhteisyritys
CAS	Euroopan komission sisäinen tarkastus
CBE	Euroopan kiertotaloutta ja biopohjaisia ratkaisuja edistävä yhteisyritys
CEF	Verkkojen Eurooppa -väline
Clean H2	Puhtaan vedyn yhteisyritys
CNECT-pääosasto	Komission viestintäverkkojen, sisältöjen ja teknologian pääosasto
CS	Yhteinen Clean Sky -teknologia-aloite
DRP	Palautumissuunnitelma
ECCC	Euroopan kyberturvallisuuden tutkimus- ja osaamiskeskus
ECSEL	Elektroniset komponentit ja järjestelmät -yhteisyritys
EDCTP	Euroopan maiden ja kehitysmaiden kliinisten kokeiden yhteistyökumppanuus
EDCTP3 -yhteisyritys	Euroopan maiden ja kehitysmaiden kliinisten kokeiden yhteistyökumppanuuden seuraaja
ESP	Ulkoinen palveluntarjoaja
EU-Rail-yhteisyritys	Euroopan rautatiet -yhteisyritys
Euratom	Euroopan atomienergiayhteisö
EuroHPC	Euroopan suurteholaskennan yhteisyritys
F4E	Fusion for Energy -yhteisyritys
FCH	Polttokenno- ja vety-yhteisyritys
HADEA	Euroopan terveys- ja digitaaliasioiden toimeenpanovirasto
IAS	Sisäisen tarkastuksen toimiala
IHI	Innovatiivisen terveydenhuollon aloitteen yhteisyritys
IKAA	Luontoissuoritukset täydentäviin toimiin
IKOP	Luontoissuoritukset operatiivisiin toimiin
IMI	Innovatiivisia lääkkeitä koskevaa yhteistä teknologia-aloitetta toteuttava yhteisyritys

ISAt	Kansainväliset tilintarkastusstandardit
ISSAIt	Ylimpien tarkastuselinten kansainvälisen järjestön antamat kansainväliset standardit
ITER	Kansainvälinen lämpöydinkooreaktori
ITER-IO	Fuusioenergia-alan kansainvälinen ITER-organisaatio
Jatkuvuussuunnitelma	Liiketoiminnan jatkuvuutta koskeva suunnitelma
JU	Yhteisyritys
KDT	Keskeiset digitaalitekniologiat -yhteisyritys
MOVE-pääosasto	Liikenteen ja liikkumisen pääosasto, Euroopan komissio
MRK	Monivuotinen rahoituskehys
RTD-pääosasto	Komission tutkimuksen ja innovoinnin pääosasto
S2R	Shift2Rail-yhteisyritys (eurooppalainen rautatiealoite)
Seitsemäs puiteohjelma	Seitsemäs tutkimuksen ja teknologian kehittämisen puiteohjelma (2007–2013)
SESAR	Yhtenäisen eurooppalaisen ilmatilan ilmaliikenteen hallinnan tutkimus- ja kehittämishanke
SEUT-sopimus	Sopimus Euroopan unionin toiminnasta
SNS	Älykkäät verkot ja palvelut -yhteisyritys

TEKIJÄNOIKEUDET

© Euroopan unioni, 2025

Datan ja asiakirjojen uudelleenkäyttöä koskevat Euroopan tilintarkastustuomioistuimen periaatteet vahvistetaan avoimen datan politiikkaa ja asiakirjojen uudelleenkäyttämistä koskevassa [Euroopan tilintarkastustuomioistuimen päätöksessä 6-2019](#).

Ellei toisin ilmoiteta (esimerkiksi yksittäisissä tekijänoikeusilmoituksissa), Euroopan tilintarkastustuomioistuimen sisältöihin, jotka EU omistaa, myönnetään käyttöoikeudet [Creative Commons Attribution 4.0 International \(CC BY 4.0\) licence](#) -käyttöoikeuden nojalla. Tämä merkitsee, että uudelleenkäyttö on yleensä sallittua, jos sisällön tuottaja mainitaan asianmukaisesti ja sisältöön tehdyistä muutoksista ilmoitetaan. Euroopan tilintarkastustuomioistuimelle kuuluvan sisällön uudelleenkäyttäjä ei saa vääristää asiakirjojen alkuperäistä merkitystä tai sanomaa. Euroopan tilintarkastustuomioistuin ei vastaa mistään seurauksista, jotka johtuvat uudelleenkäytöstä.

Uudelleenkäyttäjän on hankittava tarvittavat lisäoikeudet, jos tietyssä sisällössä (esimerkiksi Euroopan tilintarkastustuomioistuimen henkilöstöstä otetuissa valokuvissa) esitetään tunnistettavissa olevia henkilöitä tai jos sisällössä on mukana kolmansien tahojen töitä.

Jos tällainen lisäoikeus saadaan, se kumoaa ja korvaa yllä mainittu yleisen käyttöoikeuden. Lisäoikeutta koskevassa luvassa on selvästi ilmoitettava käyttöoikeuden rajoitukset.

Jos sisällöt eivät ole EU:n omaisuutta, voi olla, että lupa niiden käyttöön tai jäljentämiseen on pyydettävä suoraan asianomaisilta tekijänoikeuksien haltijoilta.

Tietokoneohjelmistot tai asiakirjat, joihin kohdistuu teollisoikeuksia, kuten patentteja, tavaramerkkejä, rekisteröityjä malleja, logoja ja nimiä, eivät kuulu Euroopan tilintarkastustuomioistuimen uudelleenkäyttöperiaatteiden piiriin.

EU:n toimielinten verkkosivuilla (joiden verkkotunnuksen loppuosa on europa.eu) on linkkejä ulkopuolisille Internet-sivustoille. Koska Euroopan tilintarkastustuomioistuin ei vastaa näistä sivustoista, on suositeltavaa, että tutustutte niiden tietosuoja- ja tekijänoikeusperiaatteisiin.

Tilintarkastustuomioistuimen logon käyttö

Euroopan tilintarkastustuomioistuimen logoa ei saa käyttää ilman tilintarkastustuomioistuimen ennakkosuostumusta.

PDF	ISBN 978-92-849-5354-7	ISSN 2812-0183	doi:10.2865/0513596	QJ-01-25-035-FI-N
-----	------------------------	----------------	---------------------	-------------------

LAINAUKSET

Euroopan tilintarkastustuomioistuin, [Vuosikertomus EU:n yhteisyrityksistä varainhoitovuodelta 2024](#), Euroopan unionin julkaisutoimisto, 2025.



EUROOPAN
TILINTARKASTUS-
TUOMIOISTUIN



Euroopan unionin
julkaisutoimisto